

I. ÉVFOLYAM
4. SZÁM.

BUDAPEST, 1928
FEBRUÁR 1.

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Ámen.

Szentgotthárd.

Eppen egy hónapja, hogy ennek a kis dunántuli helységnek a neve belekerült az ugynevezett nemzetközi diplomácia káoszába. Bajtársaink bizonyára jól tudják, miről van szó: egynéhány osztrák vámhivatalnok géppuska alkatrészeket fedezett fel egy ládában, amelyben a fuvarlevél szerint géppuska alkatrészeknek kellett volna lenniök. Egyelőre még tisztázatlan a kérdés, hogy kinek szolott a küldemény: a kisántánt kémszervezete és diplomáciája éppen most fáradozik karöltve annak a bebizonyításán, hogy a géppuskák nekünk szolottak s hogy azokkal a mi maroknyi honvédségünket akaruk titokban felszerelni.

Az igazságot a már meg is indított hivatalos vizsgálat lesz hivatva megállapítani, amelynek lefolytatásához a magyar kormány készséggel nyújt segítséget, bebizonyítva ezzel azt is, hogy nincsen takargatni valója. Az is bizonyos, hogy majd akkor és ott, amikor és ahol kell, meg fogjuk védeni a magunk igazát. Nem is az ad az ügynek a mi szempontunkból jelentőséget, hogy mi volt vagy mi lesz ezzel az öt vagon géppuska alkatrésszel, hanem, hogy ezt az egész, alapjában véve jelentéktelen ügyet is újra az ugynevezett európai béke problémájává fújták fel azok, akiknek egész létezését nem a történelmi vagy gazdasági szükségszerűség, hanem csak három, békeszerződésnek nevezett fórum biztosítja.

A csehek, a románok és a szerbek szempontjából tökéletesen megértjük azt a szinte hisztérikus aggodalmat, amellyel mindig és mindenütt csak a maguk békeszerződéseit féltik; hogy a legkisebb szellőben is az orkán előjelét látják, amely majdan visszafordítja őket oda, ahova valók s hogy már egy néhány töltnyhevederrel is veszélyeztetve látják a maguk birodalmát, amelynek megvédésére pedig korlátlan lehetőségekkel rendelkeznek.

Mind a három állam hadügyi költségvetése évről-évre növekszik; minden évben újabb milliokat és milliárdokat fordítanak ágyuk, tankok, repülőgépek, gázbombák beszerzésére, az általános védkötelezettség keretén belül pedig nem hogy ellenőrzés nélkül, de a nagyhatalmak jóakaratu támogatásával milliós hadseregeket tudnak máról-holnapra felállítani: ezzel szemben nekünk csak egy kis zsoldos hadsereget engedélyeztek s még azt is előírták, hogy hány puskát és egy puskához hány töltnyt szabad tartanunk. Es mégis

ők merészelik világgá kürtölni, hogy az európai békét egyedül Magyarország veszélyezteti a maga felszeretlen, maroknyi hadseregével, hogy egyesegyedül csak mi vagyunk békebontók a földkerekségen, mert nem akarunk belenyugodni a világnak abba a rendjébe, amit ők olyan szépen kieszelték és elrendeztek maguknak.

Olyan ez, csendőr bajtársaink, mint amikor három állig fölfegyverkezett rabló körülállja az összekötözött utast s ha az megmoccan, hogy a husába vágó köteleken valamit lazítson, kiabálni kezdenek, hogy: ime, mi békeségben akarunk lenni vele, de ő meg akar támadni minket, hogy visszavegye, amit elvettünk tőle!

Mi nem akarunk háborút. Nem azért, mert nincs is mivel hadakoznunk: ha ötszáz vagon géppuskánk lenne, akkor sem akarnánk, mert a mi igazságunkat olyan erősnek és nyilvánvalónak látjuk, hogy fölöslegesnek tartanók kardot húzni a védelmére addig, amíg békés eszközök állanak a rendelkezésünkre. A világ pedig ma már — hála Istennek — nem a kisántántból áll; egyre szaporodnak a barátaink, akik hitet tesznek az igazunk mellett, s akik majd védelmünkre kelnek, ha eljön az ideje. A világ azonban mégsem fogja elkerülni a háborút: a dédelgetett és nagyranövesztett új hatalmasságok fogják azt a nyakára zudítani, ha veszélyeztetve fogják látni a zsákmányt, amit az osztozkodásnál sohasem álmodott mennyiségben raktak zsebre.

Szentgotthárd azonban megmarad annak, ami eddig volt, békés dunántuli községnek és egészen bizonyos, hogy nem fogja a világbékét sohasem veszélyeztetni. De vajjon érdemes volt-e akkor az egész ügy miatt ilyen világraszóló lármát csapni és főleg érdemes volt-e, hogy az a néhány osztrák vámhivatalnok ilyen jobb ügyhöz méltó buzgalommal sietett szolgálatot tenni azoknak, akik velünk együtt Ausztriát is darabokra szaggatták s éppen úgy tartják rabszolgasorsban, mint minket? Es érdemes volt-e ezeknek az alaptalan vádaskodásoknak éppen minket, magyarokat kitenniök, akik, mint mindig, most is a leghamarabb vagyunk készek a multból csak azokat az emlékeket megőrizni, amelyek összefűztek s feledni, amelyek szétválasztottak.

Sokkal jobban át vagyunk hatva a nemzetek békéjének fontosságától, semhogy a békeszerződések erőszakos megváltoztatására törekednénk. A korszerű magyar hadsereg gondolatáról azonban nem mondunk le semmiféle békeszerződés kedvéért, mert arra a magunk Istenadta joga: önvédelmünk szempontjából szükségünk van. Terjesszék ezt a gondolatot mindenütt csendőrök, amerre csak elvezet portyázó utatok, legyetek szószólói az egyszer minden poklok dacára is eljövendő magyar hadseregnek! Szentgotthárdról pedig hadd irjanak és kiabáljanak, amit akarnak.

Az új büntetőnovelláról.

Irta: Dr. ÉLTHES GYULA.

I.

A büntetőjog kétségtelenül egyik legnagyobb és legérdekesebb területe a tudománynak és az emberi kutatásnak. Az államok és a társadalmak már a legrégebb időkben igen nagy gondot fordítottak arra, hogy az állam és a társadalom létének, a vallásnak, az erkölcsnek, a magán- és köztulajdonnak, a személy- és vagyonbiztonságnak megvédelmezésére szigorú büntetőtörvényeket alkossanak. Természetesen más időben más volt a büntetendő cselekmény és még ma sem jutottak abban a tekintetben nyugvópontra, hogy mi is a büntetendő cselekmény. Legelfogadhatóbb általános meghatározása talán az, hogy »büntett mindaz a cselekedet, amely a mindenkori társadalom valamely mélyen gyökerező és határozott közfelfogását sérti«.

Ennek kifejezést az illető nemzet büntetőtörvénykönyve ad, amely egyenként meghatározza a büntetendő cselekményeket és eloirja azok büntetéseit.

A büntetőjog fejlődését tekintve kétségtelen jelenség, hogy a büntettek fajai csökkennek, a büntetőjogi szabályok pedig szaporodnak. A régi társadalomban például a családi életet szigorú törvények szabályozták, melyekből ma már csak a házasságtörés és többnejűség büntetési maradtak fenn, holott a mózesi törvények még az atyával való engedetlenséget is halállal büntették. De mosolyogva olvassa a huszadik század

embere a régi görög városok büntetéseit a hagyomány megsértése miatt. Rhodosban tilos volt borotválkozni, Loczisban tilos volt tiszta bort inni. Spártában elő volt írva a nők hajviselete, Athénben a nő utazásra három ruhánál többet nem vihetett, stb. A vallás elleni büntettek a régi zsidó és görög társadalomban még nagy számmal voltak, de már Rómában lényegesen csökkentek.

A büntetés legrégebb formája a *társadalmi bosszu* volt, mikor a törzs maga szolgáltatott igazságot és a bűnöst ott a gyűlésen megölte vagy száműzte és vagyonát elpusztította. Ez a büntetés a törzs tagját érte, míg a *vérbosszu* a törzsek egymásközötti jogellenes cselekedetét büntette, vagyis a törzsközi sérelem kivánt megtorlást. A későbbi *tálió* már lényeges enyhülést jelent, mert csak olyan bajt okoz a büntettesnek, aminőt ő okozott. Igen elterjedt büntetési nem volt a világ népeinél. A görögöknél *Solon* törvénye azt, ki egy félszeműt megvakított, mindkét szemének elvesztésével büntette. A tolvajnak a kezét levágták. A kevésbé súlyos büntettek megtorlására alkalmazták később a *kompozíciót*, mely elégtétel gyanánt a büntetés helyett bizonyos birság lefizetésével is megelégedett. Ezután jelentkezik a fejlődés során a közhatalmi büntetés, hol már maga az állam, illetőleg a fejedelem, mint legfőbb bíró szabja ki a büntetést, melynek végrehajtásában a sértettet elsőség illeti meg, vagyis ő tölti be a hóhér szerepét az állami büntetések végrehajtásánál. A most említett büntetések legnagyobb részét megtaláljuk nálunk is a vezérek és később az Árpádházi királyok korában.

Ezekből láthatjuk, hogy a régi társadalom nagyon kegyetlen a büntetessel szemben és a műveltség ter-

Az én talizmánom.

Az a marék föld, édes jó Apám,
Melyet sirodáról megöklözve vájtam:

— A bujdosó hisz a szent talizmánban —
Száműzött szobám egyetlen nagy kincse.
Szörnyű átokra a fiad hadat intse
Az a marék föld, édes jó Apám!

Az a marék föld, édes jó Apám,
Gász szalagja bús, száműzött sorsomnak.
— Manapság sorsom sorsa magyaroknak, —
Tudjátok-e ezt odafönt az égben:
Óh, mennyit ázik könnyünk esőjében
Az a marék föld, föld jó Apám!

Az a marék föld, édes jó Apám,
Téged is kísért egyszer már ily sorsba,
S keserü kenyéért termett a számódra,
De soha, soha gyáván nem hagyott el:
Isteni szárnyak erőin karult fel
Az a marék föld, édes jó Apám!

Az a marék föld, édes jó Apám,
Átok, amelyre les a megtört lélek,
A bosszú, harag és a »számonkérek«.
Jaj, mi lesz, mi lesz, ha lángtengerbe gyúl,
S székely bujdosók hada megmozdul
E marék földtől, édes jó Apám!

Az a marék föld, édes jó Apám,
Egyszer majd örült fergetegbe kap,
S »rajtát« kiált holt s élő Csaba-had,

S jajért, könnyért, kínért hull a vér, a vér,
Haragszik, szomjas, merőbe' inni kér
Az a marék föld, édes jó Apám!

Az a marék föld, édes jó Apám,
Hogyha ránk szentült az új magyar béke
Arany kalászt fog dúsan felkinálni, —
De szimbólumként mindig őrt fog állni!
Kell e marék föld, édes jó Apám!...

Dr. vitéz Gereöffy Géza százados.

Egy főszolgabíró emlékeiből.

— Irta: R. O. —

Bűnügyi nyomozás tengerészbúvárokkal.

Azt hiszem, nem sokszor történt Magyarországon, hogy egy bűnügyi nyomozásnál búvárok működtek közre, azért talán nem lesz érdektelen elmondani az alábbiakat: P. községben egy téli éjszakán eltűnt N. marhakereskedő, kinél nagyon sok pénz volt. Utolsó estjét borozva töltötte lakásán két barátjával, kiknek nem volt valami jó hírnevük és így a család gyanakodott, hogy a marhakereskedőt ezek lerészegítették, megölték és kifosztották. Megerősítette a gyanút az a körülmény is, hogy a gyanúsítottak egyike harmadnap adósságot fizetett ki. Akár csak a híres tiszteszlári bűnpörben a kis Scharf Móric, itt is akadt egy zsengekoru tanu, a gyermekmenhelyből kiadott Jóska, aki az eltűntnél szolgált és ama bizonyos utolsó estén kiszolgált a társaságot. Ez a korlátolt beszámíthatóságú fiu azt vallotta, hogy a gazdáját a két barátja berugatta és mivel ily állapotban sem tudták elvenni a pénzét, agyonszúrták, talicskán kivitték a hidra és bedobták a folyóba

jedése, valamint a központi hatalom viszonylagos gyengülése kellett ahhoz, hogy a büntetések fokozatosan *átalakuljanak szabadságvesztéssé*. A régi jogban megvolt az egyszerű és a minősített, vagyis a súlyosított halál. Az elítélteket megégették, felnégyelték, keresztre feszítették, megkövezték, karóba huzzák, darabokra vágták, vadállatokkal szétmarcangoltatták, fülükbe és szájukba forró olajat öntöttek, stb. Igen sűrűn fordultak elő a testcsonkítások. Így például a kémnek kiszakították a nyelvét és az, aki szabad nő erőszakot követett el, elvesztette nemi részeit. A zsidók már enyhítették a büntetéseket, melyeket a görögök és később a rómaiak még inkább mérsékeltek. A halálbüntetés megmaradt ugyan, de eltörölték a súlyosbításokat, illetve a legritkább esetben alkalmazták. Így például Rómában csak a rabszolgát tették keresztre. A keresztény államokban szintén találunk súlyosbításokat s jóideig úgy látszott, mintha a régi büntetőjog minden kegyetlensége visszatért volna (gályarabság, testcsonkítások, kínzások).

E szigorú büntetésekkel szemben egészen új korszakot nyit meg az 1810-ben Napoleon által kiadott francia büntetőtörvénykönyv (Code pénal), amely eltörli a súlyosított halálbüntetést és a testcsonkításokat. A halálbüntetések száma rohamosan csökken és fő büntetési nem gyanánt a *szabadságvesztés* (fegyház, börtön, fogház, elzárás) lép fel.

Nálunk ötven évvel *ezelőtt* Csemegi Károly szerkesztette meg az újabb kor igényeinek megfelelő magyar büntetőtörvénykönyveket, amelyek az 1878. évi V. és az 1879. évi XII. törvénycikkekben láttak napvilágot. A *Csemegi-féle* törvényeknek abban az idő-

ben nagy volt a hire-neve, mert az európai törvénykönyvek között a legkiválóbb alkotásoknak voltak mondhatók. A magyar törvényhozás minden időben törekedett is arra, hogy a tudomány eredményeit és a külföldi tapasztalatokat felhasználva, a nyugati művelt népek fejlődésével és előhaladásával lépést tartson. Ötven év azonban — különösen a legutóbbi ötven év — nagy idő és ma már látjuk, hogy az eltelt hosszú idő alatt a fejlődés, az életviszonyoknak és a társadalmi átalakulásoknak fokozottabb igényei és főként a büntető jogtudomány legújabb megállapításai a törvény igen sok rendelkezéseit alkalmatlanná és nem megfelelővé tették.

A magyar büntetőtörvénykönyveknek hibájául róják fel elsősorban azt, hogy csak a cselekmény tárgyi súlyát és a büntetett alanyi bűnösségét veszi tekintetbe, vagyis azt nézi, hogy milyen súlyos bűncselekményt követtek el és a gyanúsított tényleg elkövette-e? A cselekmény súlya szerint írja elő a büntetéseket, ami igen tarka változatot mutat, mert a magyar büntetőtörvénykönyvek rendkívül sok büntetést, vétséget és kihágást határoznak meg és ezeknek mind külön-külön írják elő a szabadságvesztés és pénzbüntetéseit. Ez a módja a büntetések kiszabásának nem mondható igazságosnak, mert az eljáró bírónak a kezét nagyon megköti, aki nem veheti figyelembe a büntetett egyéni, vagyoni, jövedelmi és kereseti viszonyait, hanem ragaszkodnia kell a törvény szigorú betüihez és aszerint kell kiszabnia az előirt büntetéseket.

Nem lehet kétséges ugyanis, hogy ami súlyos büntetés a szegény embernek, azt a gazdag meg sem érzi. Egy vétség vagy kihágás miatt kiszabott pénz-

a talicskával együtt. Az udvarból tényleg hiányzott egy targonca és az előadás szavahihetőségét megerősítette az is, hogy a borozó asztalon vércseppeket találtak, amelyekre azonban az egyik gyanúsított azt mondta, hogy szalonázás közben megvágta a kezét, attól származnak. Meg is mutatta a sebeit, de a gyanúvók azt találták, hogy az régebbi sérülés.

A csendőrség a szokott alapossággal és körültekintéssel megejtette a nyomozást, azonban a fiatalok tanu vallomását ingadozóknak, megbízhatatlannak, befolyásoltnak találta és nem látott elég okot arra, hogy a gyanúsítottakat feljelentse vagy pláne őrizetbe vegye. A régi, tapasztalt, higgadt őrsparancsnok határozottan állította, hogy az eltűnés oka csak baleset lehet, mert ivótársai és a szolgálgyerek állítása szerint a marhakereskedő teljesen részeg volt. Ily állapotban elmehetett hazulról és szerencsétlenül járt, de bűncselekmény nem látszik fennforogni. A vagyonos hozzátartozók ebbe sehogysem akartak belenyugodni és panaszt tettek a csendőri tiszt elöljárójánál, aki kiszállt kivizsgálta a nyomozást és keményen elővette az őrsparancsnokot, hogy a Jóska gyerek határozott vallomása dacára nem tud eredményt produkálni, beismerést elérni. Az öreg, öszbajuszu tiszt helyettes kemény vigyázz állásban, de mosolygó szemmel újra és újra megmaradt azon állítása mellett, hogy nem lehet erőltetni a beismerést, mert nincs bűncselekmény.

A hozzátartozók ekkor hosszas utánjárással saját költségükön detektiveket hozattak. Ezek félnap alatt megállapították, hogy a Jóska gyerek igazat beszél, két ivótársa ölte meg és rabolta ki az eltűntet, ezek a detektivek előtt be is ismerték tettüket. Az ügyészség erre beszállította a gyanúsítottakat és a detektivek magukkal vitték a kis koronatanut is, kit az egyik detektiv szolgálatába fogadott, hogy mindig kéznél legyen. Az eltűnt rokonai és barátai ujongtak, ócsárolták a csendőrséget, de az öreg csendőr őrsparancsnok csak mosolygott, nyugodtan türte elöljárójának

most még szigorubb korholását és változatlanul azt hajtogatta, hogy még sem történt bűncselekmény.

Az ügyészségen mind a két »tettes« visszavonta beismerését és az ismert mentséggel állt elő, hogy csak a kényszer hatása alatt vallottak és tudták, hogy az ügyészségen módjukban lesz mindent visszavonni. A lelencgyerek sem tett valami jó benyomást az ügyész előtt és így kénytelen volt a gyanúsítottakat szabadon bocsátani, a koronatanu azonban, mint mondtam, a detektivnél maradt.

A faluban nagy felháborodással fogadták, hogy a »gyilkosokat« haza eresztették, csak az őrsparancsnok mosolygott elégedetten és azt mondta, hogy ez előrelátható volt, mert nem történt bűncselekmény.

A családtagok azonban nem hagyták annyiban a dolgot, továbbra is fűhöz-fához szaladgáltak és megmozgattak minden követ (sőt minden követet), végre is kieszközölték, hogy a hulla előkerítése végett tengerész-buvárok kutassák át a folyó fenekét. Ez nem lehetett nehéz, mert Jóska ismételt pontosan megmutatta a helyet, hol a hullát a talicskával együtt a vízbe dobták, 300 méterrel lejjebb pedig egy ledől, ágas-bogas nagy fa zárta el a medret, tehát a kutatást csakis ezen a darabon kellett végezni.

A buvárok munkája úgy folyt, hogy miután előbb csákllyákkal átkutatták a két part mentét, a mintegy 15 méter széles folyó mindkét oldalán leereszkedett egy-egy buvár és mivel a zavaros vízben látni nem lehetett, egy kötelet húztak végig a fenéken, amely minden szilárd tárgyban megakadt. Ily módon rövid keresés után megtalálták és kihúzták a talicskát, amelyet a Jóska kétségtelenül felismert, hogy ez az, amelyiken kivitték a hullát, ő jól ismeri, mert ezen szokta a trágyát kihordani. Ebben az időben én is kint voltam a faluban és mivel én is osztottam a csendőrség véleményét és sehogyan sem tetszett a koronatanu ragyva vallomása, egy próbát csináltam. Kicséréltem a fiu távol-

büntetést, mely az elítélt vagyoni, jövedelmi és kereseti viszonyait nem veszi tekintetbe, a gazdag ember a mellényzsebéből kirázza, a szegény pedig vagy anyagilag megy tönkre, vagy nem tudván megfizetni a kiszabott pénzbüntetést, a börtönbe kerül. Ez az eredmény nem szolgálja az egyenlőséget és az anyagi igazságot és csak félremagyarázása volt a mult században az igazi egyenlőségnek. Ma már az egész világon mindinkább tért hódít az a felfogás, hogy a mult század felfogása a most említett egyenlőségről hamis, mert a vagyoni és egyéni körülményeket tekintve, az emberek nem egyenlők, a büntettek és a bűncselekmények különböző időben, különböző viszonyok és körülmények között más és más elbírálás alá esnek. Ez az oka annak, hogy nem egyenlőkkel egyenlően elbánni igazságtalanságra vezet.

A magyar büntetőtörvénykönyv is a büntettek különbözősége szerint állapítja meg és adagolja ki a büntetéseket. Vagyis csak a bűncselekményeket nézi és annak súlya szerint írja elő a büntetéseket. Így például a büntetőtörvénykönyv 301. §-a szerint aki másnak testét szándékosan, de ölési szándék nélkül bántalmazza, vagy egészségét sérti, ha az ezáltal okozott sérülés, betegség vagy elmekegés husz napnál hosszabb ideig tartott: a súlyos testi sértés büntetést, ha husz napot túl nem haladott, de nyolc napnál tovább tartott: a súlyos testi sértés vétségét, ha pedig nyolc napnál tovább nem tartott: a könnyű testi sértés vétségét követi el.

A törvény 302. §-ában azután elő van írva, hogy a súlyos testi sértés büntette három évig terjedhető börtönnel, vétsége egy évig terjedhető fogházzal és ötszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel, a könnyű

testi sértés vétsége pedig hat hónapig terjedhető fogházzal és kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyancsak öt évig terjedhető börtönnel, illetőleg három és két évig terjedhető fogházzal büntetendők, ha felmenő ágbeli rokonon követik el.

Az első tekintetre szembevetendő az, hogy a törvény mily részletesen elhatárolja a büntetéseket és az egyik helyen a szabadságvesztés mellett pénzbüntetést is ír elő, míg a másik helyen egész érthetetlenül és rendszertelenül — éppen a legsúlyosabb esetekben — mellőzi a szabadságvesztés mellett a pénzbüntetést.

Ezzel a rendszertelenséggel, ezzel az ötletszerűséggel, hogy ne mondjuk szeszélyességgel szakít az új büntetőnovella és rendszert hoz be az eddigi rendszer telenség helyett.

A törvényjavaslat felsőházi tárgyalása alkalmával maga az előadó, *Vargha* koronaügyész, mutatott rá a büntetőtörvénykönyvnek erre a rendszertelenségére, mikor felhozta például, hogy a 171. és 172. §-ban van előírva pénzbüntetés az izgatásnál, a 173. és 174. §-ban azonban már nincs, pedig az is izgatásról szól. A magánlaksértés vétségére van pénzbüntetés, a büntettnél nincs. A súlyos testi sértés büntettnél nincs pénzbüntetés, de a könnyű testi sértés vétségénél van. Ha a gyermek megveri az apját, ebben az esetben nincs pénzbüntetés. Könnyű testi sértésnél van pénzbüntetés, de a felmenő ágbeli rokonokra vonatkozólag megint nincs pénzbüntetés. A csalás vétségénél mindennél van pénzbüntetés, azonban a legsúlyosabb esetben, a csalás büntettnél, nincs pénzbüntetés. Magánokirathamításnál van pénzbüntetés, közokirathamításnál nincs. A legsúlyosabb esetben a magánokirathamítás büntettnél megint nincs pénzbüntetés. A leg-

létében a tárgoncát egy hasonlóval, kellőképp preparáltam azt és a gyerek ezen az új »bünjelen« is pontosan megmutatta, miről ismeri meg, hogy ez az övék volt.

Holttestet nem találtak a buvárok és így a hozzátartozók most már azt hiesztelték, hogy a tettesek azóta biztosan kihúzták és eltüntették a hullát. Közben most már nemcsak a csendőrséget, hanem az ügyészt és a főszolgabírókat is meggyanusították, hogy meg vannak vesztegetve az elrabolt pénzből és el akarják tussolni a dolgot.

Közben elmúlt a tél és egy szép napon az a hír érkezett, hogy a marhakereskedő földi maradványait, melyet a melegedő víz ugylátszik felvetett, megtalálták, de háromszáz méterrel a hid felett. Az őrsparancsnok meglegedetten mosolygott, mert hiszen felfelé nem uszhatott a hulla, a falusi közvélemény azonban rögtön magyarázatot talált, mely szerint biztosan kihalászták és feljebb ismét beledobták azt, hogy a hatóságot ezzel félrevezessék.

Természetesen nyomban kiszállt az ügyész, a vizsgálóbíró boncoló orvosokkal, a főszolgabíró, mindkét fél ügyvédje és kijött a detektív is inasával, Jóskaival, a koronatanúval. Ott voltak az elhunyt családtagjai, a gyanúsítottak és a hirlaptudósítók sem hiányozhattak, tehát a hullaház körül, melybe a holttestet vitték, nemcsak nagy bűz, de igen izgatott hangulat is uralkodott. A szűk helyiségbe csak kevesen fértek be, a többiek kint lesték a kiszivárgó híreket. Az első jelentés úgy szólt, hogy a levetkőztetett hullán nem találtak sérülést. (Erre a hirre eltűnt a Jóska gyerek. Valószínűleg elküldte valahová a gazdája.) Azután egy izgatott ur hiesztelte, hogy az áldozat zsebében megtalálták a pénzt. (Ebben a pillanatban véletlenül másutt akadt dolga a Jóska gazdájának is.) Ez a hír tulkorainak bizonyult, mert a télikabátban csak kevés pénzt találtak, a keresett vastag börtárca a súlyos milliókkal még nem került elő,

Erre a detektív visszajött, de csak rövid időre, mert csakhamar megtalálták az összeázott, iszapos ruhaneműek közt a tárcát is, amelyben meg volt az egész nagy pénzösszeg. E percben érkezett oda a csendőrtiszt helyettes, aki minden nagyobb meglepetés nélkül hallgatta az újságot, nem is szólt semmit, csak belemosolygott ősz bajuszába. Ez a mosoly csak ragyogóbbá vált, amikor a főszolgabíró később az egész bizottság előtt kiemelte, hogy végeredményében a nyomozásra legilletékesebb csendőrségnek első megállapítása bizonyult helyesnek és az a taktikája, mely nem akar *mindenáron* bűnöst fogni. A csendőrtiszt helyettes azután a legnagyobb részletességgel elmondotta, hogy kezdettől fogva hogyan képzelte a dolgot. A marhakereskedő részeg állapotban el akart menni a szeretőjéhez, aki a folyó irányában lakik. Boros fővel botorkálva eltéveszthette az utat és a meredek partról beleesett és belefulladt a vízbe, azon a helyen, ahol most megtalálták. Itt senki sem kereste, csak a hidtól lefelé. A fűzfák eltakarták és néhány nap múlva elmerülhetett, hónapokig a fenekén feküdt, míg végre a melegedő víz a felszínre hozta. Vagyis az eltűnés nem függött össze bűncselekménnyel. Magam is nagyon örültem, hogy ezen elégtételt megkapta a csendőrség kitűnő intézménye, amelynek tagadhatatlanul a magyar közbiztonság megteremtése köszönhető.

Végül még néhány szót a szakértőkről. Minden tapasztalt bíró tisztában van azzal, hogy nem szabad tulságosan támaszkodni a szakértők véleményére. Ez ebben az ügyben is bebizonyosodott. Én ugyanis megkérdeztem a buvárok parancsnokát, hogy tud-e véleményt mondani a talicska fa- és vasanyagának állapota alapján arra nézve, vajjon az meddig feketett a vízben. A szakértő minden kétely nélkül mondotta, hogy kb. *három-négy hónapig* lehetett a hideg vízben. Ez tehát egyezett volna az állítólagos gyilkosság

sajátságosabb az, hogy pénzről, vagyoni értékről lévén szó, azt hinné az ember, hogy a büntető törvénykönyv pénzbüntetést szab ki a vagyonellenes bűncselekményeknél, de nincs így. A legtipikusabb vagyonelleni bűncselekményeknél, mint pld. a lopás, a sikkasztás, a rablás eseteiben sehol sincs pénzbüntetés előírva.

Ugyanezt látjuk, ha a kihágási büntető törvénykönyvet vesszük vizsgálat alá. A Kbt. 42. §-a ugyanis csupán elzárással bünteti azt, aki nyilvános csoportosulás vagy zavargás esetén a hatóság által a rend fentartására vagy helyreállítására tett intézkedéseknek nem engedelmeskedik. Ugyanígy jár a Kbt. 47. és 48. §-aiban meghatározott kihágás eseteiben az az elítélt, aki a hatóság rendeletét vagy hirdetményét szándékosan megrongálja, olvashatatlanná teszi, leszakítja. Csúpan elzárásbüntetést ír elő a Kbt. 51. §-a a vallás elleni, a 81. §-a kéjnökre vonatkozó szabályok elleni és a 107. §-a a közegészségi kihágások eseteiben. Pénzbüntetést a bíró legtöbbször, ha akar, sem tud kiszabni, pedig sok esetben indokolatlanul szigorú és célra nem vezető az elzárás alkalmazása.

Másik hibája büntető törvénykönyvünknek az, hogy rendelkezéseiben igen sok a rövidtartamu szabadságvesztés büntetés, melyeknek végrehajtására elegendő számu és megfelelő intézetünk nincsen, aminek az a következménye, hogy az addig büntetlen előéletű egyének közös cellákba és közös társaságba kerülnek büntetett előéletűekkel és így a büntetés nem éri el a célját, mert büntettest csinál a kis bűnösökből is. Ma már a büntető jogtudomány megdönthetetlen tapasztalati tényekre támaszkodva vallja, hogy a *szabadságvesztésbüntetések nem javítanak, hanem rontanak*, tehát ve-

szély az elítélre, akire meggyalázást jelent, de veszély a társadalomra is, amely a börtönből egy ellenséget, egy megrögzött büntettest kap vissza.

A büntetésnek kettős célja van. Az egyik az igazságos *megtorlás*, a másik a megtorlás megfelelő alkalmazásában álló *megelőzés*, mely alkalmas arra, hogy az egyénre, a társadalomra és az államra veszélyes hajlamu embert visszatartsa a bűncselekmény újabb elkövetésétől. Szükséges tehát, hogy a bűncselekmény elkövetését nyomon kövesse a büntetés, de ez olyan legyen, amely helyrehozhatatlan kárt ne tegyen, lehetőleg javítson és alkalmat nyújtson az elítéltnak, hogy a társadalomba visszatérhessen és annak munkás tagja lehessen.

A szabadságvesztésbüntetés főként a súlyos bűncselekményekre alkalmas, ahol már a javításra igen kevés a remény. Az új büntetőnovella ezért a megrögzött büntetéseket határozatlan *tartamu, hosszú ideig tartó szabadságvesztéssel sújtja*, ártalmatlanná teszi, biztonsági őrizetbe helyezi, vagyis egyszerűen kivonja a társadalomból és ezzel mintegy *ezer* olyan üzletszerű bűnöst emel ki végleg vagy nagyon hosszú időre a bűnözők világából, akik állandó veszedelmet jelentenek a társadalomra. Ezek a bűnügyi nyilvántartásoknak állandó szereplői és ha kijönnek a börtönökből, ott kezdik bűnös életüket, ahol elhagyták. Ezentul 5—10—15 évig, szóval mindaddig a börtönök lakói lesznek, míg határozott javulást nem mutatnak és akkor is csak szoros rendőrhatalom felügyelete alatt feltételesen bocsátják szabadon. A legkisebb újabb bűncselekményre minden eljárás mellőzésével hosszú időre a börtönbe kerülnek vissza. Ezeket a határozatlan

idejével. Az eset tisztázása után azonban jelentkezett egy ember, elmondotta és bizonyította, hogy *három évvel* azelőtt ő egy éjjel boros állapotban a bikaistálló előtt keresztül esett egy talicskán, melyet mérgében a hidra tolt és onnan a vízbe dobott. Bővebb kommentár ehhez nem kell.

Agyonlőtt rablóvezér.

Az ember azt hinné, hogy a pandurvilágban történt a dolog, pedig még tiz esztendeje sincs. De mivel manapság nagyon gyorsan halad a világ szekere, talán mégis némi érdeklődésre számíthat, különösen azért, mert a mai nemzedék — főleg fiatal közigazgatási tisztviselők és csendőrök — nem is sejti, milyen állapotok voltak a közbiztonság terén a világháboru vége felé.

1917. évben az eléggé kulturált Tolna vármegye kellős közepében, a simontornyai járásban napirenden voltak a lopások, betörések, sőt rablások. A csendőrök legnagyobb része és éppen a java a háboruban elesett már, vagy a harctereken volt elfoglalva, az örsökön két-három hivatásos csendőr volt, azok is vagy idősebbek, vagy gyengébbek, a hiányzó létszámot öreg népfölkelőkkel pótolták, kik közül, ha valamelyik valamikor csendőr volt, még járőrvezetőnek is alkalmazták. Végül a járőr egyik tagjának volt már csak puskája, a többi fegyvert bevonták harctéri használatra, a második embernek csak forgópisztoly jutott. Ennek következményei elképzelhetők.

A sorozatos bűncselekmények Gyönk vidékén csakhamar azt a meggyőződést váltották ki, hogy szervezett bandáról van szó, amely a jelek szerint katonaszökevényekből, szökött hadifoglyokból és bujkálókból verődött össze. A társaság talált élelmiszermaradványokból rejtett, félreeső mély vizmosásokban és nagy uradalmi kukoricatáblákban tanyázott. A csendőrörsök a maguk körletében saját gyenge erejükkel

különváiasztva az egyes eseteket, több-kevesebb eredménnyel nyomoztak anélkül, hogy az összefüggést megtalálták volna és emberhalálnak kellett történnie, hogy egységes nyomozás jöjjön létre.

Az az eset, amely végre kiütötte a hordó fenekét, a következőképp történt: Egy varsádi tüzér a harcterről este váratlanul megjött szabadságra. A szokatlanul kényelmes ágyban éjjel nem tudott aludni és gyanus zajt, erős kutyaugatást hallva az udvaron, lámpával kiment. Épp akkor vezették ki idegen emberek atyjának két lovát az istállóból. A bátor ember utjukat állta a kapuban, mire szó nélkül lelőtték és a lovakat elvitték. A hozzájuk való kocsit egy másik utcában lopták el és azután a kerteken át Úzdborjád irányában elhajtottak.

A főszolgabíró reggel a borbélytól értesült ezen felháborító esetről és azonnal kisetett a helyszínére. Ott megismerve a tényállást, nyomban mozgósította a járás csekély számu csendőrségét, segítséget kért Szekszárdról a csendőrszárnyparancsnokságtól és különösen az akkor még lovasított hidjapusztai örsnek rendelkezésére bocsátását kívánta.

Ettől kezdve mozgás jött a dologba és három napon belül a mindinkább összeszűkülő gyűrűből kiszorult a banda feje a szomszédos járásbeli Kajdacsra, ahol a nyomon haladó csendőrség elfogta és mert szökni próbált, még ugyanazon este Morvai lovascsendőr agyonlőtte.

A rablóbanda vezére egy Gerlice Ferkó nevű szökött katona volt, amire a következőképp jöttek rá:

A főszolgabíró megkeresése folytán Szekszárdról a csendőrőrnagy is kijött Gyönkre, hogy az összpontosított erők élére álljon. Keményen elővette a nyomozást vezető altisztet az eddigi eredménytelenség miatt ő ennek hatása alatt Baranyai Tamási öreg járásörnmester jelentette először azt a gyanuját, hogy Gerlice Ferkó keze van a dologban. Ez a

tartamu büntetéseket csak azokra szabják ki, akik már többször, de legalább háromszor voltak súlyosan büntetve.

Az új törvény tehát *a megrögzött bűnösökkel szemben szigorubb rendelkezéseket tesz*, viszont alkalmat nyújt arra, hogy a rövidtartamu szabadságvesztések helyett indokolt esetekben pénzbüntetéseket lehessen kiszabni. A pénzbüntetés ugyanis a legalkalmasabb büntetési nem, mert hajlékony, tág keretben alkalmazható kinek-kinek vagyoni viszonyaihoz mérten, tehát kiszabása is igazságosabb lehet, mint a kisebb büncselekményeknél az elzárás vagy fogház.

Az új büntetőnovellának tehát a legfontosabb rendelkezése a pénzbüntetésben rejlő büntető erőnek hatályosabb kihasználása és alkalmazása. A büntető bírónak módot kell nyújtani arra, hogy a pénzbüntetést, mellékbüntetést, *minden büncselekmény esetében kiszabhassa*, ha a terheltnek megfelelő vagyona, jövedelme vagy keresete van. Hogy pedig a pénzbüntetés igazságos legyen, azaz *egyenlően érzékenyen sújtsa a gazdagot és szegényt*, a pénzbüntetést az elítélt egyéni, vagyoni és kereseti viszonyai szerint kell kiszabni. A törvény értelmében tehát a bírónak úgy kell megállapítani a pénzbüntetést, hogy a különböző vagyoni viszonyok között élő egyénekre nézve egyenlő súlyú vagyoni hátrányt jelentsen. A kiszabott pénzbüntetés azonban vagyoni romlást nem okozhat, elítéltet aránytalanul meg nem terhelheti, hanem a bírónak módot és alkalmat kell nyújtani arra, hogy elítélt jövedelméből, keresetéből, fizetéséből, napszámjából azt részletekben is megfizethesse.

(Folytatjuk.)

Az írásvizsgálat, mint az elmebeli zavarok feilsmerésének eszköze.

Irta: Dr. KRANTZ DEZSŐ őrnagy hadbíró.

Érzéseink és akaratunk nyilvánításának módjai között az írás fontos szerepet tölt be, mint nem csupán gondolataink megrögzítője, hanem egyuttal énünk szeizmográfszerű rajzolatja. Mert sok igazság van abban, hogy nemcsak barátjáról, hanem írásaiból is megismerhetjük az embert.

Ma már ritka az, aki kétségbevonja, hogy az írásvizsgálat — a grafológia — megfelelő pszichológiai előképzettséggel űzve, a lelkiélet nyilvánulásainak keresésében komoly tudomány, melynek rendszere, szabályai, irányai vannak.

Az egyik iránynak, a szűkebb értelemben vett írásvizsgálatnak képviselői, a kézírásból a jellembeli sajátosságokat igyekeznek megállapítani és miután egészséges vagy legalább is egészségesnek látszó egyénektől összegyűjtötték az anyagot, megalkotják rendszerüket és tapasztalataikat az elmebetegek írásaira is alkalmazzák.

A másik irányzat, nevezzük neurologikus irányzatnak, nem vet különösebb súlyt az általános grafológiai vizsgálatokra, hanem figyelmét és következtetéseit lényegesen az írásból nyilvánvaló patológikus jelenségekre helyezi.

Ennek a bennünket érdeklő neurologikus irányzatnak az alapját a német Erlenmayer vetette meg. Az ő munkásságának ujszerűsége, hogy a szorongási — tremor — jelenségek tanulmányozása és a bizonyos

furfangos csavargó Baján egy őrnagnál volt tisztiszolga, de megszökött tőle, előbb azonban jól megtanulta az aláírását utánozni, amely tudományát Gyöngön egy borbélyműhelyben jóval az eset előtt be is mutatta, de akkor még senki sem gyanakodott rá. Mivel gazdájának ruhái nem illettek rá, de mégis egyenruhára volt szüksége, valahol ellopta egy honvédszázados dolmányát, amelyben a déli szünet alatt feltűnés nélkül besétált a tamási szolgabíró hivatalba és különböző pecsétet lopott, melyeket azután kitűnően tudott saját céljaira felhasználni. De egyelőre a járásörmester gyanuján kívül még semmi adat sem volt arra, hogy a varsádi rablógyilkosságot ő követte el.

Az esetnek és a gyanúnak persze hire ment és a gyönki főszolgabíró egy reggel megint a borbélyától megtudta, hogy Gerlice Ferkó a gyilkosság előestéjén tényleg Varsádon járt és a postaküldönc látta. A főszolgabíró elővette a postaküldöncöt, aki azonban tagadott és azt mondta, hogy csak tréfált és hengegett, amikor a veszélyes emberrel való találkozásról beszélt. Volt azonban a gyönki adóhivatalnál egy Fuchs nevű szolga, aki azelőtt csendőr volt és most is érdeklődött a nyomozások iránt. Ezt a főszolgabíró megbizta, hogy amikor postára megy, vegye ki bizalmasan és ügyesen az igazat a varsádi postástól. A legény persze nem is gyanította, hogy földije, a civil hivatalszolga, mint nyomozó beszél vele és gyanútlanul elmondta, hogy a gyilkosság előtti napon egy aranyzinóros kabátba (ami akkor feltűnő ritkaság volt) öltözött magas, karcsu férfi szólította meg a varsádi uton és megkérdezte tőle, mely házakban nincs már itthon férfi és hol vannak még jó lovak. Ő azt hitte, hogy a százados katonai szempontból kérdezi ezt és megadta a szükséges felvilágosítást, arról persze nem tudott, hogy az áldozatul esett tüzér haza fog jönni szabadságra.

A nyomozás most már biztosra vette, hogy Gerlice Ferkó keze megint bent van a dologban és most már határozott irányban dolgozott. Szekszárdról 40 csendőr (illetőleg kétharmadrészben beosztott népfőlkelő) jött ki Uzborjádra, ahol a nyomozás centruma volt, azonkívül a dorogi aratószázad parancsnoka gróf Salm főhadnagy ugyanannyi huszárt adott segítségül, akik az ottani óriási kukoricatáblákat átkutatták.

Gerlice Ferkó úgy látszik azt hitte, hogy mint a pandurvilágban, a közigazgatási terület határán megáll a nyomozás, mert mint a továbbiak mutatják, a határon túl, Kajdacson húzta meg magát.

Mint minden híres betyárnak, neki is Bajától Siófokig mindenütt volt szeretője, aki rejtette. Kajdacson is egy hadimenyecskénél nyugodtan vacsorázott, de most már gazdag ruhatárából vadászlibéria volt rajta, mert úgy látszik, szándéka volt a homokvidéken valamelyik kastélyban elszegődni, ahol a háboru alatt inasokban nagy volt a hiány.

Egy másik asszony, akinek szintén udvarolt, féltékenységből jelteni akarta a község házában, hogy Gerlice Ferkó — kiről tudta, hogy keresik — itt van és utközben véletlenül találkozott a csendőrökkel. Különös véletlen folytán a járőr vezetője egyike volt a leggyengébb, legerélytelenebb csendőröknek, sőt — ami különösen a csendőrségnél — gyávaság miatt is eljárás alatt állt, mert Siófokon egy vadásztiszttel szemben kudarcot vallott. Ez a vézna, beteges ember elsápadt, amikor az elé a feladat elé állították, hogy az előtte ismert veszélyes gonosztevőt, aki már többször megszökött a csendőri őrizetből, el kell fognia, egy percig arra gondolt, hogy segítséget hív a község házáról, ahol Baranyi járásörmester vezetése alatt 6 csendőr volt, de aztán eszébe jutott, hogy most alkalma nyílik kiköszörölni

elmebetegségekkel rendszerint velejáró értelmi zavarok, kihagyások, ismétlések stb. megfigyelése, nemkülönben az esetek összehasonlítása által a tébolyodottság gyűjtőszere alatt összefoglalt elmebetegségek egyik hatalmas és — gyakori előfordulása folytán — törvényszéki szempontból is különösen nagy fontossággal bíró csoportjának: a terjedő hűdéses elmezavarok (paralysis progressiva) keletkezési eseteit, illetve fennforgását az illető kézírásából iparkodott megállapítani (»Paralytikerschrift«) és a betegeknek ezt a csoportját *más* elme- és öntudatzavarokban szenvedők kézírásának zavaraitól elhatárolni.

Tudnivaló, hogy a paralytikus elmebetegek összeütközései a törvénnyel gyakoriak s többnyire a betegség kezdetén fordulnak elő, amikor a baj felismerése nehéz. Ennek az elmebetegségnek a közeledését rendszeren évekre terjedő, bizonytalan jellegű szellemi és testi kórtünetek jelzik. A bekezdő stádium főjellemvonása az emlékezőtehetség és ítélőképesség fokozatos hanyatlása s a betegnek ebből következő rendellenes, sokszor botrányos magaviselete. Téveszmék azonban a bekezdő stádiumban még nem mutatkoznak és a betegség ismertetőjele még alig más, mint a feledékenység s a hanyatló szellemi erő (dementia), mely tulajdonságok nemcsak polgárjogi, hanem büntetőjogi következményekre is vezethetnek. Ily esetben a betegség fölneismerésének veszélye annál nagyobb, minél inkább a kezdet stádiumán áll a beteg s minél homályosabbak a kóros tünetek. Nagyon óvatosan kell tehát eljárnia az ítélőbirónak, nehogy az elmezavar látszólagos hiányát egészséges állapotnak vegye, másfelől pedig az orvosszakértőnek, nehogy az egyéb okokból

származható hasonló tüneteket a kezdődő elmebetegséggel azonosítsa. Különösen, ha határozott téveszmék még nem állapíthatók meg, csupán jelek vannak, hogy az illetőnek öntudata súlyosan meg van zavarodva (pl. oktalanul költekeznek, idegen tárgyakat elvisz, közveszélyes helyen tüzet rak, társaságban végzi szükségét, stb.) kivánni kell az orvostól, hogy figyelemmel a kóros állapot fejlődésének előzményeire s az illető viselkedésére és bűncselekményének egyéniségéhez való viszonyítására, a tényleges állapot kóros voltát illetőleg a meglevő adatok alapján nyilatkozzék.

Ebbe a megfigyelésbe különös fontossággal kapcsolódhatnak bele az írásvizsgálat.

Ennek a vizsgálatnak módja az, hogy mindenekelőtt a betűket veszi egyenként szemügyre: alakjukat, nagyságukat, a vízszinteshez elfoglalt helyzetüket, a kihagyásokat és a beszúrásokat, a kacskaringókat és diszitéseket, továbbá a betűket alkotó vonások durvább zavarait, a kézremegés jelenségeit, stb. és mindezeket pontosan feljegyzi. Amint így az írást végigbetűzte, a betűk összetevését vizsgálja szótagokká és szavakká. Különösen figyelni, vajjon a betűk és írásjelek helyesen alkalmazvák avagy nem feleslegesen ismételtettek-e. Ennél, nevezetesen a nyelvtani és műveltségi hibáknál, (»Intelligenz- und Bildungsfehler«) az író készségének, illetve képzettségének fokát is gondosan ügyeli.

Ha már most a szóösszetételben gyakori kihagyások, ismétlések, változások, stb. a figyelmet lekötötték, a szavak mondatokká összefüzésének mikéntje kerül sorra. Patologikus egyének írásait leginkább egyes szavak ismételt leírása jellemzi, vagy ha helyénvaló szavakat alkalmaznak is, de azokat associatív módon értel-

a siófoki csorbát és vállalkozott a bivalyerős és elszánt befjár ártalmatlanná tételére.

Járőrtársát, egy öreg népfölkelőt, a szoba egyedüli ablakához állította azzal a paranccsal, hogy ha kiugrik a rabló, löje agyon, ő pedig hirtelen benyitott a szobába és — a csendőr szerencséjére — az ajtónak háttal ülő gazembert hátulról átkarolta. Gerlice Ferkó látva a kakastollas kalapot, el sem képzelte, hogy az ő elfogására egyetlen gyenge csendőr vállalkozzék és azt mondta: »Végem van«. A fiatal csendőr az időközben segítségére jött népfölkelővel hirtelen megvasalta és mire Gerlice észrevette a karhatalom gyengeségét, már rajta volt a bilincs és a csendőr elkísérte a község házára, ahol a csendőrök nagy diadallal fogadták és irigykedve néztek szerencsés bajtársukra.

Baranyi járásőrmester nyomban vallatóra fogta a rablóvezért, aki hamarosan 50—60 bűncselekményt ismert be. Törédelmes vallomását azzal végezte, hogy a banda tagjai ma éjjélkor szolgáltatták be a heti zsákmányt az uzdi csárdában, tehát, ha kellő erővel megszállják a környéket, a csendőrök nemcsak több tettest foghatnak el, hanem értékes prédákat lehet mint bűnjeleket biztosítani. A járásőrmester épp számba vette a rendelkezésére álló erőt és mivel minden emberére szüksége volt a csapatnak, azon töprengött kire bizza a fogoly őrizetét, mert magával vinni nem merte.

Ebben a pillanatban járt be az udvarra egy lovasjáró amely Morvai alörmbestéből és egy népfölkelő huszárőrmestéből állt. Baranyi nem tudta, hogy Morvai alörmbest adáz ellensége Gerlicének, ki már kétszer is megszöktött előle, egyszer elfutva tőle beszaladt a kukoricába és a lovascsendőr nem tudta megfogni, másodszer pedig, amint a katonai fogházba akarta vinni, Budapesten leugrott a robogó villamosról és eltűnt. Morvai persze egyik esetért sem kapott dicséretet. Mindezt nem tudta az idegen járásbeli Ba-

ranyi és rábizta a letartóztatott rablót, Valószínű, hogy Gerlice Ferkó csak azért küldte a sok csendőrt az uzdi csárdához, mert remélte, hogy csak egy embert és valószínűleg a leggyengébbet fogják a kisebb feladatra hátrahagyni, mert alighogy elment az erősebb karhatalom, valószínűleg remélvén, hogy ezuttal harmadszor is el tud szökni Morvai elől, kérte, hogy természetes szükségének végzése céljából kísérje ki az udvarra. A csendőr a szabályok értelmében ezen kérését teljesítette, de figyelmeztette, hogy az első futólépésnél agyonlövi. Gerlice azonban kinézte magának, hogy az udvar magas palánkja mellett egy menetelesen emelkedő trágyadomb van, melynek segítségével összekötött kézzel is ki tud ugrani, mert alig hogy kilépett az udvarra, neki szaladt a rakásnak, mire a csendőr rálőtt, úgy hogy azonnal meghalt.

A törvényszéki boncolásnál az egyik tisztiorvos olyan véleményt nyilvánított, hogy a lövés előlről történt, ami azt a gyanút keltette, hogy Morvai bosszúból agyonlőtte az általa gyűlölt gonosztevőt, a fegyverszakértők véleménye azonban meggyengítette a törvényszéki orvos gyanuját és a csendőrt a bíróság felmentette.

Amikor Baranyi járásőrmester embereivel hajnalban eredmény nélkül visszajött, a gonosztevőnek már csak a hulláját találta és megdorgálta az alörmbestert, aki jelentést tett az esetről. A járásőrmester szavai szerint Gerlice Ferkóval együtt 50—60 nyomozást ölt meg, mert Gerlice Ferkóból többet kivallatni nem lehetett. Ma sincs bebizonyítva, hogy ő lötte agyon a varsádi tüzért, tény azonban, hogy a kajdaci lövés után hirtelen, mintha elvágta volna, megszűntek a vidéken a bűncselekmények. Biztosra vehető tehát, hogy Gerlice Ferkó volt a vezér és elestével eloszlottak a banda tagjai.

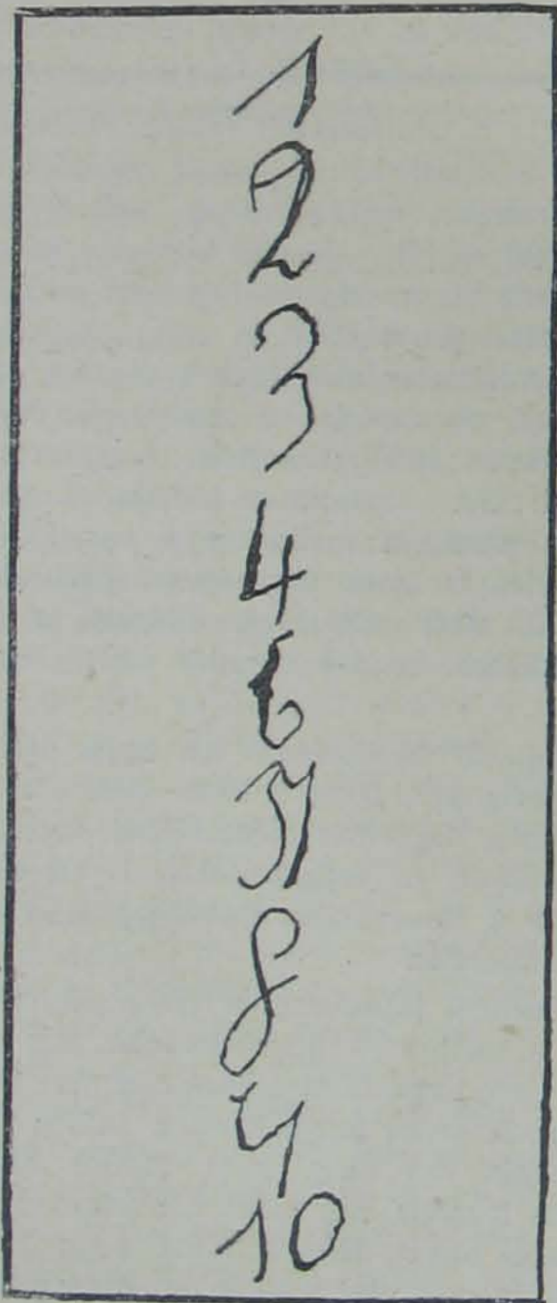

metlenül továbbképezve, nyomban megismétlik, úgy, hogy írásaikban a nyelvtani összefüggés és az értelem fonala megszakad. Ezeknek a zavaroknak megjelenési alakja igen különböző, elkezdve a paralytikusok emlékezésbeli gyengeségétől és hézagosságaitól s a hanyatló szellemi erő folytáni hibaejtéseitől a paranoiasok kényszerképzeteken alapuló, fellengösen koordinált szóképzéseikig.

Az írásjelek mikénti felrakása, nevezetesen azok mellözése vagy furcsa alkalmazása is nyújthat támpontot az állapotbeli helyzetkép megalakítására. Végül — órával a kézben — pontosan feljegyzik az időt, amelyet egy-egy szónak a papirosravezése, az annál nyilvánvaló fáradtság és erőlködés igénybevett.

Az írás részeire bontásánál nem érnék célt, ha csak egyes szavakat ragadnánk ki a szövegből. Ellenkezőleg, mindinkább több sor írást kell elemzés körébe vonni, hogy a szavak és mondatok összefüggése is vizsgálható legyen. Ha mód van a megfigyelésre, ugyanannak a megfigyeltnek egymást követő időbeli különböző »állapotképei« gyűjthetők egybe és összehasonlításuk révén tanulságosan szemléltetik az esethez képest az elméleti állapot szomorú hanyatlását, néha pedig örvendetes javulását.

A mellékelt ábrákon a), b) és c) megjelöléssel közölt íráspróbák egy, a paralysis progressiva jelenségeit viselő, 41 éves nő irásának facsimilái, melyek egyazon napról valók, tehát egy állapotképet adnak ugyan, de következtetni engednek egyúttal a mondott betegség jövő fejlődésére is.

a) íráspróba.

Ez a beteg azt kapta feladatul, hogy a számsort 1-től 10-ig, majd megfelelés után az abc-t, végül a nevét — Krauskopf — írja le.

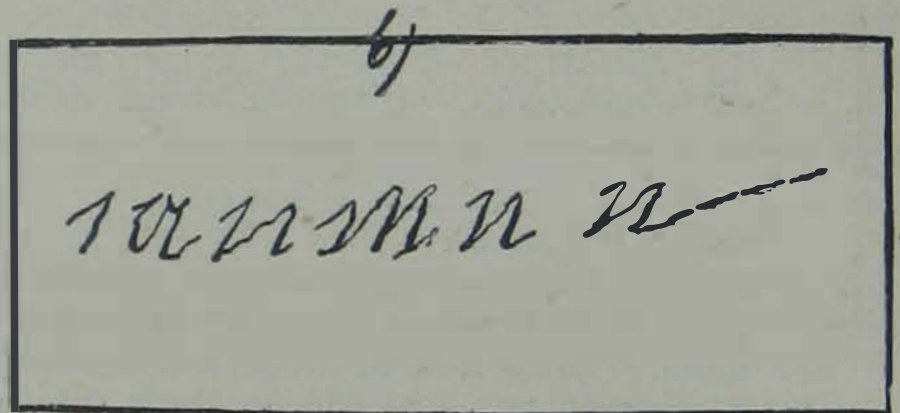
Ha az eredményt nézzük, nyomban felismerjük a terjedő hüdéses elmezavarban szenvedőket különösen jellemző jellegzetességeket: a kihagyásokat és ismétléseket. Így a 2-es helyett eredetileg az 1-est akarta írni újra s azt 2-re csak utólag javította ki. A 3-asnál — mit kis kezdővonása tanusít — a 2-es megismétlésére vezetett. A 4-es szám megkezdett 3-asból alakult. Hogy mi indult meg a 6-osnál? A korrekтура folytán kivenni nem lehet. A 9-esnél fent látható kezdővonás elárulja, hogy megint a 8-as ismétlésére került majdnem a sor.

A nyomban ezután kiosztott második feladatnál, az abc-nél, megnyilvánulni látjuk a korábbi képzet hatását, amennyiben az »a«-val való kezdés helyett elsőnek a számsor 1-ese íródott.

Kihagyásokat bőven találunk. A számsorban, mely a három próbairás közt a legemelkedettebb nivóju, az 5-ös egészen kimaradt és — amit a félig kiírt 8-as igazol — csaknem kimaradt a sorból a 7-es számjegy is.

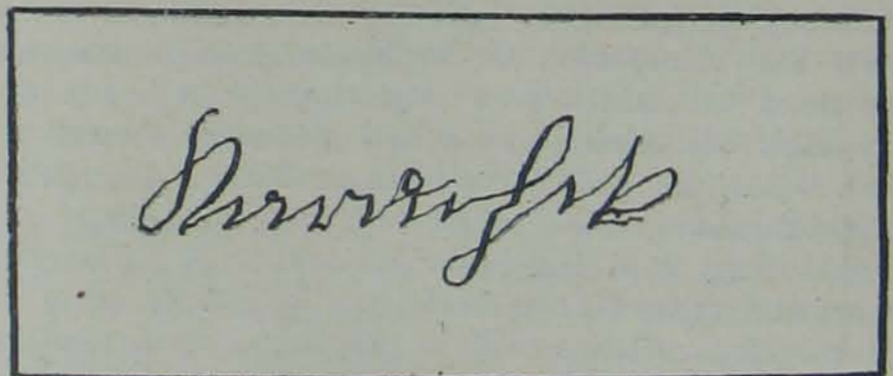
Kilenc számjegyből tehát öt javított!

Az »abc«-nél nyilvánul a terjedő elmezavarban gyakorla észlelt tapasztalat, nevezetesen, hogy az egyszerű ember az iskolában tanult abc-t könnyebben felejt el, mint a mindennapi élet gyakran használt számjegyeit. A példázott esetben a gyenge eredményhez talán a kifáradás is járul, mert az »abc« a-ja után már csak néhány oda nem tartozó m, illetve n-szerű vonás került megrögzítésre.

b) íráspróba.

A harmadik íráspróba, mely a paciens nevét lenne hivatva feltüntetni, a helyesen leírt kezdőbetű — német K — után az előző íráspróba utórezgése gyanánt az »a« betűt, azután — bár erősen torzítottan — az r és u betűket még olvashatóan mutatja, míg az azokat követő »betük« részben olvashatatlan, részben oda nem tartozó értelmetlen ákom-bákomok.

c) íráspróba.

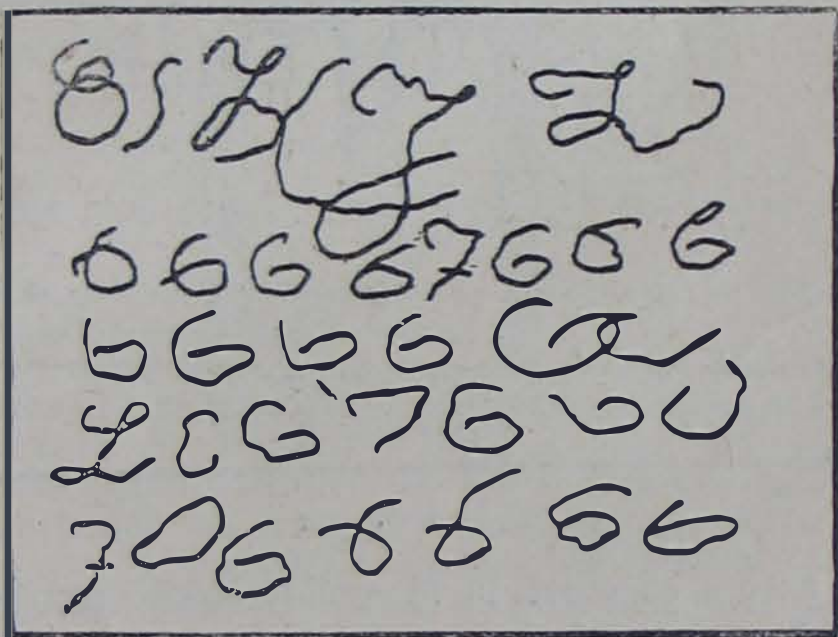
Az I. és II.-vel jelzett íráspróbák a hüdéssel párosult butaságig fokozódott elmehanyatlás példáját mutatják, mint egy 52 éves korában delirium alkoholikummal kórházba került iparos »írását«. Az illető tömegestül lát maga körül apró állatkákat, melyeket fáradhatatlanul távolít el ágyáról és ruházatáról, utánuk nyul, rájuk csap, feljűk köp és az eredménnyel nyilván nagyon meg van elégedve, mert dicsekszik vele, hogy mily sok álatot ölt meg.

Felszólítottván, írnia le nevét, örömmel veszi kézbe az írót és a papirost s megkezdi az írásbeli tevékenységet azzal a lendülettel, amellyel előbb a képzelet-szülte állatokat pusztította. Rövid percek alatt féltucat papirlapot »használt el«; ezekből való az itt, állapotkép gyanánt reprodukált kettő.

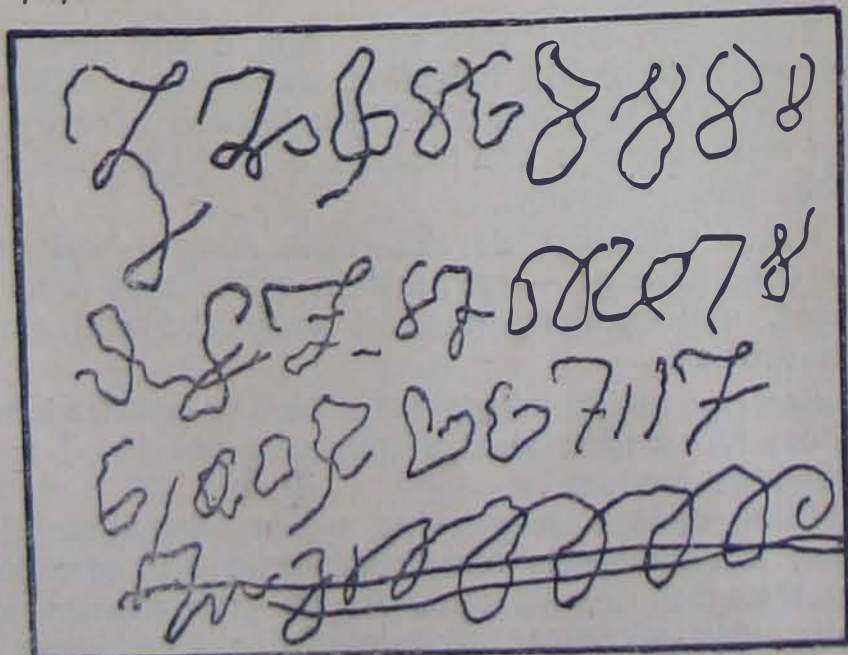
Ami azokból elénk tárul: az akarat-kifejezés teljes hiánya, a szellemi funkció csődje, egy minden képzettől elszabadult motorikus produktum! Valóban ahhoz a szomorú »íráshoz« nem szükséges bővebb magyarázat. A névirási felhívásnak halvány reflexzét talán csak a legfelső sor közepén levő J-betűben (János) találjuk. De már a többinek a névhez semmi köze. Az elsőnek álló 6-os forma valami értelmetlen görbületből keletkezett; a többi értelmetlen firka és ismétlődési folytán mintegy a »vezérgondolatot« reprezentálja.

Az ugyanezzel a beteggel tíz nap múlva megismélt íráspróba talán még fokozottabban mutatja az első kísérlet jelenségeit.

I. íráspróba.

A beteg most is örömmel vette át az írót és ezuttal is pillanatok alatt telefirkálta a papirost. Az odavetett jelek közt a többség megint számjegy. Ezuttal a 8-asnak kedvez, közben egy-egy 7-es jön és csak harmadsorban a 6-os. Ennél az íráspróbánál a számok lehetőleg az elsőnél is torzultabb. Ha az első jel egy »z«-hez valamiképp hasonlít is, írásnak alig nevezhető. A harmadik sor után, észrevehető módon, írásbeli tevékenységének legparányibb tudatát is elveszti és ezután tisztán motorikus nyomáserejének folytatásaképp egymásba folyó értelmetlen hullámvonalakat vet papírra.

II. íráspróba.

Ha azután a további időközökben felvett állapotkép nem javul, sőt hanyatlik, az igazi delirium alkoholikum fennforgását kell mindinkább valószínűvé tenni, amelynek legkirívóbb tünete a fokozódó elmehanyatlás, mely elevenebb kóros tünetek nélkül végeredményében teljes elbutulásra vezet. E kórállapot kifejlődése lassabb, mint a közönséges paralyis s emellett nem oly éles és szingazdag, mint az előbbi.

Minden elmebetegség meghatározott tünetekkel járó, tipikus fejlődésű és lefolyású kóros folyamat, melynek fejlődésében és lefolyásában különböző változások fordulnak elő, megállapításának és a fennforgó eset faji osztályozásának, s ezzel az orvosszakértő munkájának igen fontos megkönnyítője tehát a tudományos írásvizsgálat, amelyről a fentiekben csak egy kis tájékoztatást akartam nyújtani.

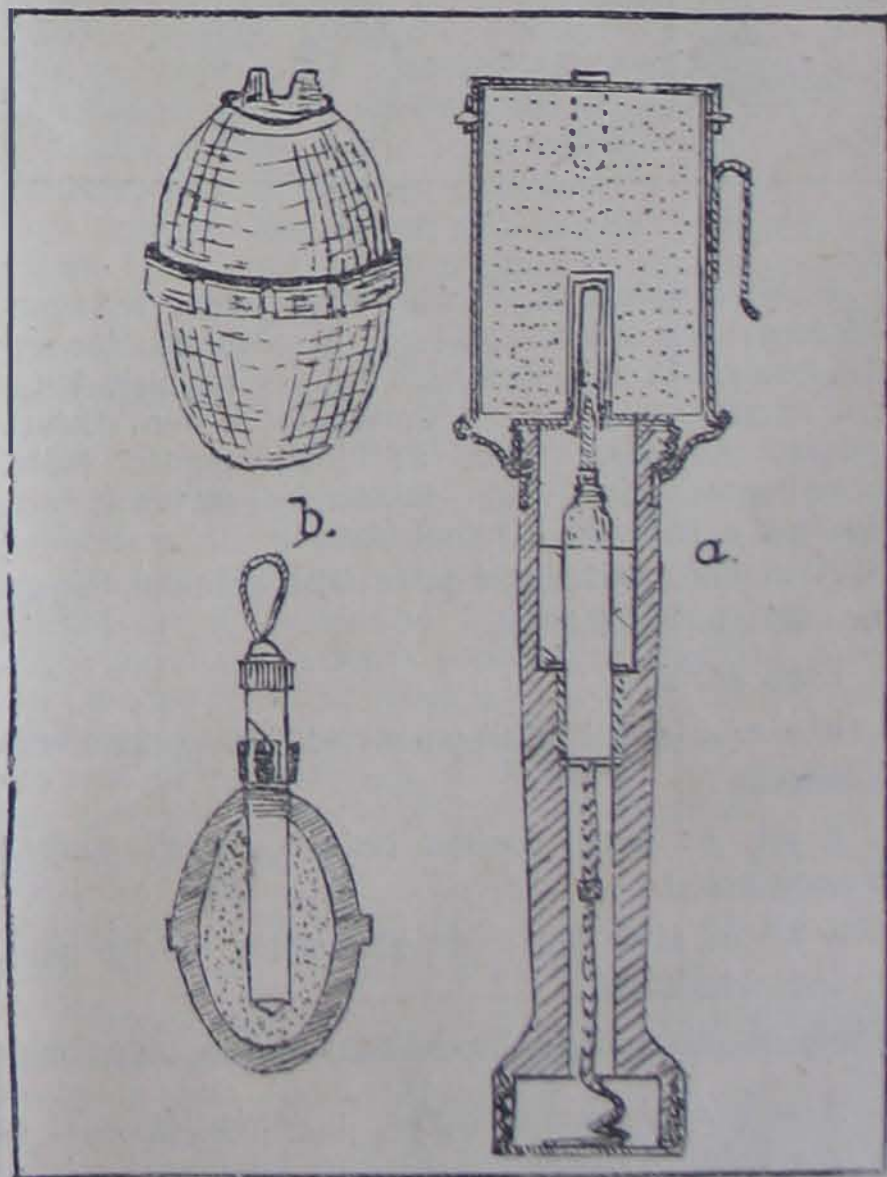
A kézigránát fejlődésének története.

Írta: HAZAI IMRE százados.

(Befejező közlemény).

Az olasz harctéren használták egy ideig a Lakos-féle kézi gránátot, melyet a feltaláló honvédszázadosról neveztek el. Lakos gránátja a használatban levőtől eltérő szerkezetű volt, amennyiben időzítő gyújtója a biztosítókupak levétele után ütéssel jött működésbe.

A világháború alatt a legjobban bevált kézi gránát volt (3. ábra a), mely csapatainknak az állásharc ezernyi változatában felbecsülhetetlenül hasznos harceszközzé vált.

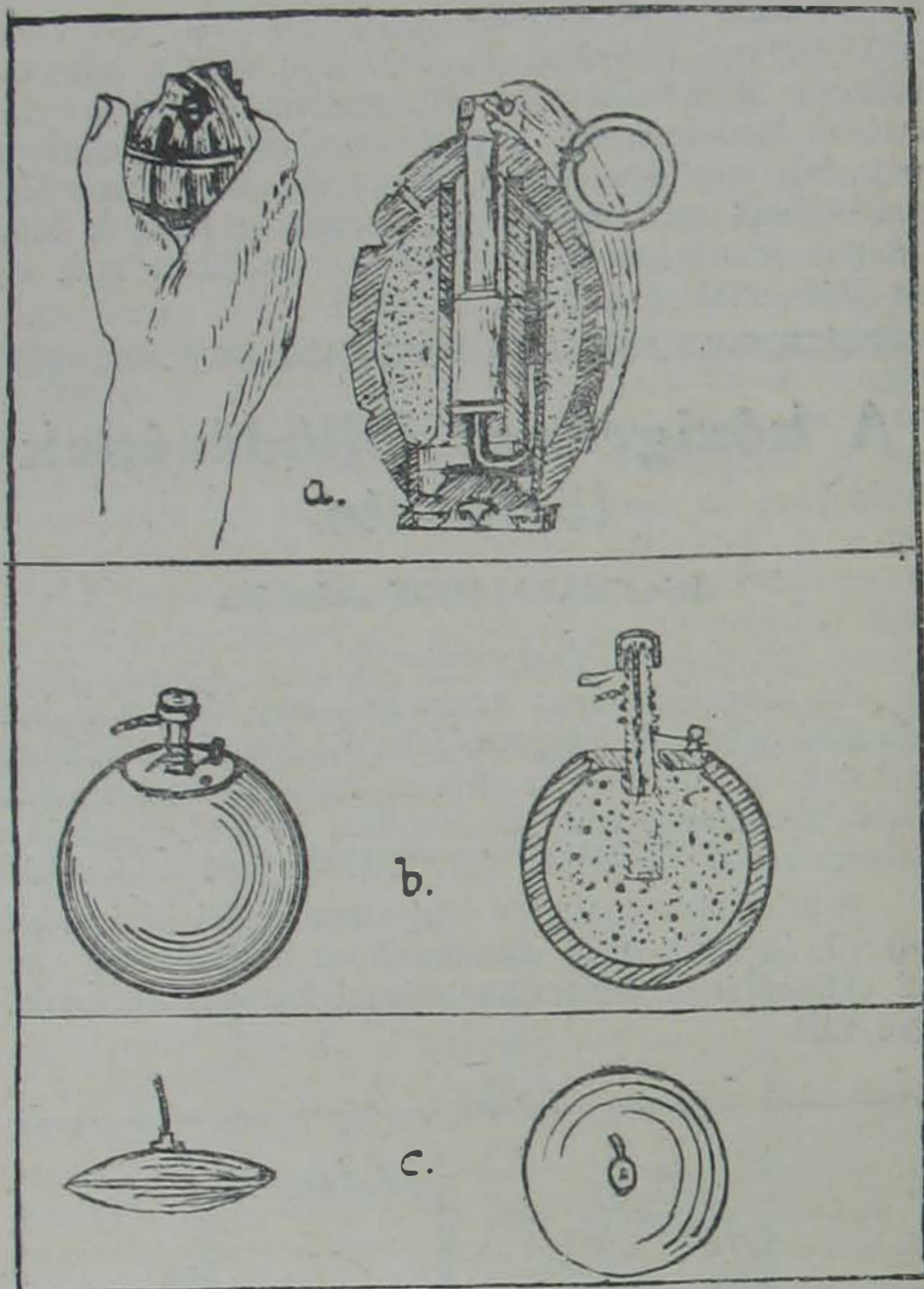

3. ábra.

A gránát súlya 700 gr., a robbanó töltet súlya 330 gr., dobási távolság 50 m. Gyenge szilánkhatása kb. 15 m. körzetben veszélyeztetett, robbanóhatása azonban hatalmas volt.

Megközelítőleg sem volt ily tökéletes a német tojás kézi gránát (3. ábra b), melyet azonban könnyű súlyánál fogva (320 gr.) igen nagy távolságra (60—70 m.) lehetett dobni.

4. ábra.

Ennél a gránátnál dobás előtt a csatár lecsavarja a zárócsavart a kulcs segítségével, a csavarmenetes nyílásba becsavarja a gyujtót, azt a kulcs segítségével szorosra meghuzza és végül a dróthurkot a hurokakasztó segítségével kirántja, s ezzel az időzítő gyujtót működésbe hozza; mint külön felszerelés tartozott ezen gránáthoz a kulcs és a hurokakasztó.

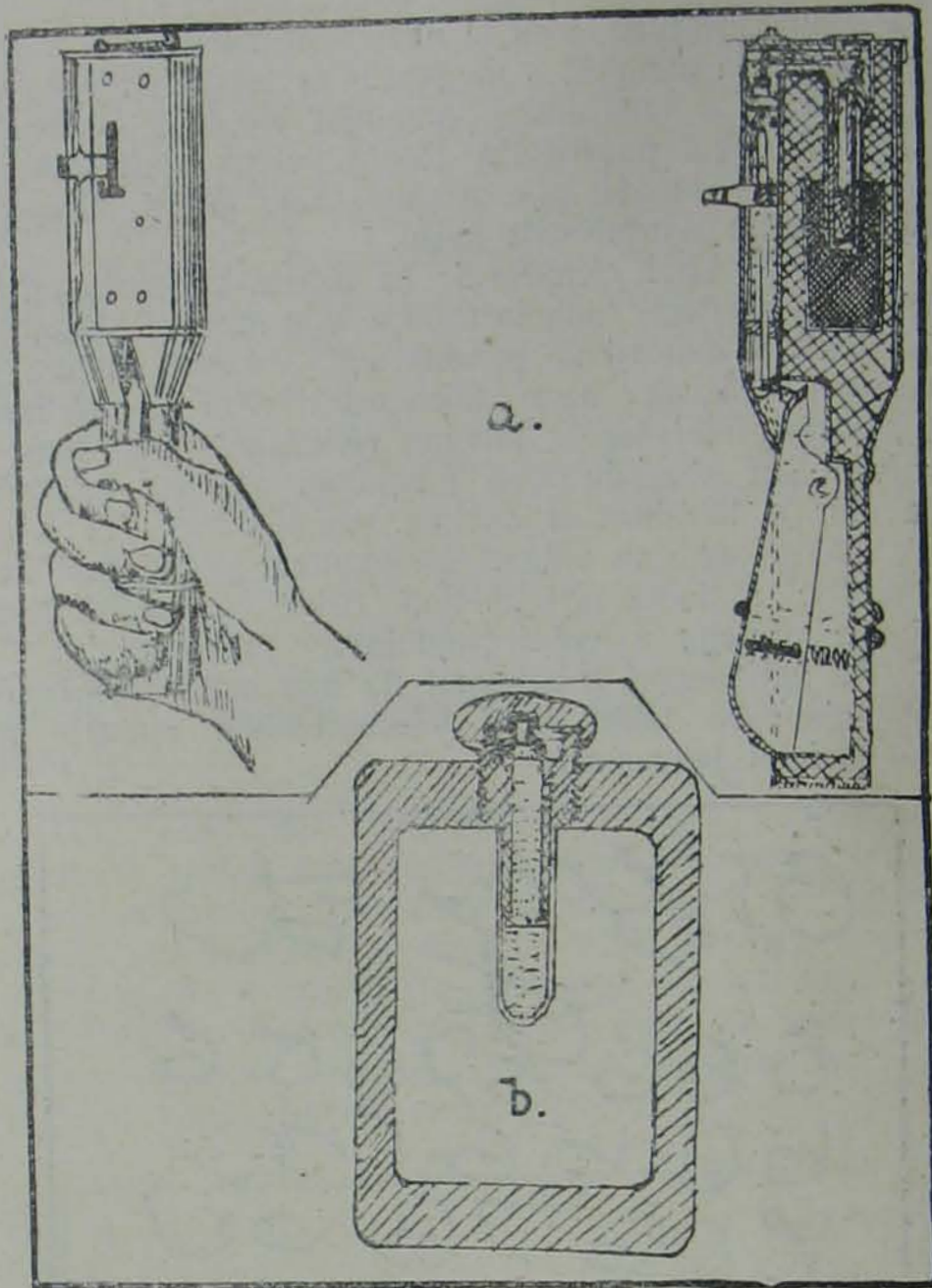
A külföldi hadseregeknél a kézi gránátok legváltozatosabb fajtáit találjuk.

Ezek közül:

a 4/a az angol Mill gránát időzítő gyujtós, szilánkhatással.

a 4/b az angol Lemon gránát időzítő gyujtós, robbanóhatással.

a 4/c az olasz lencse gránát szintén időzítő gyujtós, szilánkhatással.

5. ábra.

az 5/a az orosz 14 M. gránát időzítő gyujtóval és robbanóhatással.

az 5/b a szerb Kragujevac gránát, mely szilánkhatású.

a 6/a egy japán kézi gránátot ábrázol, melynek igen erős szilánkhatása van és csapódó gyujtóval bír.

a 6/b a francia Type 2. csapódó gyujtóval, erős szilánkhatás, melyet a gránátfejben elhelyezett 210 drb. töltelékgyölyő idéz elő.

Ezek a felsorolt típusok általában a követelményeknek megfeleltek, de már akkor tisztában voltak a szakemberek a kirívó fogyatékoságok megszüntetésének szükségességével.

Elsősorban arról volt szó, hogy a kézi gránátok kezelésénél előforduló balesetek számát kell csökkenteni, mert különben ehhez az igen hatásos harceszközöz a csatárnak nem lesz bizalma, s attól igyekezni fog mielőbb megszabadulni.

Habár ritkábban, de előfordult, hogy a kézi gránát a dobó kezében — még mielőtt azt eldobta volna — robbant, nyilvánvalóan gyártási vagy szerkezeti hiba következtében.

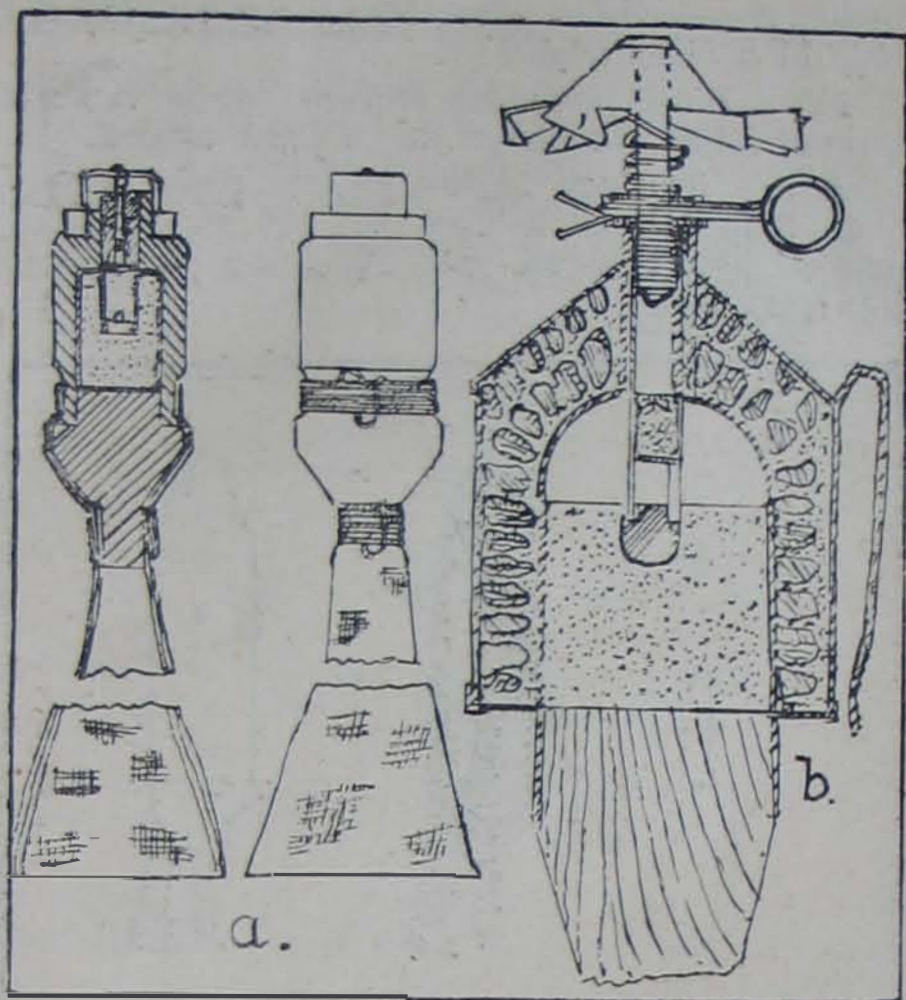
Arról is hallottunk, hogy a kézi gránát (időzített gyujtós) leesés után jóval a robbanási idő (5—7 mp.) eltelte után robbant.

Több esetben megtörtént az is, hogy szállítás közben a rázkódtatás következtében a kézi gránátok nagy tömegben felrobbantak. Az itt csak röviden felsorolt hibák végleges megszüntetésére a világháború alatt ugyszólván gondolni sem lehetett, hiszen a mind-

A szegénység homokzátony, a gazdagság szirt az élet tengerén. A boldogok közöttük hajóznak el.

Börne.

6. ábra.

inkább fokozódó szükségletek kielégítése is csak a legnagyobb nehézséggel sikerült.

A világháború befejezése után az újra feléledt és határtalanul megizmosodott szakirodalom behatóan kezd foglalkozni a kézi gránát kérdéssel. Volt idő, mikor a kettősgyújtó (időzített és csapódó) alkalmazásával vélték megalkotni a legjobb típust. Az elgondolás helyes volt, a tapasztalat azonban azt mutatta, hogy az ily kézi gránátok mindkét gyújtási mód rossz tulajdonságait egyesítik magukban és amellet túl drágák.

A fejlődés irányát a háborús tapasztalatok szabták meg, mert mint az alábbiakból kitűnik, a legújabb kézi gránátoknál a háborús anyag technikai fogyatékoságait nagy részben kiküszöbölték.

A kézi gránát idő előtti robbanása a dobót veszélyezteti, késői robbanása pedig módot nyújt az ellenségnek a védekezésre; a korszerű kézi gránátnál mindkét lehetőség szinte kizártnak tekinthető.

A régi csapódó gyújtós kézi gránátok puha alapra (hó, szalma) esve nem robbantak; a korszerű csapódó gyújtós kézi gránát robbanását az alap puhasága nem befolyásolja.

A kézi gránát szállítása a múltban különös elővigyázatot igényelt, amennyiben az elkerülhetetlen rázkódtatások nem egy esetben súlyos kimenetelű baleseteket okoztak. A korszerű csapódó gyújtós kézi gránát a szállításkor előforduló külső behatásokkal szemben teljesen érzéketlen. Ez az úgynevezett *szállítási biztonság* amellet, hogy tökéletes, egyszerű és nem drágítja meg a gyártást.

Az időzítő gyújtós kézi gránátok tökéletesítésére nem sok kísérlet történt, mivel a feltalálók és a szerkesztők figyelme szinte kizárólag a csapódó gyújtós kézi gránátok felé fordult. Ezeknél a kézi gránátoknál két fontos újítást találunk: a *szállítási és a dobó biztosítékot*. Az elsőnek a lényege az, hogy a gyutacs és a gyújtótű közé egy fémtest (rendszerint egy golyó) van közbe elhelyezve, mely a gyújtótű ráütését a gyutacsra mindaddig megakadályozza, míg a kézi gránát fel nem csapódik; tehát a kézi gránát idő előtti robbanását megakadályozza. A kézi gránát robbanása csak akkor következik be, ha a közbeékelt fémtest a csapódási energia, vagy a centrifugális erő következtében, közbeékelt helyzetéből kiesik s az így szabaddá vált gyújtótű a gyutacsot begyújtja.

A szállítási biztosíték egy olyan berendezés, melynek alkalmazása kizárja a véletlen okozta robbanásokat. Az időzítő gyújtós kézi gránátoknál kétféle gyújtási módot ismerünk: ezek a közvetve és közvetlenül működő gyújtók.

A közvetve működő csapódó gyújtónál a gyújtást kiváltó munkát egy állandóan megfeszített rugó helyzeti energiája szolgáltatja. Az ily kézi gránátoknál a gyújtás ritkán marad el, azonban működése nem biztos, mert kiszámíthatatlan okokból is bekövetkezhetik a robbanás. (Leejtett vagy erősebb rázkódtatásnak kitett kézi gránát azonnal robban.) A közvetlenül működő csapódó gyújtónál a munkát, mely szükséges, hogy a gyújtótű a csapódási energiára ráüssön, a csapódási erő szolgáltatja: vagyis ez a rendszer a tömegtehetetlenség elvén alapszik. A dobóbiztosíték oldása csak az esetben történik meg, ha a kézi gránát a dobás után már repülésben van. A gránát leejtése még nem eredményez robbanást s esetleges rázkódtatás sem idézi elő a begyújtást.

Szembe állítva ezt a két gyújtási eljárást, a kezelés biztonsága és a gyártási eljárás egyszerűsége szempontjából szembeszökőek a közvetlenül működő gyújtás előnyei; ezzel lehet megmagyarázni azt is, miért foglalkozik a kísérletezők zöme ezzel a típussal.

Az utolsó 14 év fejlődésének történetét összefoglalva azt látjuk, hogy ma már minden állam az egységes gyújtó-típus megteremtésére törekszik, mert annak előnyei a gyártás, a harcászati alkalmazás és az utánpótlás szempontjából nagyon számottevők.

A támadó és védelmi kézi gránátok között eddig fennálló lényeges szerkezeti eltérés megszűnik. Jövőben a gyújtószerkezet mindkettőnél ugyanaz lesz, azon különbséggel, hogy a védelmi kézi gránátnál a gránáttest falát vastagabbra, a robbanó töltetet pedig kisebbre méretezik, mint a támadó gránátnál.

A korszerű kézi gránát szállítása és kezelése szinte teljesen biztos, semmiféle helyzetben sem veszélyezteti a dobót, hatása úgy fizikai, mint morális tekintetben hatalmas s szerkezetének tökéletességénél fogva ma már a gyalogság egyik legértékesebb harceszköze.

A *puska gránát*.

A kézi gránát átlagos dobási távolsága 35 m. A tüzérségi tűz a saját első vonalat 200 m-nél jobban biztonsági okokból nem közelítheti meg. Fenti két megállapításból azután az következik, hogy 35–200 m-ig a gyalogság a lapos röppályájú fegyverek hatása ellen fedezéket talált ellenséget csupán akna- vagy gránátvető tüzellel tudja megsemmisíteni. Az említett harceszközök azonban még jól felszerelt hadseregben is csak korlátozott számban állnak rendelkezésre s így a raj gyakran nélkülözi azok tüzeit. Hogy a gyalogság a tőle 35–200 m-re fedezéket talált ellenséget saját erejéből mások támogatása nélkül is tűz alá tudja venni: ezt a célt szolgálja a puska gránát.

A puska gránátot támadásban és védelemben egyaránt alkalmazzuk. A gránát lényegileg hasonló a kézi gránáthoz, erős repeszhatással bír és csapódó gyújtóval van ellátva. Különböztetéshez a puska gránátot a túsallappal egy rugalmas aljazatra (homokzsák) helyezük a a szük-

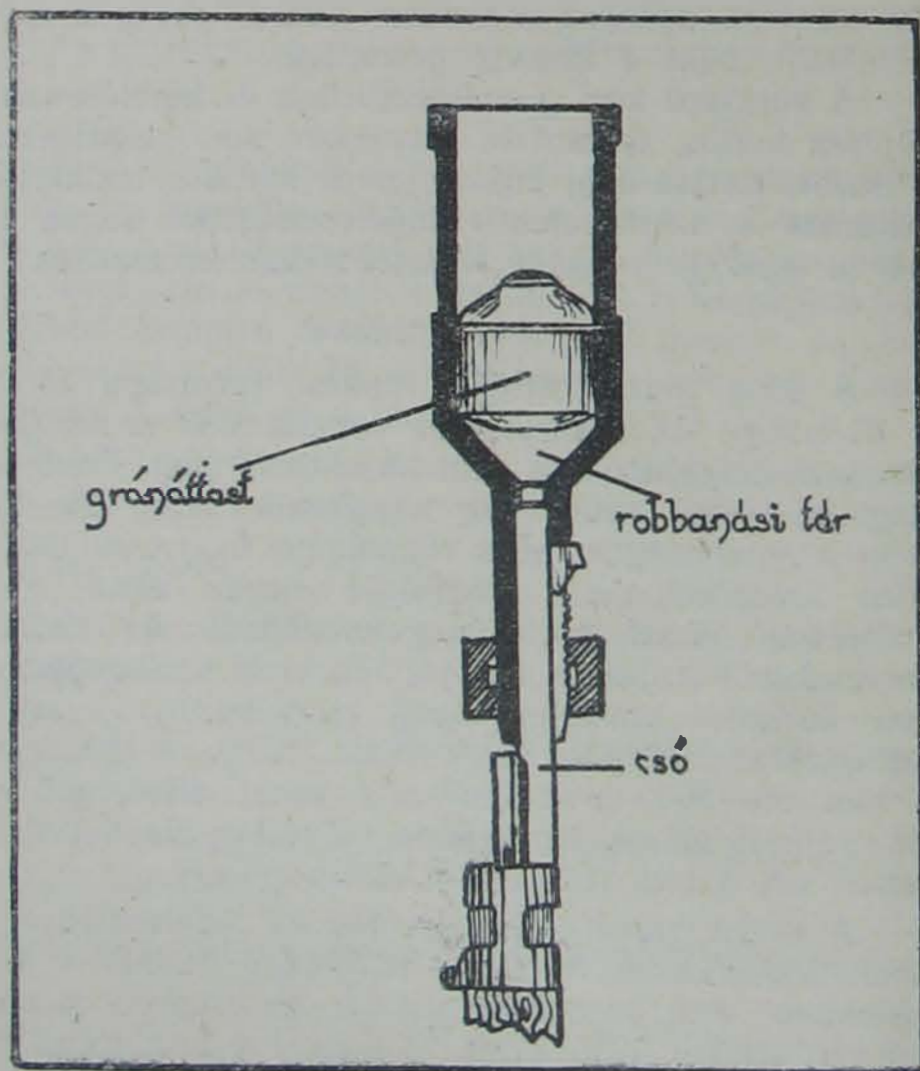
séges induló szöget egy egyszerű pótirányzék segítségével adjuk meg. A puska gránát kilövése úgy történik, hogy a gránátot, mely egy vezető témpálcával van ellátva, a csőtorkolatra illesztjük és pedig úgy, hogy a vezetőpálca a cső belsejében van elhelyezve s lenyulik egészen a töltényüregig. A töltényüregben elhelyezett különleges töltény elsütése után a löporgázok feszítőereje a lövedék helyette a vezetőpálcára nyomást gyakorol, s azt a gránáttal együtt a csőből kihajítja (100—300 m-re).

A puska gránátot előnyösen alkalmazzuk oly tömör célok ellen, melyeket aknavető tőzzel vagy kézi gránáttal, vagy a távolság miatt, vagy biztonsági okokból elérni nem tudunk. Továbbá fészkek hátrafelé elszigetelésére vagy védelemben zárótűz leadására. (H. Sz.)

A világháború előtti alkalmazására nézve adatokkal nem rendelkezünk. Nálunk puska gránátként először a kukorica gránátot használták. Ez a rendes kézi gránáttól csupán annyiban különbözött, hogy a kézbe fogást megkönnyítő hajlított drótnyel hiányzott, e helyett a gránát alsó részére a vezetőpálcát szerelték fel. Elsütés előtt az elhúzósinórt spárgával a tuskéhez kötötték s így kilövéskor az időzítő gyújtó minden beavatkozás nélkül begyulladt. Ritkábban úgy is alkalmazták, hogy kilövés előtt az elhúzósinórt kézzel elrántották.

A gyakori csődudorodások, repedések, tusanyak törések miatt ezt a gránátot kivonták a használatból s már 1915-ben az »Universal« puska gránátot rendszeresítették.

Teljesen eltérő szerkezettel bír a németeknél rendszeresített 17. M. puska gránát. Ennél a puska csövére egy serlegalaku erősfalu fémhüvelyt erősítenek és ebbe helyezik el a gránátot. A gránát kilövése »S« tölténnyel történik. A lövés leadásakor a lövedék a gránát közepén húzódó csatornán átfut és meggyújtja a csatornába benyúló gyújtólabdacsot. Ezáltal a gyújtó működésbe jön és 5 mp. elteltével robbantja a robbanó-

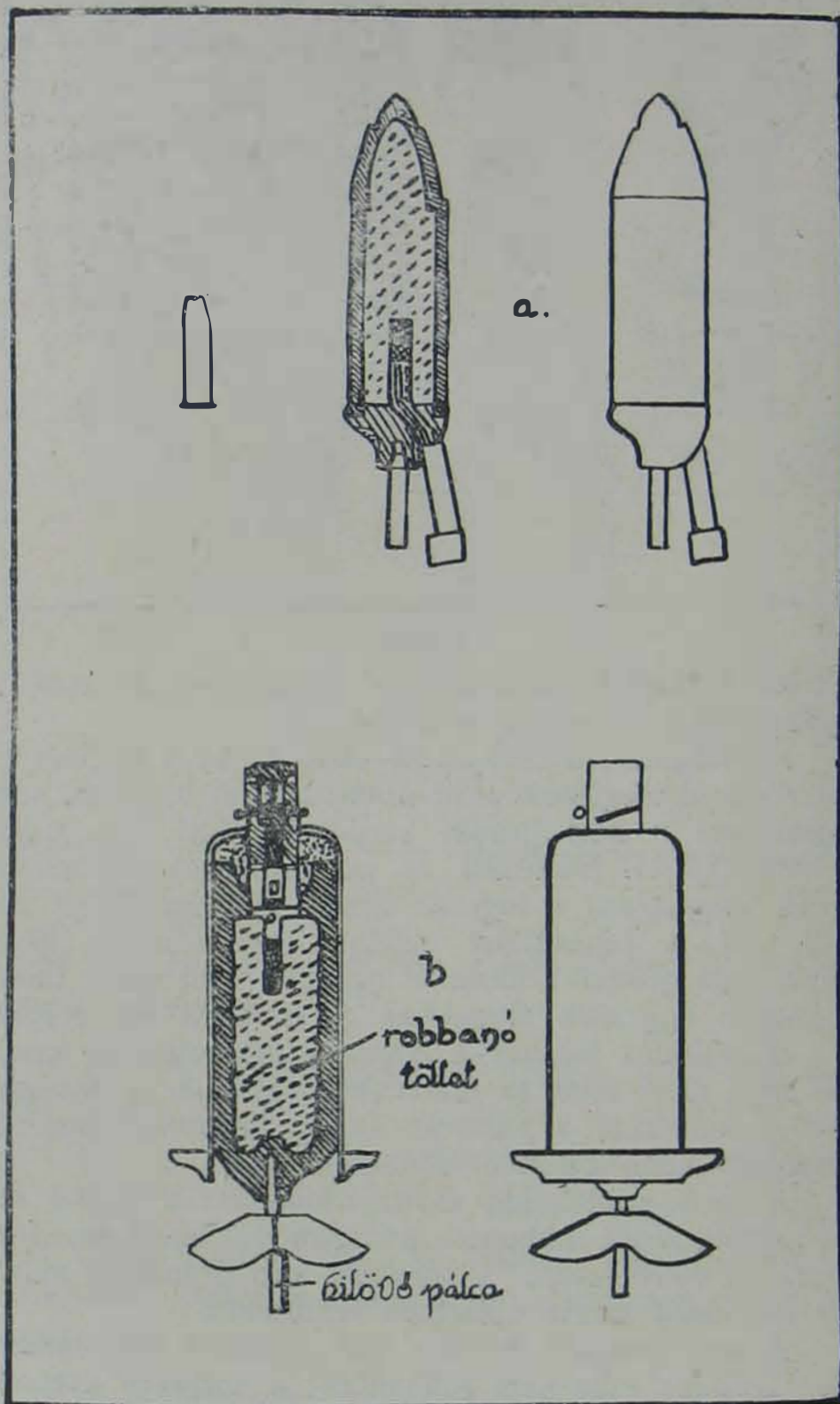

7. ábra

töltetet. A gránátot a gázok feszítőereje kb. 150 m-re dobja ki a fémhüvelyből.

Ez a német szerkezet teljesen egyéni megoldás és amint látjuk lényegesen tér a többi típustól.

A 8/a ábra egy időzítő gyújtós puska gránátot mutat. Súly 1.2 kg. dobótáv kb. 200 m. A szilánkhatás 60 m-en belül kielégítő. Az időzítő gyújtó égési időtartama 8 mp.

8. ábra.

A 16 M. puska gránát (8/b ábra) súlya nagyjában egyezik az előbbi súlyával, a dobótáv azonban annak csak a fele. Robbanáskor a gránát kb. 150 drb. szilánkra szakad szét. Mint érdekes szerkezeti eltérést meg kell említenünk ennél a gránátnál, hogy csapódáskor csupán a gránátfejben elhelyezett gyengébb töltet robban. Ennek robbanása a gránátot visszalöki a levegőbe, úgy hogy az a földtől 2—4 m-re robban.

Az itt megemlített puska gránátok a korszerűség követelményeitől messze állanak. Jól vagy részben bevált szerkezetek, melyeket szükségből még meghagytak.

A korszerű puska gránátról nem sokat hallani, mert ez másodrendű fontossággal bír, amennyiben megoldása teljesen a kézi gránát kérdés elintézésével függ össze. A jövőben ugyanis a kettő között szerkezeti eltérés aligha lesz.

Ahol az Aranyborjú nem úr.

Sétálok a pesti utcákon. Minden különösebb cél és határozott irány nélkül. Utam a Szabadság-téren vezet keresztül. Tekintetem a hatalmas börzепalotára és az abból kitóduló hangosan beszélő, tülekedő emberekre esik. Az a furcsa gondolatom támad, hogy ezeket a siető embereket nem *Fehér* urnak, nem *Steiner* urnak, hanem *Tizezer* vagy *Minusz Huszezer* urnak kellene hívni. Aszerint, kinek mennyi pénze, illetve kinek mennyi adóssága van. Mert itt *kizárólag Ez és egyesegyedül Ez* számít. Egyiknek lázas örömtől csillog a szeme, ideges, reszkető ujjakkal csukogatja teli aktatás-káját. A másik mogorva tekintettel gyüri fel télikabátja gallérját, a keze ennek is reszket. Mint magasfeszültségű villamos áram, szinte kiérzik ezekből az emberekből, hogy a pattanásig telítve vannak lázas izgatottsággal. Amannak talán ezer plusz, ennél talán kétezer minusz a mai nap *eredménye*. De valamiben mindketten megegyeznek. Mindketten ott hagytak valamit a Tőzsdepalota hatalmas királya, az *aranyborju* előtt: *a nyugalmaikat*.

Ez az adó, amit vesztesnek, nyertesnek egyaránt meg kell fizetni, ki istenének az *Aranyborjut* vallja.

*

Tovább megyek. Azon tünődöm, miért kell a börzепalotának éppen a Szabadság-téren lenni? Vagy miért nevezik Szabadság-térnek azt a helyet, ahová a Börzепalotát építették? Éppen ahol az emberek 99 százaléka rab. Rabja a Pénznek.

*

Mellékutcába tévedek. Már kora délután árulják itt a szerelmet. Festett ajku, beesett arcu Szerencsétlenek és Ostobák. Ugy mint a börzén az Ófát, a Bauxitot, a Nasicit. Ki vesz meg? Azt szeretem. Ki ad többet? Azt még jobban szeretem. Arcukon, szemeikben még ott ül az elmúlt éjszaka borgözös csókjainak minden förtelmessége. Még ki sem gyuladtak a villanyok, de már megkezdődött itt is a hajsza a Pénz után. Akinek *nincs*, hogy *legyen* akinek *van*, hogy *több* legyen.

*

Cél, értelem, tartalom, lényeg, minden: *a pénz*.

*

Jazzband dobja pereg a zongora hangjába, belesivit bujálkodva a szakszofon, amint a körútra kiérve az egyik kávéház éppen akkor kinyílt ajtaja mellett elhaladok. Ezüst-pengőt dobna éppen akkor a zene mellett székre helyezett tányérba. A pénz nagyot csörren, a jazz-karmester mélyen meghajlik. A kijövő férfi három-négy darab összegyűrt bankjegyet nyújt át a karjába kapaszkodó hölgynek. A főpincér pénzt ad vissza az egyik vendégnek. Az egyik sarokban nagy börtárcájában bankjegyeket szortíroz egy kövér ur. A ruhatáros asszony — talán huszadszor máma — a pénztét számolgatja. A kenyereslány fehér köténye zsebében a tizfilléreseit csörgeti.

*

A nagyköruton is minden Pénz után kiabál. Itt is minden a Pénz utáni vágyakozás levegőjét lehel. Szinte csodálatos, hogy a Körönd fénylő transzparensei között még nem öntötték formába, hogy az emberek időnként leborulhassanak előtte: *Az Aranyborjut*.

*

Mindig és mindenütt, újra és újra: *A Pénz*.

Csakugyan lefoglalt hát már minden helyet az *Aranyborju*?!
 *

Mintegy feleletként egyszerre éles szirénabugás. Vörös tűzoltóautók, lömlő, létra és szerkocsik rohannak el melletttem. A sziréna szakadatlanul bűg. Hangja mintha hasonlítana a szakszofonhoz. De az kábit, ez józanít. Az emberek

A technika a közbiztonság szolgálatában. A betörők ellen riasztó csengőkkel biztosított szörmekereskedés. A helyiségbe semmiképpen sem lehet bejutni úgy, hogy a csengők meg ne szólaljanak.

megállnak, sokan irányt változtatnak arrafelé, ahonnan a sziréna hangja hallik, villamosokra kapaszkodnak, köztük én is.

Egy félóra alatt a tűz színhelyén vagyunk. Egy nagy fatelep áll lángokban. A lángok percről-pencre nagyobb erővel törnek fel. Az acélsisakos tűzoltók a lángnyelvek felcsapódásainál kísértetiesen óriás, majd groteszkül törpe alakoknak tűnnek fel. Sisakjaikkal és csákányaikkal kezükben, valamennyien úgy néznek ki, mintha az ókori görög mondak hőroszai támadtak volna fel, hogy Mars parancsára harcba menjenek. Legfontosabbnak látszik a gépház megmentése. De a gépházat is körülnyaldossák már a lángok. Mi lesz? Kézleggyintés. Menthetetlen. De nem! Mi az!? Az egyik tűzoltófőtiszt esőköpenyt borít magára, ezt a példát követi még négy tűzoltó és a félelmetes lángnyelvek között benyomulnak a gépház belsejébe. Kint ordítás: Vissza! Vissza! Biztos halál! Hé, vissza!

Az öt tűzoltó előtt azonban a *Halál* szánalmasan kicsire zsugorodik össze a *Kötelesség* mellett.

A kisebb fecskendőket rájuk irányítják, hogy legalább így legyenek segítségére az öt vakmerő embernek. Ezeket már a füst fojtogatja, a tűz pörköli, de a csakánybalta ütések erősen zuhognak és megteszik a maguk munkáját. Elérkezik az utolsó pillanat. Már nem a kordonon kívül álló emberek, maga a tűzoltófőparancsnok kiáltja: Azonnal vissza! Ez már nem az aggodó emberek kiabálása. Ez parancs. A tűzoltófőtiszt négy emberével megindul kifelé. Valósággal keresztül kell magukat törniök a tűzövn, amíg biztos helyre jutnak. De sikerül. Amikor azonban a lángokból kikerülnek, mind az öten eszméletlenül esnek össze. Valamennyiüknek arcán, nyakán égési sebek. Az öt tűzoltó helyett most öt fehérköpenyes mentő lép munkába. Amíg a mentők a tűzoltók fölé hajolnak, képzeletem egy pillá-

natra odavarázsolja közjük az *Aranyborjut*. Megjelenik. De kivert kutya-hoz hasonlít most, amely behuzott farkkal, szü-kölve távozik.

Itt nem ő az ur.

Ez nem az ő birodalma.

Képzeltbeli csak, az *Aranyborju*. A tüzoltók nem. A tüzoltófőtisztet *Sturm Istvánnak* hívják, a négy tüzoltó neve pedig: *Zimmermann Antal, Siczler József, Schulek Károly Károly* és *Kóbor József*.

Leírták neveiket az ujságok is. De mindegy. Én még egyszer leirom. Ha tölem függne, a tőzsdepalota árfolyam-jegyző táblájára is kiakasztanám ezeket a neveket. Kiváncsi volnék, ha tettüket pénzre lehetne átértékelni — milyen ár-folyammal jegyeznék?

Szladek Barna százados.

Mit kell tudni a magyar állampolgárság megszerzésének vagy visszaszerzésének módjairól?

Irta : Dr. NAGY BÉLA rendőrfogalmazó.

Magyar állampolgárság alatt az egyénnek a magyar állam politikai szervezetéhez való tartozását, Magyarországon való honosságát értjük.

A magyar állampolgárság:

1. leszármazás,
2. törvényesítés,
3. házasság és
4. honosítás (visszahonosítás) útján szerezhető meg. (1879. évi L. t.-c. 2. §.)

A magyar állampolgárság el is veszthető, még pedig a következő esetekben:

1. elbocsátás,
2. hatósági határozat,
3. távollét,
4. törvényesítés és
5. házasság által (1879. évi L. t.-c. 20. §.)

A magyar állampolgárság megszerzésének és elvesztésének itt felsorolt és az 1879. évi L. t.-c.-ben meghatározott esetein kívül elveszthető még a magyar állampolgárság az 1921. évi XXXIII. t.-c.-kel becikkelyezett trianoni békeszerződés 61. pontjában előírt esetekben is.

A trianoni békeszerződés következtében elvesztett állampolgárság visszaszerzésének módja az *opció* és a *visszahonosítás*.

A trianoni békeszerződésben foglalt állampolgársági rendelkezéseknek ismertetéséről és végrehajtásáról szóló 6.500/1921. M. E. rendelet szerint:

A békeszerződés 61. cikke értelmében mindazok a magyar állampolgárok, akiknek illetőségi községe oly területen fekszik, amely Magyarországtól a békeszerződés alapján valamely más államhoz csatoltatott, tekintet nélkül ezidőszerinti lakóhelyükre, a magyar állampolgári kötelekből való előzetes elbocsátásuk nélkül 1921. évi július hó 26. napján eddigi magyar állampolgárságukat elvesztik és minden honosítási eljárás vagy egyéb hatósági intézkedés nélkül annak az államnak válnak jogérvényesen állampolgáraivá, amely államnak fennhatósága alá illetőségi községük került.

Mindazok a magyar állampolgárok azonban, akik a fentírtak alapján magyar állampolgárságukat elvesztették, jogosultak voltak a békeszerződés életbelépésének napjától,

vagyis 1921 július hó 26. napjától számított egy éven belül *magyar állampolgárságuk fentartását igényelni*. (Opció.)

Az opció határideje tehát az 1922. évi július hó 26. napján lejárt. Aki eddig az időpontig a magyar állampolgárság fentartására irányuló elhatározását szabályszerűen bejelentette, mindaddig, amíg ennek ellenkezője beigazolást nem nyer, *ideiglenesen* magyar állampolgárnak tekintetik. A magyar állampolgárság *végleges* elisméréséhez annak igazolása szükséges, hogy optáló az 1921. évi július hó 26. napját megelőzőleg magyarállampolgár volt, s magyar állampolgárságát csak a trianoni békeszerződés következtében vesztette el.

Ezt a körülményt azok, akik vagy akiknek felmenő ág-beli rokonai (szülői) a magyar állampolgárságot honosítás útján szerezték meg és illetőségi helyük elvesztett területen lévén, szerzett állampolgárságukat elvesztették, a honosítási okirat becsatolásával igazolhatják. Azok pedig, akik bár eredetileg nem voltak magyar állampolgárok, de felmenőik már az 1875. évet megelőzően Magyarországon laktak, adófőkönvi kivonattal tartoznak igazolni, hogy a családfő az 1875—79. évek alatt adót fizetett vagy adóköteles foglalkozást üzött, s így az 1879. évi L. t.-c. 48. §-a alapján az 1880. évi január hó 8-án a magyar állampolgárságot hallgatólagosan megszerezték.

A leszármazás szerinti magyar állampolgárság igazolásához csatolni kell (s ez a fentemlítettokra is vonatkozik):

1. folyamodó születési anyakönyvi kivonatán kívül,
2. a felmenők születési és házassági anyakönyvi kivonatait az 1851. évig; vagy legalább a folyamodó atyjának születési és házassági anyakönyvi kivonatát. Amennyiben a folyamodó nős, csatolandó még
3. házassági anyakönyvi kivonata és esetleges
4. az opció bejelentésekor 18. életévüket még be nem töltött gyermekeinek születési anyakönyvi kivonata is.

Az opció hatálya kiterjed a férjjel közös háztartásban élő feleségre és a 18 évesnél fiatalabb gyermekekre is.

Az opciós állampolgársági bizonyítvány kiadása iránt a belügyminiszterhez előterjesztett kérelemre 1 P 60 filléres, magára az állampolgársági bizonyítványra 40 filléres okmánybélyeg ragasztandó. A csendőrség tagjai ezt a kérelmeket a községi előljáróság (városokban a polgármester) útján terjeszthetik elő, de sürgős esetben a minisztériumban személyesen is benyújthatják.

Az az eredetileg magyar állampolgár, aki az optálást elmulasztotta az 1922. évi XVII. t.-c. értelmében *visszahonosítását* kérheti.

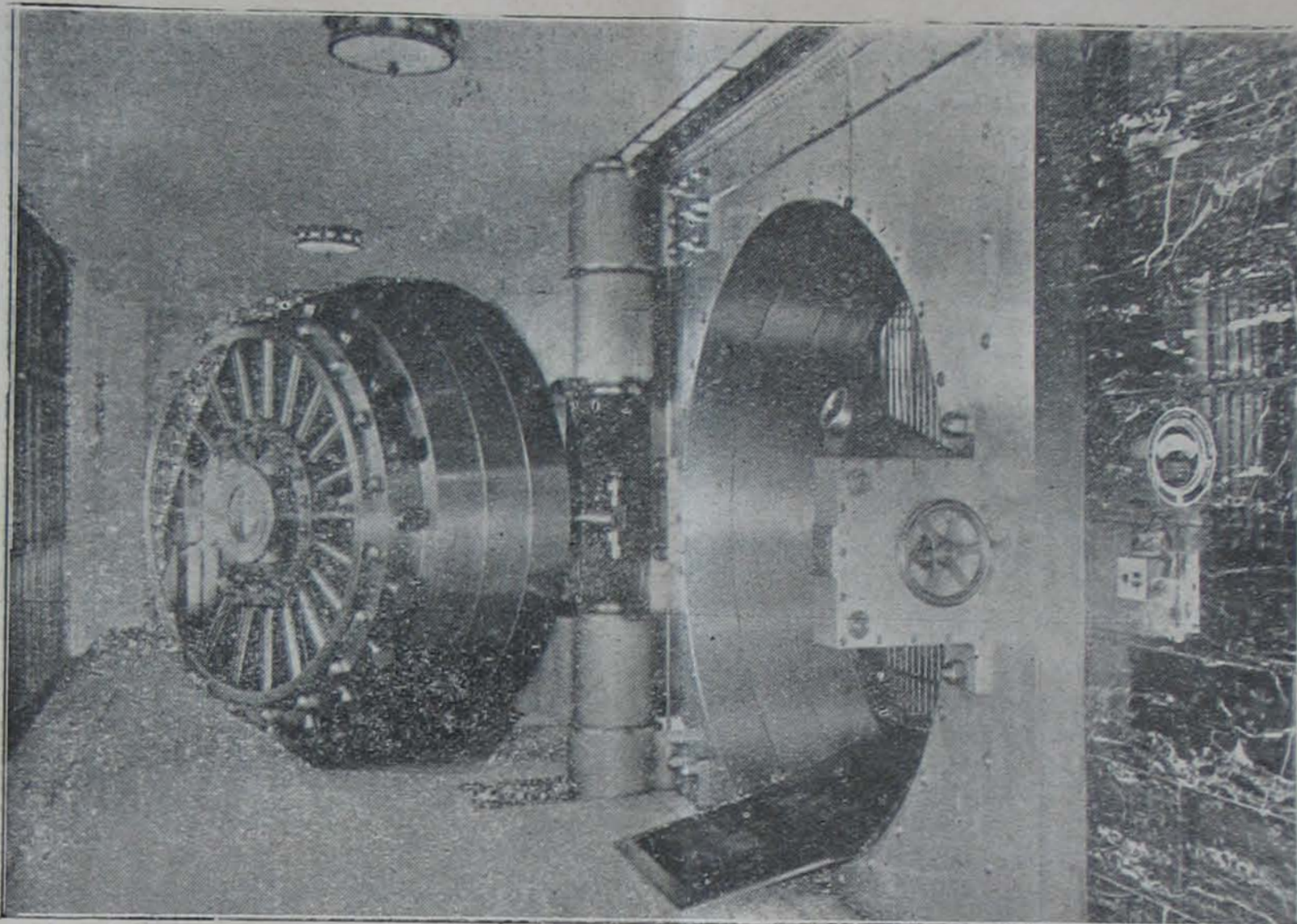
A visszahonosítási kérelemre, illetőleg mellékleteire a rendes kérvény (1 P 60 fillér) és mellékleti (16 fillér) okmánybélyegeket ragasztandók. Külföldön kiállított okiratokra 80 filléres okmánybélyeg ragasztandó.

A kérvényt a m. kir. belügyminiszter urhoz kell címezni és a lakhely szerinti elsőfoku közigazgatási hatósághoz (községekben az előljárósághoz [jegyző], városokban a polgármesterhez) kell benyújtani. Itt is, mint az opciónál, igazolni kell az eredeti magyar állampolgárságot. Csatolni kell tehát:

1. folyamodó születési anyakönyvi kivonatát,
2. felmenői születési és házassági anyakönyvi kivonatát az 1851. évig, de legalább az apa születési és házassági anyakönyvi kivonatát. Amennyiben pedig folyamodó nős,
3. a házassági és
4. esetleges 18 éven aluli gyermekei születési anyakönyvi kivonatát.

Ha a folyamodónak 18. életévüket betöltött gyermekei is vannak, ezek atyjukkal közös kérvényben is kérhetik visszahonosításukat. A visszahonosítási okirat hatálya kiterjed a visszahonosított férfi nejeire és atyai hatalom alatt álló 18. életévüket még be nem töltött gyermekeire.

A technika a közbiztonság szolgálatában. Óriási arányú amerikai páncélszekrény, amelyet villamos áram is véd a betörők ellen.

Igazolnia kell a folyamodónak, hogy cselekvőképes, megélhetése itt biztosítva van, feddhetlen előéletű és politikailag megbízható és hogy mióta tartózkodik Magyarország jelenlegi területén (lakbizonylat). Az ezekre vonatkozó igazolványokat az elsőfoku közigazgatási, illetőleg az elsőfoku rendőri hatóság adja ki.

Azoknak, akik az 1921. évi március hó 1. napja után költöztek be Magyarország jelenlegi területére, a m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter urhoz *beköltözési engedélyért* kell folyamodniok. Kivételt képeznek azok, akiket az 1921. évi március hó 1. és 1921. évi augusztus hó 1. napja közötti időben a »Beköltözőket Ellenőrző Kirendeltségek« valamelyike bebocsátott s akiknek erről való igazolása, az a beköltözési engedélyt pótolja. (77.777/926. N. M. M. körrendelet.)

A beköltözési engedély iránti kérvényt a népjóléti és munkaügyi miniszter urhoz kell címezni és közvetlenül hozzá kell benyújtani is.

Mellékelni kell:

1. az átszatolt területen eltöltött időre vonatkozó politikai megbízhatósági igazolványt és

2. az itteni megélhetését igazoló helyhatósági igazolványt. Igazolandó, hogy folyamodó mikor költözött Magyarország jelenlegi területére és hogy visszahonosítás iránti kérelmét előterjesztette. A két utóbbi igazolványt a lakhely szerint illetékes elsőfoku közigazgatási hatóság adja ki, míg a politikai megbízhatóságot folyamodó vármegyéjében egy vagy több megbízható egyén (lehetőleg községi alkalmazottak) nyilatkozatával igazolja.

A kérvényre és a magánnyilatkozatra 1 P 60 filléres bélyeg, a helyhatósági bizonyítványokra 80 filléres, egyéb mellékletekre 16 filléres okmánybélyeg ragasztandó.

Annak, aki még jelenleg is megszállott területen lakik és a magyar állampolgárság megszerzése mellett Csonka-magyarország területére akar költözni, a m. kir. belügy-

miniszter urhoz címzendő visszahonosítás iránti kérelmét kelőlöképen felszerelve a lakhelye szerint illetékes külképviseleti hatóságunknál kell beadnia. Amennyiben a folyamodó Magyarország jelenlegi területére akar költözni, a visszahonosítás iránti kérelem előterjesztésével egyidejűleg beköltözési engedélyért kell folyamodnia a m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter urhoz. Kérvényét a már fentebb részletezett mellékletekkel kell ellátnia és közvetlenül, illetve esetleg szintén az illetékes külképviseleti hatóságunk útján, a m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter urhoz benyújtania.

A külföldi honosnak, amennyiben magyar állampolgár óhajt lenni, *honosítás* iránt kell folyamodni. A m. kir. belminiszter urhoz címzendő kérvényre, amelyet éppen úgy, mint a visszahonosítás iránti kérelmet a lakhely szerint illetékes elsőfoku közigazgatási hatóságnak kell benyújtani, 16 pengős bélyeget kell ragasztani. A mellékletekre a rendes mellékleti bélyegek ragasztandók.

A kérvényhez a következő okmányokat kell csatolni:

1. folyamodó születési anyakönyvi kivonatát,
2. amennyiben nős házassági és

3. esetleges 24 éven aluli gyermekei születési anyakönyvi kivonatát. Igazolni kell, hogy a folyamodó 5 év óta állandóan az ország területén lakik, itt 5 év óta az adózási jegyzékébe fel van véve, büntetlen előéletű és cselekvőképes. Csatolandó továbbá egy, a községi kötelekbe való felvételt kilátásba helyező községi képviselőtestületi határozat is. Az adófizetést adófőkönyvi kivonattal kell igazolni, míg a többi bizonyítványokat az elsőfoku közigazgatási, illetőleg az elsőfoku rendőrhatalóság állítja ki.

Szegénységi bizonyítvány az összes eljárások során — kivéve a honosítást — bélyegmentességet biztosít.

Az igaz embernek igazságtalanságot elkövetni, csak úgy fáj, mint azt elviselni. Jókai.

Portyázás.

Egy cipésmester, akit iszákossága miatt elhagyott a felesége, tőből leharapta ennek nyelvét. Hogy az eset miképpen történt, azt megírták a lapok. Nekünk itt nincs arra sem helyünk, sem időnk, hogy az esetnek drámai vagy szomorúan pikáns részleteivel foglalkozzunk. Történt valami azonban ennél az esetről, amiről nekünk is meg kell emlékeznünk. A leharapott nyelvet a rendőr ugyanis nyomban megtalálta, de egy nagy hibát követett el. Betartotta az utasítást. Az utasítás nem beszél leharapott nyelvekről, hanem csak bűnjelkekről. A rendőr a megtalált nyelvet nem úgy kezelte, mint egy emberi testrészt eleven darabkáját, melyet — ha idejekorán kéznél van — oda lehetett volna varrni a csonka tőhöz, hanem mint közönséges bűnjelket. A sebész izgatottan telefonált többször egymásután a rendőrségre, hogy a nyelvdarabot visszaszerezze. Sikertelenül, mert a rendőr még tanuk neveit jegyezte fel és egyéb előirt teendőket végzett a tett színhelyén. Egy félóránál tovább nem lehetett várni — és az aszszony örökre néma maradt. A mi rendőrbajtársunk természetesen nem volt tudatában a mulasztásának. Távol állott tőle tudat és akarat is. Ha neki eszébe jutott volna, hogy azzal a nyelvdarabbal még meg lehet menteni egy ember beszélőképességét, lóhalálban sietett volna a kórház sebészeti osztályára. De nem jutott eszébe. Miért? Azért, mert itt is, mint sok esetben az eljáró közeg nem arra gondolt, hogy mi volna itt a józan ész legelső követelménye, mi lenne a legsürgősebb, legszükségesebb tennivaló, hanem arra, hogy mit ír elő az utasítás. A betű és paragrafus nem intézkedhetik ezer és ezer különböző elképzelhető és elképzelhetetlen esetekre. Csak általános szabályt állíthat fel, melyet száz esetben szigorúan, hajszálnyi eltérés nélkül követni kell, de a százegyedikben nem! Ez az eset is a százegyedik volt.

*

Jó magam nem vagyok ellensége a sportnak, de nem tudom megérteni azt a lázas izgatottságot, sem azt az elkeseredést vagy ujjongó örömet, amit bekövetkező avagy bekövetkezett sportesemények hire derék borbélymesterem nem tulságozón komplikált lelkületében előidézi. — 1928-at írunk és közelg az amsterdami olimpiász. Én bentülök a hőrpárnás forgószékben, fél arcomról már le van borotválva a szakáll. Ez a helyzet. Amikor másik arcfelemen akarná végighuzni a beretváját a »mester«, megszólal az egyik vendég, akit a segéd most puderezett be, azt mondja: Az egész atlétagárdánk jobb lesz ha itthon marad, még csak meg se fogunk mukkanhatni Amsterdamban. Az én derék mesterem arca ezek hallatára vörös lesz, mintha most beretválta volna meg egy kéthetes borbélytanonc. Felkapja a már arcomra illesztett beretváját, engem egyszerűen elfelejt és az imént szólott ur felé fordul: Ugyan, hogy tetszik már ilyet mondani... Hát a Szepes meg a Somjai az kutya... Darányi, Késmárky... meg sokan még... azok senkik? — A borbély belejött. Előadást tart nekünk atlétáinkról és arról, hogy egy cseppet se kell nekünk attól az Amsterdamtól megijedni. — Az arcomra teljesen rászáradt a szappan. — A borbély ugyan vissza-visszajön hozzám, huz is egyet-kettőt az arcomon... Az az érzésem, hogy beretváját nem a fertőtlenítő csészébe, hanem a kályhába mártotta... De minden új sportág, minden új név említésénél újra abbahagyja és mire a tradicionális »Aaszogéé«-t hallom, már tudom azt is, hogy

milyen esélyekkel megyünk neki az amsterdami olimpiásznak. Eltekintve a vivástól, tenniszszéztől, gyephokkától és hasonló általa lenézett sportoktól, oly szakszerű magyarázatot adott, hogy később, egy OTT taggal ezekről a dolgokról beszélgetve, csaknem változatlanul ugyanazt halottam.

*

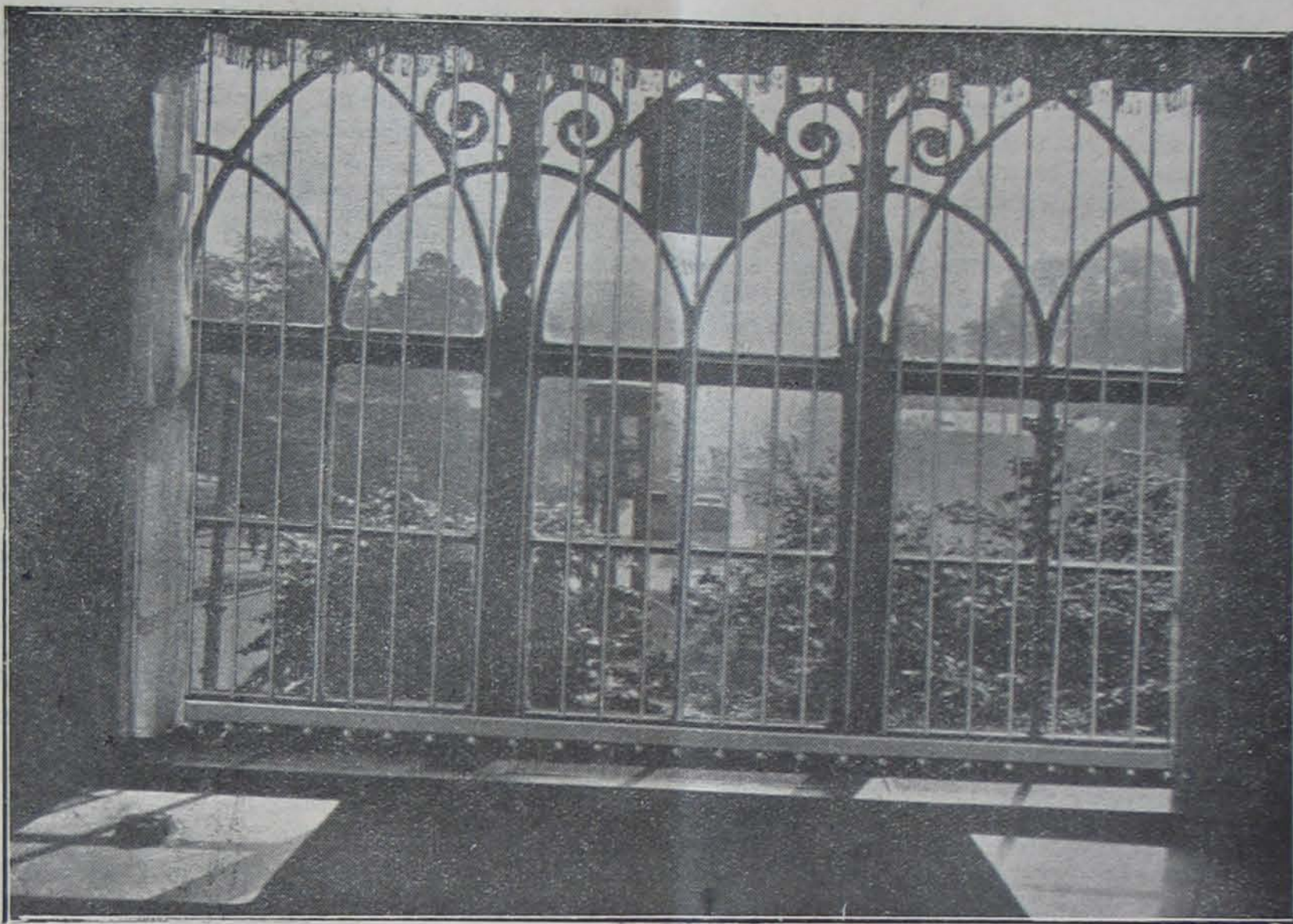
Hát hogy is állunk az amszterdami olimpiással? Nemcsak lelkes borbélymesterem, de az OTT tag szerint is: Profifutballisták az olimpiai versenyeken nem vehetnek részt, amatőrjeinknek semmi kilátásuk a győzelemre s ezért valószínűleg nem is fognak kimenni. Legtöbb kilátásunk, mint eddig minden olimpiászon, a kardvívásban van. Egész sereg kitűnő vivónk van, kik között nehéz lesz a válogatás; a jelenlegi világbajnok: dr. Posta, Gombos, Terstyánszky, Piller, Petschauer és még jó egynéhányan. Kemény diók lesznek azonban az olasz Bini, Puliti, a francia Ducret, a holland de Yong és főleg a most feltűnt német vivó csillag, Casimir. Az uszásban csak Bárány indul eséllyel, de Weismüller, Arne Borg és Lauffer mellett ő is csak helyezésre számíthat. Atlétáink közül, ha egy kis szerencsénk van, egyesek lefoglalhatják maguknak a második—ötödik helyeket. Így Somjai a pentatlonban, Szepes a gerelyvetésben, Marvalics a diszkoszban. Kevesebb eséllyel, de nem minden reménység nélkül szállhatnak küzdelembe Késmárki és Darányi. Előbbi a magasugrásban, utóbbi a súlydobásban. Futóink, sajnos, nincsenek s ha ezek résztvennének az olimpiai versenyeken a legtöbb számban elődöntőig is alig vihetik. Azt a számot, amely nekünk 1924-ben egy olimpiai bajnokságot hozott, a céllövést törölték az amszterdami programból. Kellemes meglepetést hozhatnak boxolóink és még inkább a birkozógárdánk. A viváson kívül a vizipoló az, ahol legtöbb joggal várhatjuk az első helyet. Vizipoló csapatunk könnyedséggel győzte le Bolognában összes ellenfeleit és ha csak nagy balszerencse nem üldözi, igen valószínű, hogy ezt meg tudja ismételni Amsztertamban is. Mindenesetre reméljük a legjobbakat. Egy biztos. Az, hogy legközelebbi ellenfeleinket, sportriválisainkat, az osztrákokat és cseheket pontszámban messze meg fogjuk előzni. És még egy (t. i. biztos) —, hogy én többé nem tudok beretválkozni anélkül, hogy az amszterdami olimpiász ne jutna eszembe.

*

Egy altiszt előzi a másikat az utcán. Mindketten köpenyben vannak s így a hátulról jövő tiszthelyettes nem tudja biztosan, hogy az előtte menő köpenyes katona, akit előz, magasabb, alacsonyabb vagy vele egyenlő rendfokozatot visel-e. Összeráncolt szemöldökkel igyekszik a köpeny gallérja alól kifürkészni, hogy »dukál-e« a tisztelgés vagy nem. Rossz szokás. Tisztelgjen ő (aki előz!) előre és ne törődjön azzal, milyen rendfokozat lehet a másik köpenygallérja alatt. Nem baj, ha az kisebb is, mint az övé. Nem árt vele sem a fegyelemnek, sem a saját tekintélyének. Mindkettő csak akkor van veszélyeztetve, ha elhaladnak egymás mellett köszönés nélkül. Ily esetekben ugyanis gyakran előfordulhat ez, mert akit előznek, ugyanugy gondolkodik mint a másik és mielőtt sapkájához emelné kezét ő is szeretne meggyőződni, hogy a másikat megilleti-e vajjon a tisztelgés. Nem katonás dolog ez. Ne egymástól féltsük a tekintélyünket, hanem attól a harmadik idegentől, aki ezt a jelenetet végignézi és megmosolyogja.

Figyelő.

A technika a közbiztonság szolgálatában. Egy lakás biztosítása betörők ellen villamos dróthálózattal. A dróthálózat, ha a lakásba behatol valaki, jelzőkészülékeket hoz működésbe.

CSENDŐR LEKSZIKON.

18. **Kérdés.** A Csüsz. 173. pontja értelmében a tevékenységi naplókat a fogalmazványoknak az örsre való visszaérkezése után kell kiegészíteni. Mi történjék, ha hónapközben helyeznek át az örsről valakit, amikor még a fogalmazványok az örsre nem érkeztek vissza?

Válasz. Erre a kérdésre a Csüsz. valóban nem terjeszkedik ki, de ésszerű, hogy csak a következő megoldás lehetséges:

Az áthelyezett tevékenységi naplóját az örsön vissza kell tartani s amikor a fogalmazványok beérkeznek, a tevékenységi naplót a fogalmazványok alapján ki kell egészíteni, az áthelyezés időpontjával keelve lezárni s az áthelyezett új örsére utólag elküldeni. Meg lehetne oldani a kérdést úgy is, hogy a fogalmazványokat küldené el az örsparancsnokság az áthelyezett új örsére, de az körülményesebb, mert kétszeri postázással jár.

19. **Kérdés.** Lehet-e 11 és fél évi szolgálat után polgári állás elnyerése céljából próbaszolgálatra való bocsátást kérni?

Válasz. Annak, hogy valaki 11 és fél évi szolgálat után polgári állás elnyerése céljából próbaszolgálatra bocsátassék, elvileg nincs akadálya. Az erre vonatkozó kérelmet szolgálati úton a belügyminiszter urhoz kell felterjeszteni s ha a minisztériumban megállapítják, hogy a 12 szolgálati év betöltése után igényjogosult lesz — tehát a 12 évből legalább 8 évlig altiszt volt (a honvédségi szolgálati időből a tizedesi előléptetésétől kezdődőleg tekinthető altisztnek) s minősítése sem gátolja az igényjogosultság megállapítását — akkor a 12. szolgálati év betöltése előtt is próbaszolgálatra bocsáthatják. Hogy azután az igényjogosultsági igazolvány nélkül felveszik a próbaszolgálatra vagy sem, azt az u

minisztérium dönti el, amelynek tárcájában próbaszolgálatot óhajt teljesíteni.

20. **Kérdés.** A tettes éles fejszét dob a sértett felé. A fejsze a sértett lába előtt vágódik a földre. Mily büncselekmény ez?

Válasz. Ezt a cselekményt elvileg kétféleképpen lehet minősíteni. Ha pusztán veszedelmes fenyegetésnek fogjuk fel, akkor a Kbt. 41. §-ába ütköző közcsend ellen való kihágásnak kell minősíteni. Ha azonban (az eset körülményei szerint) azt kell megállapítanunk, hogy a cselekmény megkezdése a sértetten való súlyos testi sértés okozásának, akkor súlyos testi sértés büntette kísérletével van dolgunk. Mint-hogy a súlyos és könnyű testi sértés vétségének kísérlete nem büntethető, a súlyos testi sértés büntettének kísérlete esetén gondosan ki kell nyomozni a tettes szándékát s a cselekvés által előidézni szándékolt sérülés valószínű tartamát. A birói gyakorlat ily esetben már megállapította a súlyos testi sértés büntettének kísérletét, bár hasonló esetekben a Kbt. 41. §-ának megállapítása felé hajlik. Ha az ilyen eseteket mellékkörülményeivel együtt alaposan kinyomozzuk, rendszerint nem nehéz a tettes szándékára való következtetés, vagyis meg lehet állapítani, hogy a tettes csak ijeszteni akart-e avagy komoly szándéka volt a sértett megsebesítése, vagy akár megölése s hogy a sértettet nem érte nagyobb baj, az a tettes akaratán kívül álló okon, a

A túlzott szerénységnek éppen úgy megvannak veszélyei, mint az önhittségnek. Valamint erők tulbecsülése minket tehetetlenségre kárhóztat, szintugy az abban való bizodalom hiánya megfoszt bennünket annak használatától. A valódi bölcsesség azon alapszik, hogy kellőleg felismerve erőnket, ennek határain belül maradjunk.
Rousseau.

szerencsés véletlenül mult. Az ilyen cselekedetet rendszerint önfelédtt kiáltás szokta kísérni s heves összetűzés szokta megelőzni. Ilyen önfelédtt kísérő kiáltás például: »Most meghalsz, kutya!« Ezek a kísérő szavak, a tettes előkészületi cselekményei, az eszköz veszedelmessége, a lélektani indítók, valamint a cselekmény kivitelének módja szokták szolgáltatni azokat az adatokat, amelyekből a szándékra következtetést lehet vonni.

21. Kérdés. *A községi adóvégrehajtó lejogalván a tettes tehenét a község házára hajtja s a község háza istállójába beköti. A tettes kilesve az alkalmat, amikor a tehenre nem vigyáztak, behatol az istállába s a lejoglalt tehenet visszahajtja. Mily büncselekmény ez?*

Válasz. Ez a cselekmény az u. n. birtoklopás. Itt a tulajdonos a saját dolgát vette el attól, aki azt zálogolás címén jogosan birtokolta. A cselekmény tehát a Btk. 368. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétsége.

22. Kérdés. *A község előjárósága a zálogolás folytán birtokába jutott tehenet az árverésig tartás és gondozás végett a község egyik lakosára bizta. A községi előjáróság eme megbízottjánál megjelent a tehen tulajdonosa s nagy lármát csapva visszaköveteli a tehenet. A tehen gondozója unván és restelvén a botrányt, megengedi a végrehajtást szenvedett tulajdonosnak, hogy tehenét elhajtja. Mily büncselekményt követett el a tehen tulajdonosa?*

Válasz. A tehen tulajdonosa tudta, hogy hatósági zálogolás folytán és a községi előjáróság megbízásából került tehené a község illető lakosához. Jogtalanul járt el tehát akkor, amidőn annál megjelenve visszakövetelte tehenét és elhajtotta. Cselekménye a Btk. 368. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétsége. Tekintve azt, hogy a tehen gondozója bizonyos lelki kényszer hatása alatt adta vissza a tehenet (tudatában annak, hogy ehhez joga nincsen), meg kell vizsgálni, hogy a tettes lármája nem foglalt-e magában olyan fenyegetést, amely ezzel a lelki kényszerűséggel okozati kapcsolatban van. Ha igen, akkor a tettes cselekedete zsarolás. Ha ellenben a tehen örzője minden különösebb ok nélkül egyszerűen visszaadta a tehenet a tulajdonosnak vagy minden különös ok nélkül eltűrte annak elvitelét, akkor az elkövetett jogtalan elsajátításnak ő is tettese vagy részese.

23. Kérdés. *A sértett ittas állapotban kártyázik a kocsmában. Játszótársai (partnerei) észrevevén, hogy az ittaság már bizonyos bódult állapotot jöközött, hamisan játszanak s a sértettnek mintegy 500 pengőt kitevő pénzét elnyerik. Mily jeleltre vonható-e a hamisan játszó kártyások büncselekmény miatt?*

Válasz. Az ittas állapotban levő sértettel szemben a hamisjáték alig kivédhető fondorlat, amely jogtalan vagyoni haszonra irányuló célzattól a sértett érzékeny megkárosításával járt. A hamisjátékosokat tehát csalás büntetvének alapos gyanuja terheli. A nyomozásnál természetesen ki kell deríteni, miben állt a hamisjáték s miként leplezték azt a sértett előtt, mert önmagában véve az, hogy a sértett ittas állapotban ült le kártyázni s ennek következtében pénzét elnyerték, partnereire vonatkozólag büncselekmény alapos gyanuját még nem foglalja magában.

Itt merülhet fel az a kérdés, hogy a sértettől elnyert

összeg a hamisan kártyázó társaktól visszaperelhető-e? A bíróság tudvalevőleg kártyázásokból folyó jogvitákba nem avatkozik s kártyakövetelésekben nem ad jogsegélyt, vagyis más szóval kártyajátékból, tekintet nélkül a játék nemére, bíróság előtt érvényesíthető kötelem nem származik.

Véleményünk szerint a fennforgó esetben az elnyert pénz visszaperlése a siker reményében megkísérelhető, mert itt büncselekmény okozta kárról van szó, tehát nem kártyázásból eredő kötelemről. Ha azonban a polgári per bírósága azt állapítaná meg, hogy a felperes ittassága mellett sem nélkülözte akarata szabad elhatározó képességét, avagy nem tudná pontosan megállapítani, mikor végződött a felperes kellő szellemi ébersége s mikor kezdődött kártyázó társainak fondorlata s ezeken a határokon mily összegek forogtak kockán, a felperes elveszitheti perét.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

„Somogyországból“ Horvátországon keresztül lótolvajok nyomában.

Irta: HORVÁTH ISTVÁN g. tiszthelyettes (Esztergom).

Az eset igen régen, még 1906-ban történt.

Az egyik juniusi reggelen lovasember vágatott a somogy-megyei hetesi örs udvarára. A lónak csupa tajték volt a szája, látszott rajta, hogy nem kimélték. No, gondoltuk, akik éppen az örsön tartózkodtunk, itt valami nagyobb dolog történhetett, mert falusi ember csak akkor engedte vágta a lovát, ha mennyasszonyt visz vagy akkor, ha baj van. Hát itt természetesen mennyasszonyról szó sem lehetett, de a baj az megvolt.

Szomolyom községből jött a lovasküldönc és előadta, hogy előző éjjel két lovukat, kocsival, lószerszámmal és egy kis csikóval együtt ismeretlen tettesek ellopták.

Az örsparancsnok, Szabó József örsvezető, c. örmester, engem vett maga mellé járőrtársnak és azonnal felszerelve elindultunk a tett színhelyére.

Körülbelül déli 1 óra lehetett, mikor a helyszínt megvizsgáltuk. Megállapítottuk, hogy tettesek a lovakkal a káros kertjén keresztül menekültek el. A községben tovább puhatolva megtudtuk, hogy a községben egy hosszú szakállu, hosszuhaju, cigánykinézésű, magas 40—50 év körüli és egy fiatal, alacsonyabb, kissé sánta ismeretlen ember járt, kik a lopás estéjén a munkából hazatérő lófogatókat és az egyes udvarokat feltűnően figyelték. Majd később megállapítottuk, hogy az ellopott lovakkal, kocsival az ugynevezett »Klincer« téglával kirakott, igen gondozott műutrá tertek és az ut mellett boglyában lévő száraz lucernával a kocsit megrakták. E forgalmas műuton természetesen nem lehetett a nyomokat kísérni, így azt sem tudtuk megállapítani, hogy a tettesek Pécs vagy Barcs felé menekültek-e?

Az esettől kezdve eddig már kb. 13—14 óra telt el s gondolni lehet, hogy az igen szép félmuraközi lovakon (hozzá egy menekülő tettes) nem egy, hanem két vármegyén is keresztül hajthatott. Tudott dolog, hogy Somogy megyét, mint annak idején is határszéli megyét, délnyugatról a Dráva folyó határolja, tehát egyelőre legfontosabb teendőnk volt a közeli, de különösen a határmenti örsöket táviratilag értesíteni. Második feladat az volt, hogy a legforgalmasabb horvátországi átkelő állomásra a távirat leadása után mi is lesiessünk. Este 9—10 órakor vasuton meg is érkeztünk Barcsra. Természetesen legelőször az ottani

A történelmi igazság épp oly szent, mint a vallás. Mig a vallás parancsai a világi érdekek fölé emelik lelkünket, a történelem tanításai a szép és az igaz szeretetét s mindannak gyűlöletét oltják belénk, a mi az emberiség haladását akadályozza. III. Napolen.

örsre mentünk, majd az onnan kapott helyi és személyi ismeretekkel rendelkező bajtársunkkal a forgalmas Dráva hidfőhöz siettünk. Tekintve, hogy ezen a hidon naponta több száz kocsi közlekedik, a hidfő személyzetétől, vámosoktól semmiféle adatot nem nyerhettünk. A nyomozás tehát a forgalmas Barcson is eredménytelen maradt.

Mit csinál ilyenkor a nyomozó csendőr? Bosszankodik a sikertelenség felett és ha kényszerüsből pihenni is tér, álmában is azt fürkészi, vajjon hol és hogyan tudná elfogni a tetteseket. Így virradtunk meg mi is a barcsi örsön.

Reggel nagyon levertnek láttam a hivatásának élő és az alárendeltjeit is igen szerető örsparancsnok járőrvezetőmet. Bántotta a lelkes csendőri becsület, hogy az örskörlete egy ilyen feltűnő bűncselekménnyel meg van terhelve. A további nyomozásra a legcsekélyebb támpontunk sem volt, úgy határozott hát Szabó őrmester, hogy eredmény nélkül az örsre bevonulunk s majd onnan valahogy módját ejti a folytatólagos nyomozásnak. Ez nem igen tetszett. Hiszen tudjuk azt mindnyájan, hogy az otthoni és az örskörletben lévő lakosság mindig azzal a kérdéssel fordul a csendőrhöz: mi van a lopással? Megvannak-e már a tettesek? stb., stb. Már pedig eredménytelenség esetében ezekre a kérdésekre szégyenkezés nélkül felelni nem lehet. Ezt mondtam is a járőrvezetőmnek, amit természetesen ő is érzett.

A Horvátországgal fennállott viszonyosság alapján tudtam, hogy szigorúan véve a nyomozás esete nem forog fenn és a nyomozás holtpontra jutása miatt ezzel nem érvelhettünk, mégis azt javasoltam, menjünk át Horvátországba, legyünk ott 2—3 nap s ha majd innen is eredmény nélkül jövünk vissza, meg lesz a jogos mentség, hogy ott is jártunk, eredmény még sincs.

Szabó őrmester a javaslatomat elfogadta.

Itt megjegyzem, hogy a lovak tulajdonosai, két fiatal káros is velünk voltak, akik azt állították, hogy a gyanúsítottakat, ha feltaláljuk, okvetlenül felismerik, mert a községben azokat ők is látták csavarogni. Atkelve a Dráván, a parton lévő első község Trensensfeld volt, ahol horvát csendőrség is állomásozott. Ezeknél és a községben lévő korcsmárosoknál is érdeklődtünk, de eredmény: semmi. Mentünk tovább dél felé, Verőce irányába. Hajnalban esett egy kevés eső s így az ut porában szépen kirajzolódtak az egyes járművek nyomai. Az egyik élesen kivehető kocsinyomot a károsok saját kocsijuk nyomának ismerték fel. Haladtunk tovább az országúton és követve ezen nyomokat, észrevettük, hogy a kocsinyom az útszélre letér. A kocsi megállt és a következő felfedezést tettük. A balról lévő lovat átfogták jobbra és a jobbról állót balra. Ott láttuk a kiscsikó nyomait és valami hulladékot a felrakott száraz lucernából.

Hát ez véletlen szerencse volt, mert azt csak a véletlen szerencsének köszönhattuk, hogy a Horvátországba átvezető több ut, hid és átkelő közül éppen arra az utra jutottunk, amelyen a tettesek menekültek. De hol vannak a tettesek és a lovak? Hát csak tovább a nyomon! Most már növekedett nemcsak az ambíció, de a jókedv is.

Egy Buziás nevű kisközségbe érkeztünk. Itt már azt is megállapítottuk, hogy a falu kovácsa a lovak hátsó lábát megvasalta, — a szomojoni homokos talajon ugyanis a lovak hátsó lábait rendszeresen vasalatlanul hagyták. A tettesekről is kaptunk részletes személyleírást. Az egyik azt is elárulta a kovácsnak, hogy ő is kovács. De sietős volt a dolguk, fizettek és mentek tovább.

Most már, hogy megközelítsük őket, kocsin mentiünk és hamarosan elértük a Verőce város bejárájánál lévő korcsmát. A tettesek itt is megálltak és bort ittak, de a kocsiról nem szálltak le. Itt azt a meglepő adatot nyertük, hogy a tettesek magyarul beszélgettek. Cigánykinézés és magyar beszéd, — ez egy kicsit furesal. Tehát, hogy a tettesek itt

jártak, az egyszer biztos. Meg kellett most állapítanunk, hogy a tettesek bent vannak-e még a városban, s ha tovább mentek, melyik uton hagyták el a várost? A városból több ut vezetett kifelé.

Sorra jártuk az ottani csendőrség egy járőrével a korcsmákat, vendéglőket s mindazon helyeket, ahol a tetteseket felfedezni véltük. Sehol semmi nyom! Egyik helyen, ahová étkezni tértünk be s ahol a magyar csendőrök megjelenése szokatlan látvány volt, a kíváncsiskodók egész serege vett körül bennünket és élénken érdeklődtek jövetelünk célja felől. Itt a titkolózás csak megnehezítette volna dolgunkat és elmondottuk nekik, hogy mi járatban vagyunk. Többször ismételve leirtuk nekik az ellopott lovakat, de különösen a magyarul is beszélő, hosszuhaju és cigányos kinézésű lótolvajokat.

Egyszer csak előáll egy jó külsejű egyén, foglalkozására molnár és a következőket mondja: »Én azt a hosszuhaju, pakunpartos embert ismerem, a neve Virág Pál. Valamikor Verőce város határában levő egyik telepen szomszédom volt és arról volt nevezetes, hogy egyik estéről másnap reggelre, mintha a levegőből pottyantak volna, egyszerre 4—5 darab sertés is rőfögött az udvarán. A horvát csendőrök is több ízben vasra verték már. Most Pákrác város mellett Dragovisz nevű községben lakik, hét felnőtt gyermeke van.«

Ezeknek a nem várt híreknek hallatára igen kiderült a járőrvezetőm sötét, borostás arca. Név, lakhely, családtagok száma is meg van már jelölve, csak el kell értök menni, hadd ismerkedjenek meg azzal a bilinecsel is, amit magyar csendőr tesz rájuk. Igen ám, de Pákrác Verőcétől oly messzire esik, mint Kaposvártól Pécs. Sorra megkérdeztük most a Verőce—Pákrác közötti községek neveit és feljegyeztük külön mindazon helységeket, melyekben az elmúlt napokban vásárt tartottak, illetve tartani fognak. Tudniillik az volt a gyanu, hogy a tettesek valamelyik vásáron a lovakat el fogják adni. Ez nagyon valószínűnek látszott és le is jártunk mi 8—10 vásárt kocsin, vasuton és gyalog, de eredmény nélkül.

Maradt végre tehát Pákrác és a 7 km.-re fekvő Dragovisz község.

Éjjel 12 óra után érkeztünk meg a 4—5 napi vásárjárás után Pákrácsra. Első utunk itt is a csendőrsre vezetett. A horvát csendőrökben derék bajtársakra akadtunk, szívesen adtak szállást és reggelit. Virág Pált és családját már ők is ismerték és megjegyezték, hogy a család veszélyes, tartani kell az ellenszegüléstől. Természetesen ez nem okozott nagyobb gondot nekünk, szerettük volna már őket szemtől-szembe látni. Minden eshetőséggel, esetleg szökési kísérlettel számolva azonban velünk jött a pákráci örs egy járőre is. Így értünk Virág lakása elé, ki éppen — velünk háttal — a kert felé ment. Néhány pillanat múlva már kezeink között volt a család feje. A család otthon talált tagjait, Virág feleségét, a 21 éves leányát és egy nős fiát, szintén őrizetbe vettük, de hol vannak a lopott lovak, meg a Virág távollevő öt fia?

Az otthon talált és őrizetbe vett fia egy személyben a község kovácsa is volt. Az udvaron igen sok javítás alatt lévő kocsit láttunk, de nem volt azok között az általunk keresett. Más baj is volt. A káros nem ismerte fel a hosszuhaju, szakállas tettest. Házkutatásra került a sor. Megdöbbenő volt az eredmény. Puska, kétesövű puska, botpuska, kovácsolt kard, tör, stb. a puskákhoz különféle lövedékek. A padláson 8—10 pár löszerszám, pedig csak egy ló állt az istállóban. Az elkobzott fegyvereket és a sok egyéb gyanus tárgyat elszállítottuk a község házára. A házkutatás alkalmával előkerült a tettes ösdi, rossz ruházata és egy

A gyanúsítottak nevét megváltoztattuk. Szürk.

zsiros kalapja is, t. i. amelyikben Szomolyom községben járt.

A tettes tehát már meg volt, de tagadott. Következett a nyomozás. Nekem jutott a gyanusítottak felügyelése, járőrvezetőm pedig a községi elöljáróságra ment, ahol igen érdekes dolgok derültek ki. Hamis járlatok tömege a törzskönyvben, a jegyző is bajba került. A törzskönyvet, mint bűnjelet, ugyancsak lefoglaltuk. A gyanusított még mindig tagadott, sem a gyermekei, sem a lovak hollétéről nem akart tudni. Persze mi sejtettük, hogy a távol lévő öt fia közül 1—2 a lovaknál van, de hol?

Közben a járőrvezetőm, Szabó őrmester, megtudta, hogy gyanusítottnak a Száva mellett egy másik közigazgatási járás területén parcellázott birtoka van. A nyomozás helyétől ez kb. 6—7 órai utat jelentett kocsival. Messze volt ez Bosznia és Hercegovina határszélén a legszélsőbb szolgabírói járás területén. A gyanusított, amint megtudta, hogy ezen utolsó mentsvárát is felfedeztük, megtört és bevallotta, hogy fiai a lopott lovakkal ott tartózkodnak ezen a birtokán. »Látom, erős kezekbe kerültem, nincs kibuvás.« mondotta. Felajánlotta az istállóban lévő szép lovát és éjjel 11 órakor már utban voltunk a parcellázott birtok felé. Reggel 6 óra tájban érkeztünk oda, ahol a lovakon, csikón és kocsin kívül még az ostort is megtaláltuk.

Meg volt tehát minden, amit kerestünk.

Megindultunk visszafelé. Most már nem egy, hanem két kocsin. Lipik híres gyógyfürdőre érve első utunk a távirda állomáshoz vezetett. Innen adtuk fel a károsult hozzátartozóinak címére a következő tartalmu táviratot: »Lovakkal és tettesekkel megyünk — csendőrrjárőr.«

De most már igazán jókedvűek voltunk. Később hazatérve tudtuk meg, nemcsak a mi keblünk duzzadt az örömtől és a büszkeségtől, de ujjongott egész Szomolyom község, sőt magán Kaposváron is nagy érdeklődéssel tárgyalták a kihajszolt szép eredményt.

A tetteseket megvasalva vittük Pákrácsra, a járásbírói székhelyre. Itt már egy kis jogi dolgot kellett elintézni. A tetteseket a vizsgálóbíróknak kellett átadni, de mivel azokra még tovább is szükségünk volt és mert azokat ugyanis a kaposvári ügyészség vonja felelősségre, ki kellett kérni. A vizsgálóbíró a jegyzőkönyv felvétele után kérésünket nyomban teljesítette.

Szomolyom községbe érve, utunk a községházáig valószínű diadalut volt. Az egész lakosság ünnepelte a kesztesi őrs járőrét. A káros nő kézcsokkal is meg akarta hálálni fáradságunkat a megkerült lovaiért. A község elöljárósága a legközelebbi gyűlésen a község pénztárából fejenként 100—100 koronát szavazott meg egyhangulag a járőr részére. Ez volt a lakosság elismerése. De következett az elöljárók elismerése is, mert a járőr mindkét tagja dicsérő okiratot kapott és a Szomolyom község elöljárósága által felajánlott pénzüsszegezen kívül még 50—50 korona pénzjutalomban is részesült.

A tettesek pedig a kaposvári törvényszéknél nyerték el szintén méltó jutalmukat.

*

A román, szerb, cseh államokkal való viszonyunk nem szabályozza azt, hogy a magyar csendőr területükre nyomozni átléphessen, pedig a határszéli megyékben előfordult főbb bűnesetek tetteseit rendszeren a szomszédos ország területén kell keresni. Különösen érvényes ez most, amikor a lehetetlen földrajzi határok a bűncselekmények elkövetőinek átmenekülését olyannyira megkönnyítik.

Ennél a nyomozásnál tagadhatatlanul nagyban közrejátszott a szerencse is, de itt megint csak újra és újra ismételnünk kellene azt: buzgalom, hogy kitartás mellé a szerencse is szívesen társul.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A braziliai csendőrség.

Irta : KILIÁN ZOLTÁN.

(3. közlemény.)

g) az éjjeli köznyugalmat zavarókat: veszekedőket, verekedőket, kiabálókat abban az esetben, ha a csendre és békeségre szóló figyelmeztetés nem használna nekik;

h) akik esti tizóra után gyanus csomagokat visznek, mint ruha- és fehérneműbatyukat, bőröndöket, zsákokat és a csomagok eredetéről felvilágosítást adni nem tudnak;

i) a csavargókat, zavargókat, szokásos részegeket és a nyilvánosan ajánlkozó prostituáltakat;

j) a koldusokat, valamint a csavarogni járó kiskorúakat: olyanokat, kik gyalázatos beszéddel zavarják embertársaikat, kik kövekkel hajigálják az embereket és javaikat;

k) akiket gyanus körülmények között, például véres ruhában találnak vagy más feltehető jelét látják rajta az elkövetett bűncselekménynek;

l) akik kárt tesznek fáknak, középületekben, közművekben, ültetvényekben és magánosok ingatlanában;

m) azokat, ki maguktartásuk alapján elmebetegnek ítélték; továbbá az utakon, tereken, templomok körül és hasonló helyeken alvó egyéneket;

n) az elveszett és haza nem találó egyéneket, valamint az olyanokat, akik közérkölcsebe ütköző módon öltözködve jelennek meg az utcákon és tereken;

o) akiket éjszaka gyanus helyzetben más kapujában, ablakánál vagy falánál találnak és akik e helyzetükre eléggő magyarázatot adni nem tudnak.

2. A járőrök kötelessége a bűncselekmények nyomainak egybegyűjtése, gondos megvizsgálása, a nyomozás lefolytatása, a gyanusítottak a talált nyomok és bizonyítékok alapján való elfogatása és a meglevő adatok alapján a büntett kivizsgálása.

3. A csendőrrjárőr jelenteni tartozik a rendőrhatóságnak:

a) ha a tereken és utvonalakon holt háziállatokat vagy apróvadakat talál;

b) ha a körletben olyan házat talál, melynek kapuja vagy ablaka kidült az utcára; mely az éjszaka előrehaladott óráiban tárva-nyitva áll világosság nélkül s amelyben nem lehet a lakót megtalálni;

c) ha olyan gyanus vagy fertőző betegségről szerez tudomást, mely a saját járőrkörletében lépett fel;

d) ha olyan jelenségeket észlel, melyből készülő rendbontásra vagy lázadásra lehet következtetni;

e) ha gyanus személyek átvonulásáról szerez tudomást.

4. A csendőrrjárőrnek kötelessége megjelenni mindazon helyeken, ahol az eljáró hatóság emberei a felek részéről ellenállásra találnak; kivált az igazságügyi tisztviselőket kell ténykedésükben a járőröknek támogatniok.

5. A legsürgősebben meg kell jelenni tüzeseteknél; még akkor is, ha más csendőrrjárőr vagy különítmény volna azon a helyen illetékes; amely járőr a tűz közelségében van, területi illetékességet nem tekintve azonnal a tűzhöz megy.

6. A járőrnek ügyelni kell arra, hogy a vele bármilyen módon érintkezésbe kerülő személyeket figyelmesen és emberségesen kezelje.

7. Gondoskodnia kell arról, hogy korcsmákban, pincékben egybejövő emberek a köznyugalmat ne zavarhassák.

8. A járőr azonnal jelenti a rendőrhatóságnak, ha hullát talál valahol. A rendőri bizottság megérkezéséig ügyel arra, hogy a hulla a megtalálás eredeti helyzetében maradjon.

9. Felírja azon járművek tulajdonosának, kocsisának

vagy vezetőjének nevét, aki a községi és kerületi szabályrendeletek, vagy az általános rendőri rendszabályok ellen cselekszik.

10. Ha valamely ház belsejéből segítségkérő kiáltások hallatszanak, a járőr azonnal segísre siet és elfogja a gonosztevőt, akit átad a rendőrhatalomnak.

11. Hasonló módon segítségére siet a háztulajdonosnak vagy bérlőnek, ha büntett elkövetőjének üldözéséről vagy elfogásáról van szó; ha valamely büntettes házba menekül, a járőr behatol utána és elfogva őt, átadja a rendőrhatalomnak.

12. Jelenti az illetékes hatóságnak, ha az utcán vagy utakon rosszullett vagy elhagyatott embert talál; a szükséges orvosi segísgről is gondoskodik.

13. Hasonló módon jár el sebesült vagy összevert emberek találásakor.

14. Ha a fentebbi esetekben sürgős gyógyszerre van szükség, kötelessége a járőrnek haladéktalanul a legközelebbi gyógyszerertárból elhozni azt.

15. A helyes utirány felől érdeklődő személyeket a járőr elvezeti addig a pontig, ahonnan eltévedés veszélye nélkül megtalálhatjuk az általuk keresett utat.

16. Nem engedi meg, hogy teherhordók nagy csomagokkal a járdákon menjenek és hogy járművek az uttest közlekedési vonalában álldogáljanak, vagy járműveket úgy vezessenek, hogy mások elöl a közlekedés lehetőségét elzárják.

17. Örízetbe veszi a járőr jegyzék készítésével és tanuk jelenlétében a talált tárgyakat, pénzt, értékpapírt, ugyszintén a lopott és orgazdaságban talált holmit, majd átadja a rendőrhatalomnak, hogy az a jogos tulajdonoshoz juttassa.

18. A segítségkérést füttyjellel jelzi a járőr.

19. Leportyázza mindazokat a helyeket, melyeket számára kijelölnek; a járőr haladása mindig lassu lépésben, az ut közepén történjen, kivéve azon eseteket, melyekben valamely tény megfigyelése egyebet kíván, valamint a szakadó esőt.

20. A járőr állandóan figyel; szolgálata alatt nem beszélget, nem dohányoz, nem telepedik le sehova és szeszisitalt nem iszik.

21. A járőr nem bántalmazza az elfogott személyeket és azt sem szabad túrnie, hogy mások bántalmazzák őket.

22. Ha tűz üt ki valamely épületben, figyelmezteti az épület lakóit meg a szomszédtságot, majd azonnal a legközelebbi jelzőkészülékhez siet és értesíti a tűzoltóságot, a katonai rendőrséget és a polgári rendőrhatalomokat.

23. Abban a helyiségben, melyben büntett miatt megjelenik a járőr, nem érint és mozdit el eredeti helyzetéből semminő tárgyat; nem engedi ezt meg másoknak sem; különösen ügyel a vérfoltokra, emberi kéz- vagy emberi és állati lábnyomokra, járművek nyomaira.

Az őrszemes csendör.

Az őrszemszolgálatot végző csendör a következőket tartsa szem előtt:

1. állandóan vigyázzon, akár áll, akár járkál, figyelmét ne rögzítse egy irányba, hanem tekintsen mindenfelé az őrszemkörletében;

2. fegyverét állandóan abban a helyzetben tartsa, amelyre utasítást nyert; bármire való tekintet nélkül ne engedjen senkit közel magához;

3. tartózkodjék evéstől, dohányzástól, olvasástól, énekléstől vagy valamely személlyel való beszélgetéstől, még ha az őrséghez tartozó csendörtárs volna is az illető;

4. beléphet az örbódéba, ha a nap heve, eső vagy szél ellen kell védekeznie, vagy éjszaka van, de mindig kitelkenszen azért a résen és a nyíláson és időnként lépjen ki körülnézés végett;

5. ne bocsátkozzék magyarázatokba és utasítsa el röviden azt, aki magyarázatra akarja birni;

6. az őrszem, ha parancsnokot lát közeledni, ha megtámadják vagy ő támad, ha közelségében tüzet vesz észre vagy valamely rendbontást, ezt kiáltja »cabo da guarda!« (örparancsnok!), a kiáltást minden ör megismétli;

7. hasonlóan jár el, mikor rosszullett fogja el, vagy időelőtti leváltása válnék valamely kényszerítő okból szükségessé; vagy valamely adódott dolgot akar közölni;

8. ha valaki megtámadná vagy örhelyén az áthaladást erőszakolná, fegyvert kell használnia, ha más módot nem talál védekezésre;

9. éjszaka harminc lépés távolságban megállítja a közeledőt ezzel a kiáltással: »Ki jön ott?« Ha ez a felelet: »Barát, bajtárs vagy békés ember«, az ör így szól: »Mehet tovább!«

Ha a csendörőrszem a központi fekvésű utvonalak épületeinél áll őrt, a takarodó és ébresztő közötti időkben ezt kiáltja negyedóránként:

— *Sentinella alerta!* (Őrszem, vigyázz!)

Erre a legközelebbi őrszem ezzel felel:

— *Alerta eston!* (Vigyázok!)

Most kisvártatva ez a második őrszem kiált »Őrszem, vigyázz!«-t, mire a harmadik felel »Vigyázok!«-kal. Így megy ez valamennyi örön végig.

Csendőrségi dicséreték és jutalmak.

Az a csendörtiszt, altiszt és csendör, aki rendkívüli szolgálati teljesítményekkel tünteti ki magát, a következő dicséretekben és jutalmakban részesíthető:

1. megdicsérés a zászlóalj vagy az egész csendörtestület parancsában;

2. tizenöt napi szabadság adományozása;

3. megdicsérés a kormány nevében, melyet a csendőrség főparancsnoka ad át.

A dicséretet csak akkor vezetik be az anyakönyvi lapba, ha ezt a parancs kifejezetten elrendeli.

Szabadságügyek.

Szabadságot adhat úgy tiszteknek, mint legénységnek:

a) az állam elnöke két évet;

b) a kormány közbiztonsági osztálya hat hónapot;

c) a csendőrség főparancsnoka három hónapot;

d) a csapatparancsnok legfeljebb tizenöt napot.

A harminc napon felüli egészségügyi szabadság kérésit felülvizsgálatra a csendörkórházba kell küldeni.

Nyugdíjellátás.

Csendőregyének a következő szabályok alapján tarthatnak nyugdíjra igényt:

1. ha harminc évig szolgáltak és testi állapotuk nem alkalmas többé a szolgálat ellátására, teljes fizetésüket kapják nyugdíj gyanánt;

2. ha harminc évnél előbb rokkannak meg, de tiz évnél tovább szolgáltak, szolgálati évenként két és fél százalékát kapják jelenlegi fizetésüknek;

3. harcban vagy közbiztonsági szolgálatteljesítés közben rokkanttá vált csendőregyén, ha tiz évi szolgálata már van, a legközelebbi magasabb rangfokozatban járó teljes fizetést kapja nyugdíjul; ha tiz évnél kevesebb a szolgálata, a saját rendfokozata teljes fizetését.

Az elhalt csendőregyének hozzátartozóiról a csendörtestület kebelében fennálló jótékonyági pénztár (Caixa Beneficente) gondoskodik.

E pénztár a beíratási díjakból, havijáradékokból és a fegyelmi vétségek pénzbüntetéséből nyeri jövedelmét, ezeken kívül az adományokból. A díjakat hivatalból vonják le és a részvétel minden csendőregyénre kötelező. A szőkevény tiszt vagy csendör befizetett járulékait elveszti.

(Folytatjuk.)

HIREK

Dicséretok. A m. kir. budapesti I. csendőrkerület parancsnoka *Bruder József* lovas tiszthelyettes, mert 19 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen eredményes tevékenységet fejtett ki és mint ideiglenes szakasparancsnok alárendelt őrszeit előljárói teljes megelégedésére vezette; — *Keresztes János* gyalog tiszthelyettes, mert 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban eredményes tevékenységet fejtett ki s mint őrsparancsnok alárendeltjeit jól befolyásolta és vezette; — *Jánosi József* lovas törzsörmezt, mert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban eredményes tevékenységet fejtett ki; — *Kurdi Bálint* gyalog törzsörmezt, mert 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt kifogástalan magatartást tanusított és mint őrsparancsnokhelyettes őrsparancsnokát határozottan támogatta; — *Kiss Ferenc* lovas tiszthelyettes, mert 19 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt szolgálatait odaadóan teljesítette; — *Hegyesi Sándor* lovas törzsörmezt, mert 19 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; — *Maginyecz Pál* lovas törzsörmezt, mert 16 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanusított és a közbiztonsági szolgálatot jó eredménnyel teljesítette; — *Parajdi Péter* lovas törzsörmezt, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot nagy szorgalommal, igen eredményesen teljesítette *dicsérő okirattal látta el*; míg *Szokola Zakariás* lovas törzsörmezt, mert 14 évet és *Finta Kálmánt* gyalog örmestert, mert 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; — *Oláh János* gyalog örmestert, mert 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanusított és a közbiztonsági szolgálatot eredményesen teljesítette; — *Bokor Bertalan* lovas tiszthelyettes, mert 26 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban eredményes tevékenységet fejtett ki s mint őrsparancsnok a kötelki örsöt az utóbbi időben előljárói megelégedésére vezeti; — *Mucsicska János* lovas törzsörmezt, mert 16 évet és *Kali Sándor* gyalog törzsörmezt, mert 13 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot szorgalmasan és eredményesen teljesítette, nyilvánosan megdicsérte.

A kurucvilág költészete és hatása. Január hó 16-án *Bulcsi Janky Kocsárd* lovassági tábornok, a honvédség főparancsnoka, a tábornoki kar számos tagja és fényes, nagy előkelő közönség jelenlétében tartott előadást *Vályi Nagy Géza*, az ismert katonaköltő a kurucvilág katonaköltészetéről és annak hatásairól. A mélyen szántó, tartalmas, lebilincselő előadás folyamán kifejtette, hogy a tömegsodró erejű, eszményekben gazdag, válságos kor irodalmunknak legfajibb, legigazabb — színben, hangban, tárgyban, formában — legdúsabb, legpompázóbb költészetének lett ihletője — jellegzetesen politikai — szűkebb meghatározással katonaköltészet: a nemzeti visszahatásnak, a nemzeti becsület, a magyar öncéluság háborujának — tüzzel, hávvel, szivvel, temperamentummal telített érzelem — viharzó poézise; szószólója a kor közfelfogásának; a magyar teremtő népgéniusz örök dicsősége. Ismertette a kurucköltészet indítékait jellemző motívumokat; a költői termékek létrejöttét, műfajait, formáit, szerzőit, akik sokszor nemcsak a nép egyszerű gyermekei, hanem főrangú tisztek, sőt hadvezérek sorából kerültek ki. Zeneillusztrációk kíséretében mutatta be a kor karakterisztikus

költői alkotásait. Tárogató búgta a fülekbe a táborban született sirvavigadó dalok örökszép melódiáit. Majd a kurucköltészetnek a nemzeti és katonás szellemre, valamint a műköltészetre való hatását fejtegette megragadó szinekkel, különösen érdekes rész volt a kuruckatonáknak a vezérekhez való ideális viszonyának ecsetelése. A Rákóci-induló hangjai mellett végetért felemelő, lelkes magyaros előadás után az előadó költőt bajtársai ezüst és babérkoszorúval ajándékozták meg. A nagyszerű előadáson a zenét *Fricsay* kitűnő zenekara szolgáltatta.

Elöléptek: A budapesti I. csendőrkerületben törzsörmezt: *Vass Elek, Káposzta András* örmesterek. — Örmesterré: *Cseh István, Héger Tóbiás, Kolláth Gyula, Hajdu Kálmán, Farkas József, Lénárt Imre, Magyar József, S. Nagy Mihály, Balog György, Márton László, Káldi Péter, Lakatos Ferenc, Németh István, Forgó Béla* csendőrök.

A szombathelyi III. csendőrkerületben örmesterré: *Nagy Sándor I., Bagoly Zsigmond, Tóth Károly I., Kerkai György, Harmat Vendel, Kárász Károly, Németh Kálmán III., Török József, Prédli István, Hutflész János, Vacula Ferenc* csendőrök.

A szegedi V. csendőrkerületben örmesterré: *Csete Lajos* és *Tar Pál* csendőrök.

A miskolci VII. csendőrkerületben törzsörmezt: *Balla József* örmester. — Örmesterré: *Herbst Ferenc, Lénárt János I., Szépi Imre, Vona László, Bencze József, Groman Ferenc, Szekeres Sándor* és *Török Péter* csendőrök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. budapesti I. csendőrkerületben *Ignác Mátyás* lovas tiszthelyettes *Boros Eszterrel* Nagykörösön. *Tóth János III.* gyalog örmester *Vidó Lidiával* Gyomán. — A szombathelyi III. csendőrkerületben *Mikus Mihály Cziba Erzsébettel* Sopronban. *Ternóczky Sándor* tiszt-

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gypju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	16·80 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — —	19·50 „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gypju	— — — — —	18·50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	25·60 „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt		8·80 „

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R
 egyenruházati intézetében
 Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

Parancsnokság bélyegzőjével ellátott rendelések kedvező részletfizetésre is eszközöltek.

helyettes *Wehofschitz Mária*val Nagykanizsán. — A szegedi V. csendőrkerületben *Kéri József* törzsőrmester *Káblós Mária*val Kövegyen, *Szabó János II.* őrmester *Szemerédi Viktória*val Kiskunmajsán. — A miskolci VII. csendőrkerületben *Társi Lajos* tiszthelyettes *Fróna Mária*val Mezöcsáton. *Kovács József* törzsőrmester *Somodi Erzsébet*tel Alsóábrányban. *Tóth János* tiszthelyettes *Kaszab Anna*val Erdőtelken. *Mátyás János* tiszthelyettes *Ráskövi Erzsébet*tel Szerencsén. *Nagy László* törzsőrmester *Zsétényi Ágnessel* Fonyón. *Krisztof István* őrmester *Bajáki Irénnel* Szikszón.

Halálozás. *Kelemen Sámuel* csurgói osztályhoz tartozó alhadnagy f. évi január hó 10-én a m. kir. budapesti 1. számú honvéd és közrendészeti kórházban 55 éves korában meghalt. 1895-ben a volt cs. és kir. 39. gyalogezredhez sorozták be. 1897-ben került a csendőrséghez, ahol haláláig hűséggel és becsülettel szolgált. A testület egyik érdemes tagját vesztette el benne.

Mocsári Sándor sátoraljaujhelyi őrsbeli csendőr f. évi január hó 10-én a sátoraljaujhelyi Erzsébet-kórházban rövid szenvedés után paratífuszban elhalt. Temetése 12-én ment végbe a csendőrbajtársak és polgári közönség nagy részvéte mellett.

Kérelmek. *Kölcsönös áthelyezésüket óhajtják:* V. *Nagy Bertalan* csendőr a nagymányoki őrsről a szekszárdi osztály területre; *Kanyi István* őrmester és *Mikina Ferenc* csendőr a csurgói osztály felsősegesdi őrséről a miskolci kerület területére; *Döme Ferenc* klárafalva őrsbeli (makói osztály) őrmester a gyulai osztály területére; *Nemes János* őrmester és *Horváth József VIII.* csendőr a kaposvári osztály igali őrséről a székesfehérvári vagy szombathelyi osztály bármely őrsére; *Szöllösi István* gönci őrsbeli csendőr (abaujszántói osztály) a debreceni kerület területére; *Radics András* tiszapalkonyai őrsbeli (miskolci osztály) csendőr az egri osztály bármely gyalog őrsére. Kérik kölcsönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket közöljék velük.

„CORVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

BERANEK JÓZSEF

klüntetett egyenruha szabómester

IV., KIRÁLYI PÁL-UTCA 6. SZÁM.

Békebeli kivitelben, tökéletes szabással készít

csendőrségi attilákat, úgyszintén lovagló nadrágokat

Matura szisztemája szerint.

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdeteit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szives figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadjuk s azt közlés esetén megfélelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az írnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb kelységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a *Csendőr Lekszikon* rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszállítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzáánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház-utca 30 szám”.

Vitatkozó, Olvassa el lapunk múlt évi 14. számában a lekszikon rovat 96. kérdését és az arra adott választ. Más alkalommal ne olyan szót válasszon jeligének, amit sokan ismernek és sokan használnak.

Nyílt. 1. Az államvasutakra szóló arcképes igazolványokkal a déli és egyéb vasutakon csak külön érvényesítés mellett lehet kedvezményesen utazni. 2. A portyázási idő kiszámításának a kulcsát lekszikon rovatunkban fogja megtalálni. 3. Az asszonyok megszólítása a férjek rangja után igazodik. Ha valakit a nagyságos cím illet meg, akkor a feleségét nagyságos asszonynak szólítják, ha a férj címe méltóságos, akkor a feleség megszólítása méltóságos asszony. Ettől az elvtől eltérőleg ma a »nagyságos asszony« megszólítás nagyon is közhasználatúvá lett. Elég, ha a kalapot a fejére tette egy asszony, már ezt a megszólítást követeli magának. Pedig a régi »tekintetes asszony« megszólítás a mai »nagy-

„FOTÓ”

fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST

VII., Rákóczi-út 80.

Tiszteknek és véglegesített csendőröknek 6 havi hitel

Fotó osztály:

Nagy választék minden árban elsőrangú gyártmányú gépekben, felszerelésekben és anyagokban.

Rádió osztály:

Kész készülékek, alkatrészek, vázlatok, accumulatorok stb. stb.

Optikai osztály:

Mindennemű látcsövekben nagy készlet; szemüvegek, javítások orvosi vényre. Pontos és gyors kiszolgálás.

Gramofon osztály:

A mai kor legtekélyesebb angol beszélőgépei a legegyszerűbb kivitelben a legdrágább kivitelig. — Lemezek nagy választékban.

Mechanikai gyermekjáték osztály:

Vasutak (gőz-, villany- és áraszerkezettel), vasúti felszerelések, gőzgépek, gyermekeknek stb. stb.

ságos asszony"-nál sokkal több megbecsülést és tiszteletet fejezett ki s vannak még ma is régi nemesi családok sarjai, akik csak a tekintetes asszony megszólításra reflektálnak, sőt egyenesen kifogásolják, ha valaki nagyságos asszonynak szólítja őket. Ez ugyan túlnajtott álláspont, de van benne valami ráció, mert ma a sarki kofa is nagyságos asszonynak szólíttatja magát, ha este kalaposan a moziba megy. Mi azt tanácsoljuk, hogy a bajtársak feleségeit vagy a tekintetes asszony vagy a »Nagyné asszony« megszólítással illessék. Az utóbbiban benne van a becsületes név és az asszonyi mivoltja a megszólítottnak, nem veheti rossz néven az ilyen megszólítást, ha csak a rangkorság ki nem kezdte. A levelemben említett »nagysága« és »nagysád« megszólításnak egy kissé piaci ize van.

Agerdó. Az egy szobában elhelyezett feljebbvalónak és alantosnak mindenesetre kölcsönös tiszteletadással kell egymást felébredéskor üdvözlönie. Ha nincsenek felöltözve, ez a tiszteletadás, illetve üdvözlés szerintünk nem állhat egyébből, mint a kölcsönös »jó reggelt« köszöntésből. Ha azonban az alantos már felöltözött, mikor a feljebbvaló felébred, akkor az előírt testtartás felvételével kell a tiszteletadást teljesítenie az alantosnak.

Ha férfi vagy, légy férfi. 1. Háborus katonai szolgálati idejét a megszakítás miatt nyugdíjidejébe beszámítani nem lehet. A nemzeti hadseregben töltött szolgálati idejét, 17 hó és 22 napot, azonban nyugdíjidejébe minden kérelem nélkül hivatalból beszámítják, mert megszakítás nélkül jött át a csendőrséghez. 2. X. őrmester rangja egy hónappal jobb, mint az Öné, ezért neve előbb jön a szolgálati füzetbe és Önnek lehet a járőrvezetője. Nem a csendőrséghez történt belépés ideje, hanem az őrmesteri előléptetés időpontja az irányadó. Nem tudhatjuk, miként történt, amint írja, önhibáján kívül 7 hónappal később az őrmesteri előléptetése. Ha úgy érzi, hogy sérelem érte, a legközelebbi szemlén adja elő tisztii előjárójának az erre vonatkozó kérelmét.

8. Pásztó. 1. Megszakítása van, mert a tartós szabadságolás azonos a leszereléssel, még ha egy-két napra közben be is hívták szolgálattételre. 2. A III. o. legénységi katonai szolgálati jel 1929 szeptember 16-án illeti meg, ha a katonaságtól 1924 június 17-én szerelt le.

Vitatkozók. 1. A Cs—20 utasítás II. fejezet 10. pontja értelmében a közgazdálkodásnál étkező idegen személyek 20%-kal felemelt napibetétet fizetnek. Ez vonatkozik természetesen a loápolóra is. 2. Olvassa el lapunk f. évi 2. számában »Őszi vita« jellegre küldött üzenetünk 1. pontját. Abból megtudja, hogy a laktanya világítását a kincstár fizeti, de csak laktanyánkint külön-külön megállapított égők száma és világítási időtartam után. A tulvilágítást a közgazdálkodás fedezi. Az őrsirodaátalány más célokra van.

Muraköz. Olvassa el lapunk f. évi 3. számában »Rex« jellegre küldött üzenetünk 2. pontját.

Érdeklődő csendőr. Zsedényi Gábor volt tartalékos főhadnagy címe ismeretlen.

Előzékeny. 1. Kérelmét közöltük. 2. Irja meg, kit keres, mert ez sokkal könnyebb elintézése a keresésnek, mintha az összes szóbanforgó rangú tisztviselők nevét megkérdezzük és felsoroljuk, ehhez sokan is vannak.

N. M. Őrmesterré 5 évi csendőrségi szolgálat után léptethető elő. Járőrvezető rendszerint a rangban idősebb, de lehet a fiatalabb is, ha valami oknál fogva megbizzák vele. Ebben az esetben N. az idősebb, mert korábban véglegesítették, tehát őrmesterré is hamarabb léptethető elő.

Baja. Nem áll módunkban a kért adatokat beszerezni, de nem is venné ennek ebben a formában hasznát, mert szolgálati uton akkor is meg kellene állapítani az adatok helyességét. Jelentse kihallgatáson az iskolaparancsnokságnak azt, amit velünk közölt s akkor szolgálati uton utánanéznék, hogy a bejelentés fedi-e a valóságot.

Rimaszombat. Csak azok kaptak 100%-kal felemelt vezényeltelési pótdíjat, akik a gödöllői őrszázadba voltak vezényelve és azok a gödöllői őrsbeliek vagy odavezényelték, s ezek csak azokra a napokra, akik és amely napokon az őrszázad által teljesített különleges szolgálatban vettek részt. A kartali őrsre vezényelték a rendes közbiztonsági szolgálatot végezték, ezért rájuk a vezényeltelési pótdíj felemelése nem vonatkozik. A gazdasági hivataltól ezen az alapon kapta a levelemben irt értesítést.

Menekült, 1920. 1. Igényjogosultsági igazolványt 1934 április hó 1-én kaphat, illetve az arra irányuló jogosultságot akkor szerzi meg, tehát 12 csendőrségi szolgálati év betöltése után. 2. Nősülési kérvényl 6 évi csendőrségi szolgálat és 28. életéve betöltése után, tehát 1930 március 8-án adhat be.

Mágocs. 1. A Szut 107. pontja értelmében a polgári személyeket jelentkezés és bemutatkozás alkalmával a csendőr az őket megillető címmel, hivatali állásuk megjelölésével és az »ur« szóval szólítja meg. Tehát: »tekintetes főszolgabíró urnak jelentem«, vagy: »nagyságos alispán urnak jelentem«, stb. Az »alázatosan« vagy »tisztelettel« kitételt alkalmazni tehát nem kell, illetve az utóbbit a bemutatkozásnál igen. Pl. »tekintetes rendőrkapitány urnak Nagy János törzsrörmester tisztelettel bemutatkozom«. 2. A Szut. 312. pont c. 13. alpontja értelmében azt, aki házalás: engedély nélkül házal vagy a házalási szabály rendelkezéseit áthágja, a csendőr elfogni köteles. A Szut. nem tesz kivételt arra az esetre, ha a házalási kihágáson tettenértnék állandó tartózkodási helye és rendes lakása van. Ilyen esetben azonban az őrsparancsnok a Szut. 320. pont 3/a. alpontja alapján a szabadonbocsátás felől intézkedhetik. 3. Az őrsparancsnokképző tanfolyam február 1-én veszi kezdetét.

Garaiak. A Cs—20 utasítás III. fejezet 13. pontjának 5. bekezdése értelmében a szabadság első 14 napjára a napibetéteket csak 20 fill. levonással lehet visszatéríteni a közgazdálkodás szabadságon levő tagjainak. Tehát nem 20%,

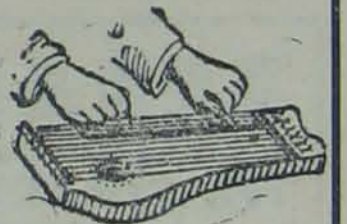

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58—60

Öfensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

BECZÁSSY ANDOR

a Societé Horlogère de Porrentruy Phénix Watch Co
svájci óragyár magyarországi képviselője

BUDAPEST,

IV., Kossuth Lajos ucca 4. I. 2.

Megrendelő katonai parancsnokságoktól számtalan elismerést és megelégedést nyilvánító levél birtokában van a cég. A Phénix óra a m. kir. Csendőrség tagjai által közvetlenül a cégtől rendelhető meg levelezőlapon vagy levélben a pontos cím és személyi adatok megjelölése mellett. Az első 3 pengős részlet a megrendelési, illetve az óraleszállítást követő hó 1. napján esedékes.

Ajánlja „Az Őrszem” hivatásos altisztek katonai lapja kiadó-hivatala által indított szolgálati óra-akcióval forgalomba hozott és **kitűnően bevált Phénix gyártmányu szolgálati zsebórakat.**

A **Phénix óra** valódi **svájci gyártmány**, tiszta nikkeltokban, 15 rubinos szerkezettel bír és **10 évi jótállással havi 3 pengős** részletfizetéssel mindössze **30.— pengőbe** kerül.

A Phénix óra fölülte áll minden más hasonló gyártmányu óranak. Teljesen pormentesen zár és úgy lovaglásnál, mint bármilyen erősebb rázkódtatás mellett is a lehető legpontosabb, ezért **szolgálati célokra különösen alkalmas.**

hanem 20 fill. a levonás. Az utasítás érvényben van, rendelkezései tehát irányadók. Amikor a levelében irt tansegédlet kiadásra került, még milliószám volt a forgalom és a pénz értéke sem állapodott még akkor meg. Helyesebb volt tehát a szóbanforgó 20 fillért százalékarányban meghatározni s egészen véletlen, hogy ebben az esetben a fillérek és a százalékok összege ugyanazzal a számmal volt meghatározható. A háborúelőtti átlagos 1 K-ás napibetét 20%-a egyenlő volt 20 fillérral. De ismételjük, hogy ez csak egy átmenetileg szükséges és helytálló magyarázata volt az utasításnak, amelynek azonban a szóbanforgó intézkedése is ma szószerint irányadó. Módosítást, hogy nem 20%, hanem 20 fill. vonandó le a napibetétekből, ezek szerint nem is kellett s nem is kell kiadni.

Vértés hegység. A hadifogságban töltött idő katonai szolgálati idejébe beszámít ugyan, de mert megszakítással lépett be a csendőrséghez, a háborús és a fogságban töltött katonai szolgálata nyugdíjidejébe nem számítható be. Ennek az időnek a beszámítását még nyugdíjaztatása után kegyelmi uton sem kérheti, mert a megszakítás túl hosszú. Ha 1922 májusában a honvédségtől 30 napon belül lépett át a csendőrséghez, akkor a nyugdíjába beszámítható szolgálati ideje 1922 január 15-ével kezdődik, ellenkező esetben csak 1922 május 3-ával. De ha van is megszakítása, az oly rövid lehet, hogy nyugdíjaztatása után — amennyiben a megszakítást indokolni tudja — a siker reményében kérheti kegyelmi uton, hogy nyugdíjideje 1922 január 15-től kezdődőleg számíttassék. Kötelezőjébe azonban 3 katonai szolgálati éve beszámít.

Pusztavacs. 1. Nősülés engedélyezése iránti kérelmet csak a 28. életév és 6 csendőrségi szolgálati év betöltése után lehet beadni. Önnél a második feltételből még 10 hónap hiányzik. 2. A honvédségtől tartósan szabadságot tartó leszereltnek kell tekinteni, ha tehát a tartós szabadságolás napja és csendőrséghez való belépés időpontja között 30 napnál hosszabb idő telt el, a katonai szolgálata nyugdíjába nem számítható be. Ha a megszakítás önhibáján kívül keletkezett, nyugdíjaztatása után kegyelmi uton kérheti, hogy katonai szolgálati ideje a nyugdíjába beszámíttassék. 3. Meltóságos.

Hungária sír. Csak teljes teljes névvel és rendfokozattal aláírott levelekre válaszolunk.

Dunamenti őrs. Ha leszerel s egy másik kerületnél kéri felvételét, alkalmassága tekintetében csendőrorvosi vizsgálatnak alá kell vetnie magát. Bizony az megtörténhetik, hogy alkalmatlannak találják, mert ha valakit első felvétele alkalmával egészségesnek találtak, nem bizonyos, hogy annak találják az újbóli jelentkezésnél, mert az eltelt évek alatt szerzhetett olyan betegséget, amelyet a kincstár — ha szol-

gálatban marad — kigyógyított, de leszerelés és ujjajelentkezés esetén a gyógyítás költségeit nem vállalja s ezért az újból jelentkezőt csendőrségi szolgálatra alkalmatlannak mondja ki. Lehetséges, hogy az óhajtott kerületváltást elérheti ezen az uton, de az is könnyen megtörténhetik, hogy lemarad mind a két székéről és a pad alá esik. Azt ajánljuk, hogy ne kockáztassa a jövőjét s ha továbbra is csendőr akar maradni, akkor várja meg türelemmel, amíg az óhajtott kerülethez juthat, elég fiatal ahhoz, hogy még ott is sokáig szolgálhasson.

Véghvár, 1889. 1. Édesanyja román utlevéllel átjöhet s itt beadhatja — amint hogy be is kell adnia, ha átjön s itt akar megtelepedni — a visszahonosítás iránti kérelmét a belügyminiszter urhoz. Az erre vonatkozó eljárást lapunk mai számában részletesen ismertetjük. Hogy az állampolgárságot megkapja, az valószínű, de nem bizonyos. Családi pótlékra természetesen csak akkor számíthat édesanyja után, ha az a magyar honosságot megkapta. 2. Kispihenők azért vannak a szolgálat időtartamába beiktatva, hogy a járőr a nagypihenő előtt és után is meg-megpihenhessen s így szolgálatát tökéletesebben végezze. A járőr pihenése tehát egyenesen szolgálati érdek is, ezért a szolgálat érdekeivel ellenkezik a levelében felvetett gondolat, hogy a járőr a kispihenőt portyázás közben nem tartja meg, hanem a laktanyába való visszaérkezés után, a bevonulás jelentése előtt veszi igénybe a kispihenőre eső időt. Mihelyt a járőr a laktanyába visszaérkezik, ugyanis azonnal pihen, akár azonnal jelenti a bevonulását, akár később. A kispihenők megtartása a Szut. 287. pontja értelmében nincs helyhez kötve, a járőrvezető állapítja azt meg a szolgálat érdekeinek a szemellett tartásával. A járőr tehát okvetlenül talál magának meleg helyet, ahol a kispihenő idejét fagyoskodás nélkül töltheti el. 3. Az ellenőrző járőr nem köteles a községekre előirt portyázási időt betartani. Az ellenőrző járőrt különben sem lehet utvonathoz kötni s nem is az a dolga, hogy a választott utvonatot leportyázza, hanem az, hogy azokat a tereptárgyakat, amelyeken a járőrt ellenőrizni akarja, lehetőleg rövid idő alatt érje el.

Zöld erdő. 1. Büntetve volt, tehát rovott előéletű, ezt megváltoztatni nem lehet. 2. Az apa szerencsétlensége miatt a leányt sujtani igaztalan volna, elvileg mi nem látunk az esetben házassági akadályt. Attól függ, hogy a lakosság hogyan bírálja el az esetet, körébe fogadja-e a családot és megértéssel ítéli-e meg az azt ért szerencsétlenséget. Ha az emberek jóindulattal és szánalommal kezelik az ügyet s amellet még a rosszindulatu pletykák is hallgatnak, egy szóval, ha a köztudatban is tisztán áll a sajnálatos eset, akkor mi nem kárhoztatjuk a közeledését. De hogy így van-e, azt csak az esetleg beadandó nősülési kérvényét kivizsgáló

Hegedű
Harmonium
Tárogató
Cimbalom
Harmonika
Citera

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művészi esen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

BÚTORCSARNOK
ERNST GYULA, **Budapest, VII., Dohány-utca 33.**
(Klauzál-utca sarok) és **Dohány-utca 50.**
Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Butorhitel
a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza. Budapest, VI. Dessewffy-
u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-
ut között). Szállít
készpénzárban kedvező fizetési feltéte-
lekkel **elsőrendű butorokat.**

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzárón a következő cikket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- szöveteket, bélésárukat, vásznat, sifont, zefireket, uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat,	és egyéb vászonárukat, női s férfifehéreneműeket készen és rendelésre.	törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát,	keztüüt, harisnyát, kész kötött kabátokat, fűg- göny és függönykermeket
---	--	---	---

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. kerület, Üllői-út 14. szám.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1928 március hó 1-ével kezdődnek.

előjáró állapíthatja meg. Mindenesetre el lehet rá készülvén, hogy a legszigorubban fogják elbírálni az ügyet s nősülési engedélyt csak akkor kap, ha semmiképen sem lehet attól tartani, hogy az a testületnek a legcsekélyebb mértékben is ártani fog, e tekintetben pedig még a rosszindulatú pletykák is számításba kell, hogy jöjjenek. 3. Nem tudunk olyan különös okot, ami a tervezett házasságot megkönnyítené. A fentebbiek szerint itt ennek éppen az ellenkezőjéről van szó. De miért ne próbálhatná meg? 4. Bármilyen rendfokozattal lépjen is át a rendőrséghez, ott csak mint próbaidős rendőr kezdheti a szolgálatát s így természetesen a fizetése is kevesebb lesz. 5. A fegyelmi fenytéseket 5 év elmultával törlik.

Vitatkozók, 1903. 1. A detektívtestületben minden hely be van töltve. Évenként átlag 10—15 üresedés van, de az előjegyzettek több százan vannak s kb. 2 évre előre ki vannak jelölve azok, akik felvételre az üresedés sorrendjében számot tarthatnak. Böven válogathatnak főiskolát végzett jelentkezők között is, az Ön próbálkozása tehát teljesen kilátástalan volna. 2. Fegyelmi eljárásnál csak annyit közöl az illetékes parancsnok a sértettel, hogy az ügyet fegyelmileg elintézte, magát a fenytés nemét és kiszabását tehát nem közli. A hadbíróóság ítéletét azonban teljes tartalmában kapja meg a sértett s az ítéletben megvan a büntetés mére s a hozzá tartozó indokolás. Ez ugyan nem kellemes az érdekelt csendőrnek, de a sértettnek mindenesetre még kellemetlenebb volt, amit a csendőr tett vele, ha azért hadbíróóság elé kellett állítani. Ki lehet azt kerülni azzal, hogy nem teszünk olyasmit, ami miatt a hadbíróóságnak dolga lesz velünk. 3. A szabadság a kezdet gyanánt megállapított nap 24. órájával kezdődik és az utolsó nap 24. órájával végződik, jelentkezni azonban csak az utolsó szabadságos napot követő ébresztőkor kell. Ha tehát valaki a szabadságát 17 órakor kezdi meg, az egész nap szabadságnak számít. 4. Olvassa el lapunk 1927. évi 19. számában »Pusztavacs« jelige alatt közölt üzenetünket. 5. Azt bizony mi sem tudhatjuk, egyelőre nincs róla szó.

Határszél 1928. 1. Olyan rendelet, amely engedélyhez kötné az altisztek középiskolai tanulmányait, nincsen, de értesülésünk szerint valószínű, hogy ezt a kérdést is rendeletileg fogják szabályozni. Minden remény megvan rá, hogy a szabályozás az altisztekre kedvező lesz. Erre ad következtetést az az intézkedés is, amelynek értelmében a honvéd helyőrségek által az altisztek részére rendezendő polgári iskolai tanfolyamokon a csendőrség tagjai is részt vehetnek. Ezek a tanfolyamok hamarosan megnyílnak és kilátás van arra is, hogy a honvédelmi miniszter ur közben-

járásával a kultuszminisztérium a tanfolyamok soronkívüli — tanév közben való — vizsgáztatását is meg fogja engedni. 2., 3., 4. A csendőr rendfokozatúak hivatásos (vf.) altisztek. Olvassa el lapunk folyó évi 2. számában »K. M. Babócsa« jeligére küldött üzenetünket. 5. A szörmegallért és hősapkát viselni tilos szolgálatteljesítés közben is.

Bányatelep. 1. Megszakítása van a honvédségi és csendőrségi szolgálata között. Amint írja, ez önhibáján kívül keletkezett s ezért nyugdíjaztatása után kegyelmi uton kérheti, hogy katonai szolgálati ideje a nyugdíjába beszámíttassék. 2. Kötelezője folyó évi június hó 30-án jár le. 3. Adja be kérelmét szolgálati uton ahhoz a kerületi főkapitánysághoz, amelynek a területén szolgálni óhajt. A kérvényt az illető főkapitányságnak címezze meg, írja meg benne, hogy csendőrségi szolgálati kötelezőjének lejártá után az államrendőrséghez óhajt belépni s kérje azt is, hogy felvétele a csendőrségtől való kilépését követő 30 napon belül történiék, hogy megszakítás a két szolgálat között a nyugdíj szempontjából ne legyen. Ezt a kérvényt örskihallgatáson adja át őrsparancsnokának s kérje, hogy az szolgálati uton tovább terjesztessék.

Lovascsendőr. A lovacsendőr minden körülmények között felelős a lova ápolásáért és tisztaságáért. A loápolót azonban tulajdonképeni munkájától elvonni senkinek sem áll jogában. Szolgálatban, pihenőknél, minden lovas köteles a maga lovát ellátni, nyergelni, a járőrvezető ezt nem követelheti a járőrtársától. De hogy a fiatalabb az idősebbel szemben ezt udvariasságból megteheti, úgy hisszük, ezt Ön is belátja. Nem jó az a jogokhoz való merev ragaszkodás, mert lesz majd idő, amikor ezt Ön is érzékenyen fogja tapasztalni.

Vadász. Választ a legközelebbi számunk lekszikon rovatában kap.

Látótető. Válasz a legközelebbi számunk lekszikon rovatában jön.

Vitatkozó. 1. Választ a legközelebbi számunk lekszikon rovatában talál. 2. A csapszék a korcsmának régebben inkább használt elnevezése. Eredete a szóképzésből könnyen kivethető: csap-szék, vagyis az a hely, helyiség, ahol valamilyen állványra helyezett hordóból, edényből italt csapoltak és mérték ki a vendégeknek. 3. Ezredes a szegedi 5. honvéd vegyes dandárparancsnokságnál.

Erdeklődő, Erdősokonya. Választ legközelebbi számunk lekszikon rovatában talál.

Modestus. Van bennük valami eredetiség, de a közöletőség mértékét még nem ütük meg.

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

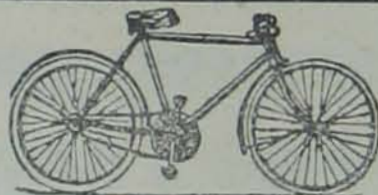
kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**
V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.
Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

BUTOROK LÁNYINÁL

12 havi részletre.

Csendőröknek külön kedvezmény!

Budapest, VII., Akácfa-u. 7. Telefon: József 408—31.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

elsőrangú súlyszethető **CENTRAL BOBBIN** varrógépeket 5 évi jótállással, havi 24—30 P részletre.

kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nyergeket **nagybani, eredet gyári árban**

külső gummikat 6'80, belsőket 2'10 pengőtől. — Kerékpárok 136 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és varrógépnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben —o— Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**

olcsón VI., **Ó**-utca

Postások és rendőrség szállítója.

NAGY ÁRKEDVEZMÉNY

Gábor Lajos

Ia R. Doxa . . . P 26.—

15%o engedmény a csendőrség tagjai részére

— órás és ékszerész —
V., Lipót-körút 30. sz.

Ia Omega . . . P 37.—

Kérjen ingyen árjegyzéket!

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(4.)

Az édesanyja is ápolónő volt, de még gyermeksege hajnalán meghalt. Őt ugyszólván a kedvesnővérek nevelték a kórházban, mert az apja, mint főápoló, nagyon elfoglalt ember s nem akart újból megnősülni, nemcsak azért, mert az édesanyját nagyon szerette, de mint ahogyan minden alkalommal hangoztatta, nem akarta, hogy a gyermekének mostohája legyen. Jolán az apjáról csak a legnagyobb magasztalással tudott beszélni, hogy milyen derék, jó ember s mennyire szereti mindenki. A főorvost is nagyon dicsérte, hogy ilyen nagy tudású orvos nem akad hetedhét határon és hogy milyen drága jó ember.

Jolán mindenkit dicsért, akikkel érintkezésbe került, a közvetlen környezetéhez tartozókról, mindenkiről csak jó véleménye volt, mindenkit szeretett. Olyan szive volt, amelyik csak szeretni tudott.

Különös, ha valakinek a belső életét, a lelkét ismerjük, de őt magát nem. Ha másokkal együtt látnók, nem tudnánk ráismerni, addig amíg nem szólal. De amihelyt megcsendül a hangja, leválik róla az ismeretlenség burkja. A hangjáról, a szaváról ráismerünk és örömmel-üdvözljük a régi kedves ismerőst. Ugy volt Gál csendőr Jolánnal is, csak a lelki szemével tudta érzékelni és a jó lélek mindent megszépít.

Egyszer aztán, amikor Jolán elment az ebéd után, bejött az orvos és ahogy megvizsgálta Gál csendőrt, kinyitotta az ablakot.

— A szeme már rendben van. Föl is kelhet az ágyból. Beülhet a karosszékre és csak akkor fekdjön vissza, ha elfárad. Pár nap alatt megerősödik s hazamehet.

A kitárt ablakon hirtelen ömlött be a tavaszi virágillat. Gál csendőr ujjáéledve, teletüdövel szívta magába az életadó balsamos levegőt. A meleg tavaszi nap, mint a tékozló aranyát szórta be csillogó-villogó sugarait a betegszobába. Gál csendőr túlaradó boldogsággal nézte a ragyogó színváltozást. Örült, mint a gyerek, hogy látja a falon táncoló fénycsóvát, hogy lát és él. Hogy a sötét, hideg enyészetből visszatért a világos, meleg életbe.

Most már az orvos nem tudta elhárítani, mert Gál csendőr olyan váratlanul ragadta meg a kezét, hogy nem is tudott róla, csak akkor, amikor már ráérezte, hogy férfi léteére férfitől kapott — kézcsókot.

— Doktor ur, hogy tudom meghálálni a jóságát.

— Hagyja, nem vagyok én püspök. Vagy aztán besötétitem még a szobát, mert azt kellene hinnem, hogy még mindig rosszul lát s szép asszonynak néz engem és kézcsókkal akar udvarolni.

— Meg akarom köszönni, doktor ur...

— Sose köszönje, barátom, azt tettem csak, ami a hivatásom, a kötelességem. Nem kell nekem szebb s drágább jutalom, mint az a tudat, hogy súlyos betegemet megmentettem. Aztán az orvos tulajdonképpen a Mindenható jó Isten. Én csak segítettem, hogy teljesedjék az ő akarata. Mert ő nem azért adja ám az életet, hogy az ember eldobja magától, mint a rongyot. Az Istentől kaptuk az életet, a halált is csak tőle vehetjük. Élnünk kell, még ha a balsors tépne is folyton, mert ez a rendeltetésünk. Persze, hogy nem fenékgig tejfel az élet. Az is igaz, hogy életünk utjain több a tövis, mint a rózsa. De van rózsa is, amellelt meg kell állni. Észre kell venni, mert azt is az Isten adta. Ha találkozik valaha olyan csapnivaló bolonddal, aki meguntta az életét és öngyilkos akarna lenni, annak elmondhatja maga,

mert már kitapasztalta saját magán, hogy a halál nagyon rossz és nagyon jó az élet.

— Nagyon jó élni. — Rebegte boldogan Gál csendőr és fellelkesült hittel nézett az orvosra.

— Bizony úgy van. Maga is, ha most visszagondol, láthatja, hogy mennyire összetörpült, milyen kicsi lett az az ok, amiért öngyilkos akart lenni. Pedig milyen nagynak látta akkor, abban a végzetes pillanatban, amikor magára sűtötte a puskát. Dehát adjon hálát az Ur Istennek, hogy ép bőrrel megmenekedett s visszatérhetett az életbe. Hány olyan szerencsétlen öngyilkos van, akin a legjobb szándékkal sem lehet már segíteni, akit nem lehet feltámasztani. Akik elkeseredésük pillanatában megfélekedtek arról, hogy nincsen olyan rossz élet, amelyben ne lenne valami jó, amiben valami szépet nem lehetne találni. Olyan jót és szépet, amiért érdemes a legnagyobb szenvedést is átélni.

— Nem is tenném meg soha többé, — mondta Gál csendőr őszinte meggyőződéssel.

— Azt tudom, hogy maga nem tenné meg többé. Nem is teszi meg senki sem, aki már egyszer megpróbálta. Nem tenné meg az a sok szerencsétlen öngyilkos sem, akik meghalnak s csak a másvilágon tudják meg, hogy hátravolt életük még mennyi szépet és jót, esetleg éppen szerencsét vagy boldogságot tartogatott számukra. De már késő, mert eldobták maguktól az életet. Pedig érdemes lett volna élni, élvezni, végigélni az életet mindaddig, amíg az élet fonala a bölcs isteni rendelés beteljesedéseképpen magától elszakad, amikor a mécses ellobban, mert kiégett.

VIII.

Amint az orvos kiment, Gál csendőr nem vette le szemét az ajtóról, hanem türelmesen sokáig nézte, mikor nyílik meg már, hogy meglássa jóságos tündérét. Halk léptek nesze ért el hozzá, a fényes kilincs lebillent és belépett Jolán. Egyik kezében tálcán hozta az ebédet, a másik kezével az ajtót huzta be s így háttal jött be a szobába.

Gál csendőr elszörnyedt. Most megtudta, hogy a homályban miért tűnt fel kicsinek s miért látta akkor Jolánt olyan-nak, mintha meg volna hajolva. Görbe volt a háta, pupos volt.

Lehuntya a szemét, hogy ne lássa álmai megcsufolását, eltorzított ábrándképét. A csalódás keserű érzésével feküdt szótlanul.

Milyen másnak képzelte. Sudártermetű szépségnek és valójában ilyen idomtalan nyomorék. Szegény leány, pedig milyen jó. De hát tulajdonképpen miért bántja őt szomorú felfedezése? Mit akart valójában? Ha szép lett volna, szerette volna, de hát minek? Volna-e célja?

Hiszen ő már nem akart szeretni, Vera elvette a kedvét a szerelemtől mindörökre. Egyszer csalódnia is elég egy emberéletre. Hiszen már megérlelődött a lelkében, hogy ha feléled nem engedi be többé lelkivilágába a nőt és hogy ezentul teljesen a hazának és hivatásának szenteli életét. Restelte, hogy elhatározásában olyan hamar megingott és korholta magát jellemének elgyengüléseért.

És ha nem nyomorék, hanem szép lenne, biztosan beleszeretne Jolánba s akkor mi lenne? Megint csak szerencsétlen volna, boldogtalan szerelmes, mert Jolán nem szeretne bele. Eddig kötés volt a szemén, a fején, azt sem tudhatja róla, hogy hogyan néz ki. Még a szavát sem hallhatta, mert el volt tiltva a beszédétől. Jolán csak a betegét láthatta benne, s csak részvétet, szánalmat érezhet iránta, de szerelmet nem. Milyen szerencsés tehát ránézve, hogy Jolán nem szép, hanem olyan, amilyen. Meggyőződve nyitotta fel a szemét.

Jolán ügyesen elébe találta az ebédet és segített az

étkezésben, mert még egészen tehetetlen volt. Ugy etette, mint a gyereket és közben kérdezte.

— Ki nyitotta ki az ablakot?

— A doktor ur. Azt mondta, hogy már rendben van a szemem. Már meggyógyulok. Azt mondta ne feküdjek sokat, hanem időnkint üljek át a karosszékbe.

— Lássá, megsegítette a jó Isten, pedig nagyon válságos állapotban volt. Nagyon féltünk, hogy nem marad meg. — Mondta Jolán őszinte örömmel s mig etette, kedvesen csacsogva trécselt vele. Gál csendőr ismét örömmel hallgatta a régi kedves hangot. De most már nem hunyta le a szemét. Jolánt nézte és eltűnődött a természet szeszélyén, hogyan is lehet, hogy arra a torz testre ilyen gyönyörű fejet tett. Almélkodva nézte beszédes nagy szemét, mely hol kék volt, mint a derült égbolt, hol zöldesnek látszott, mint a kristálytisza mélymedrű viz. Az ajka piciny, szivalaku; a szája szögletében két kedves gödröcske mosolygott. Az orra és a szemöldöke vonala szabályosan szép, mint a görög szobrokon. Gyönyörű fején aranszőke hajkorona ragyogott.

Gál csendőr gyönyörködve nézte, hogy szemtől-szembe milyen szép, a teremtés tökéletes remeke és ha megfordul, csuf torz, szánandó nyomorék. Őszintén megsajnálta szegény leányt és ügyelt, hogy Jolán ne lássa meg, hogy ő észrevette testi fogyatkozását.

Délután megpróbálta Gál csendőr, hogy felkeljen az ágyból és átmenjen a karosszékhez. Most érezte csak, hogy mennyire elgyengült, alig tudott az ágya szélén felülni.

— Majd én segítek.

Szólta Jolán készségesen és átkarolta. Gál csendőr gyengéden rátámaszkodott a vézna teremtésre. Egyet lépett, de rögtön eldőlt és mindketten ráestek az ágyra.

— Így nem megy. — Mondta Jolán felállva. — Én is gyenge vagyok — és mélyen elpirulva folytatta. — Talán észrevette, hogy görbe a hátgerincem. Gyenge csontom rosszul fejlődött és elgörbült. Azért is adtam magam a betegápolásra, mert az orvos ur mondta, hogy ha itt maradok, kigyógyít. Állandóan kezel s már javult is valamicskét, bár nem látszik. De ő mondta, hogy észrevehetően gyógyul. Igaz, hogy azt is mondta, hogy sok idő kell hozzá. Talán egy év, talán kettő, talán több is, de mégis egyszer majd csak kiegyenesedik a hátam. Egészen egyenes leszek, milyen magas leszek. Ugy-e szép leszek?

Gál csendőrt meghatotta Jolán palástolatlan közlése és vérmes reménykedése. Nem akarta kedvét szegni s jóindulatosan füllentett.

— Egészen biztosan meggyógyítja a doktor ur. Több esetről tudok, hogy a rossz csontnövés állandó orvosi kezeléssel teljesen rendbejött. Maga is egészen meggyógyul és nagyon szép lesz. Most is szép... meg sem látni. Nem is vettem volna észre, ha nem figyelmeztet rá.

Jolán hálás pillantással adózott az ártatlan füllentésért s még jobban elpirult. A nehéz karosszék nagy erőlködéssel az ágyhoz gördítette.

— Tessék, így közelebről könnyebben fog menni. Nem is kell lépnie, csak átülni. Ugy la... — Mondta Jolán s Gál csendőr az ágy peremébe kapaszkodva nagynehezen átcsuszta magát a karosszékbe. A hosszú fekvés után jól esett az ülés.

— Legalább felvetem az ágyat jól. Holnap az irodában kérek két mankót. Annak jó hasznát veszi, amíg járni megtanul.

— Bizony jó lesz, hogy ne legyek mindig a terhére.

— Terhemre nincs egyáltalában és nagyon is szívesen támogatnám, de amint látja gyenge vagyok.

Kopogtattak. Mindketten kíváncsian az ajtó felé néztek. Babos őrmester nyitott be s vigan köszönt. Szemlátomást megörvendett, amikor Gál csendőrt a karosszékben meglátta.

— Látom már legénykedünk.

— Igen, igen, a doktor ur mondta, hogy üljek és ne csak feküdjem. — Dadogta Gál csendőr, ki Babos őrmester tekintetét nem tudta kiállani, lesütötte a szemét és a hajatövéig elpirult. A multakért szégyenkezett, hiszen azóta se beszélt még a parancsnokával. Egy ideig tépelődve hallgatott s amikor felvetette a szemét, a Babos őrmester tekintetéből megint csak a régi jóindulatot olvasta ki. Ettől felbátorodott s megint a szokott nyíltsággal nézett parancsnoka szemébe. Aztán hirtelen eszébe jutott mulasztását akarta jóvátenni s Jolánra mutatott.

— Engedje meg, őrmester ur, hogy bemutassam az én jóságos gondozómnak, Jolánkának.

Babos őrmester nevetve intett a kezével.

— Jókor jutott eszébe, dehát sose fárassza magát ezért. Ugy-e Jolánka kisasszony? Ismerjük mi már egymást régóta. Ugy-e bár?

— Régóta bizony, amióta ez a fiatalur idekerült.

Bizonyította Jolán bájos mosolygással.

— Ugy ám, fiam, s nem úgy, ahogy maga vélte, hogy én talán felé se néztem magának. Dehát maga se látott, se hallott, olyan volt, mint a meghótt.

— Bizony gyakran volt itt az őrmester ur érdeklődni, dehát én nem mondtam meg a betegemnek, nehogy felizgassa. — Mentegette magát Jolán Gál csendőr előtt, aki hálásan nézett Babos őrmesterre. Jolán kiment. Tudta, hogy van ezeknek olyan beszélő valójuk, amihez nem kell az ő tanuskodása.

Amint magukra maradtak, Gál csendőr a fejét lehajította s úgy mondta szokatlanul meleg hangon.

— Hálásan köszönöm, őrmester uram, jóságát...

— Mit köszön, fiam? — Kérdezte Babos őrmester érdeklődve.

— A jóságát, őrmester ur, hogy most is még olyan jó hozzám... érdeklődött utánam... Azok után, amit tettem...

Babos őrmester arca elkomorult.

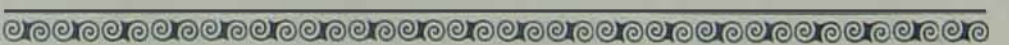
— Nagy számárságot csinált, az igaz. Nem tételeztem fel Magáról, akit én más embernek ismertem. Gyávaságból, mert baj lett a fogollyal, agyonlövi magát. A gyávaság nem méltó ilyen derék emberhez, mint maga. Az öngyilkosság gyávaság s nem való csendőrhöz.

Gál csendőr nyílt, egyenes tekintettel nézett Babos őrmester szemébe.

— Nem akarom magam menteni vagy a hibámat szépiíteni, de talán enyhébben fogja őrmester ur megítélni azt, amit vétettem, ha feltárom az én már eltemetett titkomat, amiről idáig még senkinek sem beszéltem. Ha megengedi, őrmester ur, elmondom úgy, mintha az apámnak mondanám el.

— Mondja, fiam, mondja. Ugy, mint az édesapjának — biztatta Babos őrmester jóságos, meleg hangon és Gál csendőr töredelmesen meggyőnta neki a Vera iránti szerelmének szomorú történetét. Babos őrmester feszült figyelemmel hallgatta és aztán, amikor Gál csendőr szívből jött őszinte gyónását egy hosszú sóhajtással befejezte, meghatóttan szoritotta meg a csendőr erőtlén kezét.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.
Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly